UNIUNEA EUROPEANĂ

FONDUL EUROPEAN PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI TURISMULUI

GREEN area

Instrumente Structurale 2007-2013

Ghid Turistic

Case memoriale în țara noastră

Regio

PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

Cuprins:

Casa Memorială
Ioan Raica

Locație: Sebeș, Județul Alba

Amplasat în centrul orașului, lângă Primărie, pe frontul stradal de nord, Muzeul Municipal Sebeș găzduiește exponate relevante pentru istoria orașului si a împrejurimilor: colecție de arheologie (exponate relevante pentru istoria evenimențială începând cu neolitic, dar și o mică colecție de ceasuri, vase din cositor, ceramică și porțelan, faianță și sticlă, ustensile și recipiente de farmacie etc.), colecție de etnografie (obiecte tradiționale românesti și săsești, costume, unelte și obiecte de uz casnic, icoane pictate pe lemn și sticlă, obiecte de olărit), colecție de etnografie africană constituită în secolul al XIX-lea de către exploratorul sebeșean Franz Binder (1820- 1875), colecție de artă plastică (reunește lucrări diverse realizate de pictori sebeșeni sau din zonele învecinate ca Sava Hentia (1848 - 1904), Herman Meuselbach (1858 - 1924), Karl Brandsch s.a.), colecție de științele naturii (exponate de faună și floră specifice zonei Sebesului).

În parcul muzeului sunt expuse plante rare, aduse de la Râpa Roșie sau din zonă ca *Iris pumilla* (stânjenelul pitic), *Agropyrom cristatum* (strămoșul orzului) și arborele Papau (*Asimina triloba*) de origine americană și aclimatizat aici în 1976.

Clădirea care adăpostește muzeul este una dintre cele mai vechi construcții de piatră din Sebeș, fiind construită în secolul al XV - lea și mărită substanțial în secolul imediat următor. În alcatuirea ei sunt vizibile elemente de arhitectură specifice stilurilor gotic, baroc și renascentist. Deși a suferit multe refaceri în cursul secolelor XVIII-XX, fațada de sud a clădirii păstrează aspectul specific edificiilor construite în secolul al XVI-lea.

Aici erau cazați voievozii Transilvaniei, iar în perioada Principatului a găzduit mai multe diete. În anul 1540, în această clădire a murit Ioan Zápolya, voievod al Transilvaniei și rege al Ungariei, de aici venindu-i numele de „Casa Zápolya", respectiv „Könighaus".

Din 1951 „Casa Zapolya" a fost transformată în muzeu, postură în care se află și în momentul de față. Monumentul a fost restaurat în perioada 1960-1962. Din anul 1997 muzeul este arondat Centrului Cultural „Lucian Blaga". În toamna anului 2001 muzeul din Sebes și-a schimbat titulatura în Muzeul Municipal „Ioan Raica".

Casa Memorială
Alexandru Ciura

Locaţie: Abrud, Judeţul Alba

În această casă s-a născut şi a copilărit **Alexandru Ciura** (1876-1936) - preot, profesor, prozator, publicist, militant pentru unirea Transilvaniei cu România în 1918.

A urmat şcoala primară în Abrud, Gimnaziile din Blaj si Sibiu (1886-1894), Facultatea de Teologie (1894-1898), apoi cea de Litere din Budapesta, cu specializare în Română şi Elina (1899-1902).

A fost suplinitor al catedrei de Morală de la Seminarul din Blaj (1898-1899), profesor de Română la Gimnaziul din Blaj (1902-1919), profesor de Română şi director al Liceului „George Baritiu" din Cluj (1919-1936).

A fost unul dintre întemeietorii şi primii redactori ai revistei „Luceafărul" de la Budapesta, în 1902, iar din 1906 la Sibiu, unde, alături de O. Goga, A. P. Bănuţ şi O. Tăslăuanu, a publicat numeroase schiţe, nuvele, recenzii etc.

După 1902 a lucrat în redacţia foii „Unirea" de la Blaj, fiind colaborator la principalele periodice transilvănene din vremea sa, autor de volume cu schiţe, nuvele, traduceri.

Această casă a fost sediul revoluţiei din 1848-1849, bunicii scriitorului, Iosif şi Francisca, aflându-se în fruntea vitejilor buciumani în revolutie.

Aici s-a întâlnit Nicolae Bălcescu cu Avram Iancu, aici a scris Ion Maiorescu „Rapoartele".

Clădirea găzduieşte o expoziţie permanentă de documente referitoare la istoria Abrudului, îndeosebi din anii 1848-1849.

Casa Memorială
Avram Iancu

Locație: Comuna Avram Iancu, Județul Alba

Aproape de malul Arieșului și înconjurată de brazi falnici, se află casa veche unde s-a născut și a copilărit Avram Iancu, conducatorul Revolutiei de la 1848 - 1849 din Transilvania. Prin testamentul din 1850, convins fiind că pe calea juridică națiunea română își va redobândi drepturile, Avram Iancu a lăsat casa moștenită de la tatăl său *„n folosul națiunii române"* împreună cu toată averea sa spre a se întemeia o Academie de drept.

Construită în jurul anului 1800 de către părinții săi, clădirea - monument de arhitectură populară, este o casă tipic moțească, pe o temelie de piatră cu pereți de lemn, batuți cu șipci, tencuiți și văruiți. Edificiul

are două camere și un „tarnat", precum și un acoperiș în patru ape, mai înalt de două ori și jumătate decât pereții clădirii, acoperit cu șindrilă de brad.

Interiorul păstrează o parte din mobilierul și decorația originale: masă, lavițe, scaune, podișori, blide, icoane, chindee, precum și obiecte comemorative: fotografii, documente de familie, obiecte personale ale lui Avram Iancu: leagănul, fluierul, briciul, arme și alte obiecte între care copia portretului executat de Barbu Iscovescu.

Prin grija Societății „Astra", casa a devenit un mic edificiu muzeal încă din anul 1880. Cu ocazia comemorarii a 100 de ani de la nașterea lui Avram Iancu, în 1924, când au fost organizate importante serbări, Societatea „Astra" a întemeiat o fundație formată din școală, bibliotecă, biserică și muzeu. Până în 1972, anexele au servit ca săli de clasă pentru școala cu clasele I - IV din satul Incești. În 1972, la centenarul morții lui Avram Iancu, muzeul s-a reorganizat, formându-se în anexa dreaptă o expoziție de istorie și etnografie.

În expoziția de istorie se păstrează certificatele școlare ale lui Avram Iancu de la Gimnaziul crăiesc din Zlatna, protocolul crăiesc în care se află înregistrat Avram Iancu, testamentul lui, documente referitoare la pregătirea și desfașurarea Revoluției de la 1848 - 1849 din Transilvania.

Casa Memorială
Adam Müller-Guttenbrunn

Locaţie: Comuna Zăbrani, Județul Arad

Scriitor, romancier și om de cultură, **Adam Müller-Guttenbrunn** (1852–1923) s-a născut în mijlocul unei comunități de șvabi bănățeni, fiu al unor țărani din Guttenbrun (azi Zăbrani). A urmat școli în limba germană în localitatea natală, la Sibiu și Timișoara, unde a practicat diferite meserii. În 1870 a plecat la Viena, a lucrat ca telegrafist la Linz și Bad Ischl. Între timp a studiat în continuare ca autodidact, scriind și piese de teatru. Abia în 1879, când lucrările sale ajung pe mâna directorului teatrului din Viena, reușește să se mute în capitala Imperiului Austriac. A fost, pe rând, funcționar, foiletonist și critic de teatru.

Între 1893-1896 a fost director la Raimundtheater din Viena iar între 1898-1903, director al proaspăt fondatei instituții Kaiserjubiläums-Stadttheater (teatrul orășenesc jubiliar), azi Volksoper (opera populară).

Într-o parte semnificativă a operei sale literare (*„Micul șvab"*, *„Iakob și fiii săi"*, *„Clopotele meleagului natal"*, etc.), scriitorul exaltă frumusețea satului bănățean, cu obiceiurile, tradițiile și îndeletnicirile sale din secolul XIX.

Pentru valoarea întregii sale opere literare, teatrale și filosofice, în 1922 Universitatea din Viena i-a conferit lui Adam Müller Guttenbrunn titlul de *„Doctor Honoris*

Causa", iar Guvernul Român i-a acordat, în același an, Medalia „*Bene merenti*", clasa I.

Inaugurat în 1970, muzeul ilustrează copilăria sa zbuciumată, anii de studiu de la Timișoara și Sibiu, dar și începuturile sale literare. O mare parte din expoziție este dedicată operelor inspirate din viața socială și trecutul istoric al populației germane din Banat. Amintim aici lucrări ca „*Der Klein Schwab*" (*Micul șvab*) reeditată în 1967 la București, „*Meister Jacob und seine Kinders*" („*Meșterul Iacob și copii săi*") inspirată din viața satului natal, introducand și elemente autobiografice. De asemenea, este recunoscut în plan cultural pentru două mari trilogii, prima având ca temă colonizarea germană în Banat, a doua fiind dedicată scriitorului german Nicolaus Lenau („*Casa părintească*", „*Anii demonici*" și „*La înălțime*", publicate între 1918-1921).

Alături de acestea sunt expuse și documente, fotografii, mobilier și obiecte personale. Printre piesele originale, se află masa de lucru și fotoliul. Sunt accentuate în cadrul expoziției legăturile sale cu cultura română, fiind deosebit de prețuit de poporul român, el luptând pentru drepturile românilor și germanilor asupriți.

Muzeul memorial Adam Müller-Guttenbrunn aparține Complexului Muzeal Arad.

Casa Memorială
Vasile Goldiș

Locație:	Arad, Județul Arad

În anul 2003, în casa în care a trăit, gândit, iar mai apoi acționat profesorul, jurnalistul și omul politic Vasile Goldiș se inaugura oficial Muzeul Memorial care poartă numele ideologului Marii Uniri. Muzeul este adăpostit de o clădire reprezentativă pentru Arad - Palatul Românul (importantă mai cu seamă că este o investiție privată).

Slujind cu credință idealurile de libertate și unitate națională a românilor, Vasile Goldiș se numără printre inspiratorii și organizatorii măreţului act al Unirii din 1918, cu tot ce a însemnat el pentru făurirea statului unitar român, printre gânditorii progresiști ai vremii care au promovat ideile generoase ale emancipării maselor populare și ale înțelegerii între toate popoarele lumii.

De la inaugurare și până astăzi, Muzeul Memorial (parte a Universității de Vest „Vasile Goldiș") înfruntă timpul, lăsând să se înfiripe fărâma de viață care a conturat marile momente trăite în Palatul Românul, atunci când aici se plămădea strategia Marii Uniri. În acest loc se găsea redacția ziarului „Românul" și Institutul tipografic „Concordia", conduse de Vasile Goldiș.

Vizitatorii pot admira: acte de studii, acte personale, acte care dovedesc demersul civic al lui V. Goldiș, corespondența cu nume celebre precum - I. L. Caragiale, O. Goga, N. Titulescu.

Fotografii de epocă originale, deosebit de valoroase, publicații conduse de Goldiș sau la care acesta a colaborat, cărți din biblioteca acestuia (unele purtând semnătura lui) atestă climatul zilnic al unei epoci de excepție.

Spiritul epocii este susținut și prin refacerea unor spații caracteristice acelei perioade (sufragerie, respectiv biroul redacțional) și prin expunerea în vitrine elegante, perfect și individual luminate, a unor imagini și documente de epocă în condiții grafice de excepție.

Se spune că fiecare epocă își are mesagerii săi. Vasile Goldiș a fost unul dintre acele spirite care a ars în focul pasiunii pentru realizarea unui ideal colectiv. Acesta privea un orizont peren de valori, adoptate la scară istorică, sintetizate generic în sintagma NAȚIUNE.

Nu trebuie să uităm că Vasile Goldiș, imediat după realizarea Martii Uniri, milita pentru ridicarea unui monument în orașul care *de facto* a fost Capitala Marii Uniri.

Casa Memorială
George Topârceanu

Locație: Satul Nămăiești, Comuna Valea Mare-Pravăț, Județul Argeș

Născut în București, poetul și-a trăit o bună parte din viață la Nămăești, unde familia s-a stabilit. Chiar și după plecarea poetului de aici, mama sa a continuat să locuiască aici, înființând chiar un atelier de țesut covoare în incinta mănăstirii de maici.

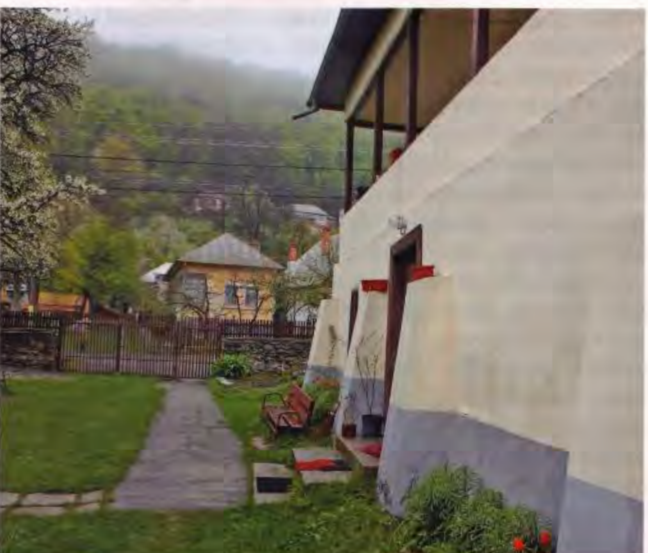
Pentru că aici și-a întemeiat o familie (se pare că la Nămăești a trăit și soția poetului, împreună cu fiul lor), casa a devenit memorială.

Clădirea este o construcție tipic musceleană, cu demisol, etaj și pridvor la fațadă, cum se văd multe case la munte.

Muzeul ocupa etajul - un hol și două camere, unde se află o abundență de exponate originale, copii și facsimile. În hol este expus ultimul portret al poetului, o figură tristă, prevestitoare, precum și câteva volume apărute în timpul vieții: *Balade vesele și triste*, *Parodii originale*, *Migdale amare*, *Scrisori fără adresă* (proză umoristică și pesimistă), *Pirin-Planina*, amintiri din prizonieratul în Bulgaria și altele, în ediții diferite. Aici se află și manuscrisul romanului neterminat: *Minunile Sfântului Sisoe* - cartea ce i-a fost mai aproape de suflet.

În încăperea din dreapta - cu mobilier din fosta cameră de lucru a poetului - sunt expuse o mulțime de documente ce refac nu numai viața scriitorului, ci o parte din laboratorul său poetic. Printre ele, versiunea inițială a poeziei *Noapte de vară*, definitivată sub titlul *Noapte de mai*. Pe birou, manuscrisul original al poemei erotice *Somnul iubitei* (1911), închinată viitoarei soții, învățatoarea Victoria Iuga, o fermecătoare brunetă. Alte numeroase facsimile de versuri, documente privind viața poetului, relațiile cu fratele vitreg, sculptorul Ion Mateescu, cu familia, cu editorii și o parte din corespondența sa, fotocopia cantatei *Balada chiriasului grabit* - compoziție de Gh. Radovanu - întregesc informațiile despre personalitatea lui Topârceanu.

În bibliotecă și pe etajeră se găsesc opere din clasicii literaturii universale și multe cărți de la confrați, cu dedicații. Într-o vitrină au fost adunate exemplare din revistele la care a colaborat: *Viața Românească*, *Însemnări ieșene*, *Însemnări literare*, *Lumea umoristică* ș.a.m.d. Nu lipsesc nici bastonul poetului, cutia puștii de vânătoare, fluierul la care cânta, iar pe perete, tabloul soției sale.

Casa Memorială
Dinu Lipatti

Locaţie: Leordeni, Judeţul Argeş

Dinu (Constantin) Lipatti (1917 - 1950) a fost un celebru pianist, compozitor şi pedagog român. 16 ani de carieră artistică - din cei 33 de ani de viaţă l-au situat printre marii pianişti ai lumii. *„Un artist de o spiritualitate divină"*, cum l-a numit Francis Poulenc, Dinu Lipatti a fost ales postum membru al Academiei Române.

Casa memorială este deschisă în 1985 în casa construită între 1938 şi 1942, în stil neoromânesc, de către tatăl marelui pianist Dinu Lipatti. Aici sunt locurile iubite ale copilăriei şi adolescenţei, unde Dinu Lipatti şi-a petrecut vacanţele şi clipele de răgaz.

Colecţia de importanţă memorială prezintă numeroase obiecte ce au apartinut lui Dinu Lipatti (pianul Bechstein, diplome, partituri), fratelui său (diplomatul şi omul de cultură Valentin Lipatti), familiei, cunoştinţelor din ţară şi străinătate. Fotografii de familie îl prezintă pe Dinu Lipatti la diferite vârste, alături de profesorii săi (George Enescu, Florica Muzicescu, Mihail Jora). Multe dintre fotografii sunt executate de Dinu Lipatti, deoarece acesta era un pasionat şi talentat fotograf.

Crescut într-o familie cu tradiţie muzicală - tatăl său era un talentat violonist amator care studiase cu Pablo Sarasate, mama, Anna Lipatti, o excelentă pianistă, iar naş la botez i-a fost George Enescu - i s-au recunoscut şi cultivat din fragedă copilărie înclinaţiile muzicale. A fost acceptat ca elev de exigenta profesoară de pian Florica Musicescu, care l-a ferit de mentalitatea unui „copil minune", dându-i în schimb o educaţie artistică serioasă, care să-i permită dezvoltarea talentului său nativ.

În 1936 îşi începe cariera de pianist concertist cu o serie de concerte în Germania şi Italia, reputaţia sa continuând să crească cu fiecare apariţie în public. La începutul celui de Al Doilea Război Mondial revine la Bucureşti unde dă recitaluri de pian ca solist sau acompaniindu-l pe George Enescu.

În 1943 pleacă în Scandinavia împreună cu viitoarea sa soție, Madeleine Cantacuzino, deasemenea o fostă elevă a Floricăi Musicescu și decide să se stabilească cu Madeleine în Elveția, unde devine profesor de pian la Conservatorul din Geneva. Își continuă cariera concertistică cu recitaluri de pian sau ca solist împreună

cu orchestre dirijate de Herbert von Karajan sau Alceo Galliera, realizează în studio imprimări pe discuri.

În timp ce se pregătea pentru un turneu de concerte în America se descoperă că suferă de leucemie. La 16 septembrie 1950, deși slăbit fizic, are loc ultimul său concert public la Besançon (Franța). În partea a doua a recitalului intenționa să execute cele 14 Valsuri în Do diez minor de Frédéric Chopin. Puterile însă îl părăsesc. După o lungă pauză în care publicul nu s-a clintit din sală, Dinu Lipatti reapare pe scenă, se așează la pian și interpretează motivul „Jesus bleibt meine Freude" din cantata „Herz und Mund und Tat und Leben" de Johann Sebastian Bach. Cu această rugăciune s-a încheiat una din cele mai bogate și scurte cariere cunoscute în arta interpretativă modernă.

Două luni și jumătate mai târziu, la 2 decembrie 1950 Dinu Lipatti se stinge din viață în vârstă de numai 33 de ani, cu partitura Quartetului în Fa minor de Ludwig van Beethoven în mână. Ultimele sale cuvinte au fost: *„Nu-i de ajuns să fii mare compozitor ca să scrii muzica asta, trebuie să fi fost ales ca instrument al lui Dumnezeu"*. La vestea morții sale, marele pianist german Wilhelm Backhaus exclamă: *„Nouă ne rămâne amintirea frumuseților pe care ni le-a dăruit și o profundă întristare"*.

Compozițiile sale, printre care „Fantezie pentru pian, vioară și violoncel Op. 1" (1933), „Șătrarii, suită pentru orchestră Op. 2" (1934), „Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră de cameră Op. 3" (1936), „Simfonie concertantă pentru două piane și orchestră de coarde Op. 5" (1938), „Sonatină pentru mâna stângă" (1941) au rămas în cea mai mare parte inedite.

Casa Memorială
Vladimir Streinu

Locație: Teiu, Județul Argeș

Casa Memorială a fost inaugurată la 28 mai 1972 în clădirea ce a aparținut familiei Vladimir Streinu între 1902 - 1972. Sunt expuse obiecte ce au aparținut familiei scriitorului, tablouri, costume populare specifice zonei. Muzeul deține și o bibliotecă a Societății (cu cărți ce au aparținut lui Vladimir Streinu și donate de scriitori). În aceeași clădire este amenajat și muzeul sătesc.

Vladimir Streinu (pseudonim al lui **Nicolae Iordache**, a mai semnat și **Apollonius**; 1902 - 1970) a fost un autor, critic literar, deputat, estetician, istoric literar, pedagog, scriitor român.

A absolvit școala primară din satul natal în 1912, după care intră la *Liceul I.C. Brătianu* din Pitești, unde promovează primele patru clase. În anul scolar 1916/1917, prin suspendarea cursurilor pe teritoriul țării, ocupată de trupele germane, întrerupe școala și se refugiază în Moldova. În aprilie 1917, la 15 ani, declarându-se mai mare ca vârsta, se înscrie voluntar în armată. Între 1 octombrie 1917 - 21 iunie 1918, a urmat cursurile unei școli militare, primind gradul de sergent. Lăsat la vatră, își continuă la zi clasele următoare la Pitești. Din această perioadă datează primele sale încercări literare.

În 1920, după bacalaureat, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie din București, specialitatea Filologie modernă (Franceză). Tot acum ia contact cu viața literară. În 1922, cu sprijinul poetului Vasile Voiculescu, este angajat secretar de redacție la revista *Cugetul românesc*, scoasă de Tudor Arghezi și Ion Pillat. În același timp, începe să frecventeze cenaclul *Sburătorul*.

În 1924, susține examenul de licență, după care e numit profesor la Liceul Traian din Turnu Severin. Aici o cunoaște și se căsătorește cu profesoara Elena Vasiliu, viitoarea scriitoare Elena Iordache-Streinu. În 1925, e profesor în București, iar peste un an, Vladimir Streinu pleacă la Paris, unde pregatește o teză de doctorat despre Rimbaud, având conducător pe profesorul Fortunat Strowsky.

Criticul literar afirmat la *Sburătorul* (angajat ca redactor încă din 1926), dar mai ales la *Kalende*, Vladimir Streinu devine redactor-șef la *Gazeta* (1935 -1938), iar din 1935, redactor la *Viața literară* și la *Revista Fundațiilor Regale*, unde va ramâne până în 1941, când noua conducere (Dumitru Caracostea) îl concediază, împreuna cu Tudor Vianu, George Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, din cauza orientarii lor democratice.

Va reveni la *Revista Fundațiilor Regale* între 1945 - 1947. Din 1942, Vladimir Streinu e numit director al revistei *Preocupări literare*, care, din 1943, devine *Kalende*. În 1947, criticul își susține examenul de doctorat la Universitatea din Iași cu o teza despre *Versul liber românesc*. Dar în același an, este încă o dată concediat de la *Revista Fundațiilor Regale*, dat afara din învățământ din cauza vederilor sale politice anticomuniste. Încă din 1945, figura printre membrii fondatori ai *Asociației de rezistență culturală Mihai Eminescu*.

Între 1948 - 1951, Vladimir Streinu este bolnav de plămâni, suferind o toracoplastie. După ce se reface, între 1953 - 1955, neavând nici un mijloc de existență, va presta umilitoare munci necalificate, precum ar fi: paznic și ghid al muzeelor din parcul Herăstrău (pe atunci, I.V. Stalin), muncitor mozaicar. Din 1955, se află angajat ca cercetător stiințific principal la Institutul de lingvistică al Academiei, până în 1959, când înscenându-i-se o listă de fapte imaginare, este arestat (alături de alți intelectuali de forță interbelici, precum Constantin Noica) și condamnat la 7 ani închisoare pentru motive, evident, politice. Eliberat în 1962, devine cercetător științific principal la Institutul de Istorie și Teorie Literară (în 1965) la propunerea lui George Călinescu. Reabilitat, în 1969 e numit director la Editura Univers, profesor onorific la Facultatea de Limbă și Literatură Română a Universității din București, unde ține un curs de „Estetica poeziei românești". Moare, în plină forță creatoare, din cauza unui infarct miocardic, la 26 noiembrie 1970.

„A scrie despre Teiu fără Vladimir Streinu sau despre Vladimir Streinu fără Teiu, este o impietate" (profesorul Vasile Fălcescu).

Casa Memorială
Ion Mihalache

Locaţie: Satul Dobreşti, Comuna Dobreşti, Judeţul Argeş

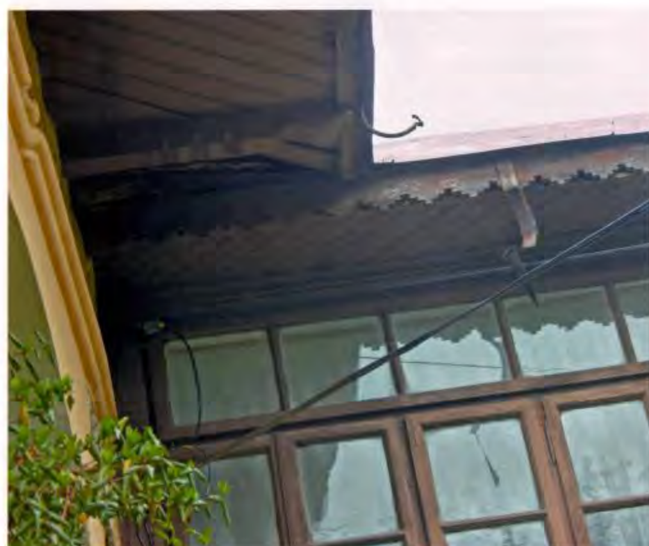
Situată în satul Dobreşti, Casa memorială „Ion Mihalache" este amenajată într-o construcţie realizată în anul 1880.

Ion Mihalache (n. 3 martie 1882, Topoloveni – d. 6 martie 1963 Râmnicu Sărat, în închisoarea cu regim de exterminare fizică a deţinuţilor politici) a fost învăţător, om politic, ministru în mai multe guverne, fondator şi preşedinte al Partidului Ţărănesc, vicepreşedinte al Partidului Naţional Ţărănesc.

Fiu de ţăran sărac, dotat cu o capacitate intelectuală de excepţie, a urmat şcoala normală şi a ajuns învăţător.

În Primul război mondial, Ion Mihalache s-a distins în luptele pentru apărarea patriei în regimentele muscelene, la trecătorile de pe Valea Dâmboviţei, pe fronturile de la Oituz şi Mărăşeşti, fiind decorat cu ordinul militar de război „Mihai Viteazul". A organizat şi militat pentru izbânda referendumului prin care populaţia din Basarabia a hotărât în 1918 revenirea la patria mamă.

După Primul război mondial, a întemeiat Partidul Ţărănesc, având ca obiectiv să ducă la îndeplinire ceea ce regele Ferdinand I al României promisese pe front soldaţilor, în discursul pe care i-l scrisese regina Maria împreună cu Barbu A. Ştirbey, discurs care fă-

găduia pământ țăranilor și care îi însufletise să lupte eroic la Mărăști, Mărășești și Oituz.

După succesul electoral din 1919, partidul lui Mihalache formează un bloc guvernamental alături de Partidul Național Român din Transilvania, formând guvernul Guvernul Alexandru Vaida-Voievod. Ion Mihalache deținea funcția de Ministrul agriculturii și domeniilor (16 decembrie 1919 - 12 martie 1920).

O realizare deosebită care a dat conținut și profunzime învățământului agricol a fost cea datorită legii din 1920 (cunoscută sub numele de *Legea lui Ion Mihalache*) prin care, pentru instruirea elevilor, s-au atribuit școlilor agricole terenuri în suprafață de circa 100 ha, iar celor horticole de 25 de ha.

În anul 1926, Partidul Țărănesc se unește cu Partidul Național Român, condus de Iuliu Maniu. Acesta devine președintele partidului, iar Mihalache vicepreședinte.

În concepția lui Mihalache, progresul țării nu consta în industrializare ci în agricultură. El milita pentru cooperative formate în mod voluntar de către țăranii împroprietăriți la întoarcerea de pe front. Pentru a-și pune în aplicare ideile, a organizat obștea sătească de la Topoloveni-Argeș să producă rentabil pe suprafețe optime, asociindu-i pe țărani într-o cooperație cu rezultate notabile în plan economic și social. La Topoloveni, țăranii au beneficiat de școli superioare, de asistență medicală, de cămin cultural, de băi comunale și, în general, de un standard civilizat de existență.

Între 1928 și 1930, Mihalache a fost ministru al Agriculturii și Domeniilor, în Guvernele național țărăniste Iuliu Maniu și George G. Mironescu. Din 1930 până în 1933, ocupă funcția de ministru de Externe, tot în guvernele național țărăniste, ale lui Grigore G. Mironescu și Alexandru Vaida-Voievod și Iuliu Maniu. În 1941, a solicitat mobilizarea sa și a îmbrăcat din nou haina militară pentru câteva zile, luptând de partea armatei române până la Nistru pentru eliberarea Basarabiei, dar a fost eliberat din ordinul personal lui Ion Antonescu.

După venirea la putere a comuniștilor, prin guvernul condus de Petru Groza, Ion Mihalache este arestat cu ocazia diversiunii cunoscute sub denumirea de „Înscenarea de la Tămădău" și condamnat la închisoare pe viață.

Ion Mihalache a decedat în martie 1963, în închisoarea de la Râmnicu Sărat.

Casa Memorială
George Bacovia

Locație: Bacău, Județul Bacău

Expoziția memorială s-a deschis la 28 septembrie 1971 în casa părintească în care a locuit poetul George Bacovia (1881 - 1957), devenind punctul de început al oricărui itinerar cultural băcăuan.

În imediata vecinătate a monumentalei statui a lui Ștefan cel Mare, pe fosta stradă a Liceului, actualmente strada George Bacovia, la nr. 13, bătrâna casă își îmbracă ferestrele în reflexele calde ale trandafirilor.

În această clădire ce datează din ultimul deceniu al secolului XIX, sunt păstrate numeroase obiecte de uz personal și piese de mobilier ce au aparținut poetului. Colecția cuprinde cca. 400 de obiecte provenite din donații și achiziții de la membrii familiei poetului. În toate cele cinci încăperi destinate vizitării sunt expuse mărturii reprezentative, manuscrise originale, documente și piese de patrimoniu.

În Salonul casei, impresionează simplitatea și bunul gust al mobilierului. Aici se află pianul, vioara și portretele parinților - Zoe și Dimitrie Vasiliu - atât de dragi poetului.

Casa memorială deține un documentar pe casetă video în care e surprins poetul în timpul vieții și o

înregistrare pe casetă audio cu vocea poetului recitând din versurile sale. În grădina Casei memoriale, sculpturi ambientale aparținand artiștilor contemporani invită la meditație și reflecție.

Poet simbolist, redescoperit de exegeți în multiple ipostaze stilistice, de bibliografi ca prețios subiect de studiu, ca și de simplii iubitori de poezie, Gheorghe Vasiliu - George Bacovia, deși dispărut din viață de aproape o jumătate de secol, face parte din viața orașului. Volumele sale de versuri, ce au cunoscut multiple ediții, au fost traduse în numeroase limbi. A desfășurat și o intensă activitate de promotor al culturii, fiind unul dintre întemeietorii revistei Ateneu. Drept recunoaștere a valorii creației sale, Liceul în care a studiat, Teatrul din Bacău, Universitatea, Școala generala nr. 27 Bacau și Biblioteca din Buhuși au primit numele său și, începând din anul 1971, se desfășoară la Bacău Festivalul George Bacovia, manifestare ce atrage personalități marcante ale culturii române.

Spirit meditativ, profund, fapt atestat și de volumele valoroase ce se păstrează încă în biblioteca din casă, de o gingășie sufletească excepțională - după cum ni-l prezintă soția sa, Agatha Grigorescu-Bacovia, într-unul din volumele dedicate poetului, Bacovia și-a distilat destinul, transformându-l în poezie. El ne-a făcut cunoscut că materia plânge, că mugurul alb și roz și pur este vis de-albastru și azur, că plumbul e o materie sensibilă.

Casa Memorială
Nicu Enea

AICI
A TRĂIT ȘI A CREAT
ÎN RODNICII SĂI ANI
1929-1960
PICTORUL
NICU ENEA

Locaţie: Bacău, Județul Bacău

În această casă modestă, cu sufragerie la parter și dormitor și atelier de lucru la etaj, construită la începutul secolului al XX-lea, a trăit și lucrat în perioada 1929 - 1960 pictorul băcăuan Nicu Enea (1897 - 1960). În anii 1969/1970, casa, împreună cu 133 de lucrări de pictură și 209 lucrări de grafică, a fost donată de soția pictorului pentru a deveni muzeu.

Astfel, în 1970, la împlinirea unui deceniu de la moartea pictorului, este inaugurată expoziția memorială cu tablouri semnate de Nicu Enea: peisaje, autoportrete, nuduri, naturi statice, flori.

Parte a Secției de artă a Complexului Muzeal „Iulian Antonescu" - Bacău, colecția cuprinde obiecte personale, fotografii, corespondență, 60 de lucrări de pictură și grafică semnate de Nicu Enea. Expoziția prezintă o parte importantă a operei pictorului băcăuan, elev al lui Camil Ressu, precum și ale pictorilor Jean Al. Steriadi, Nicolae Tonitza și alții. În curte se află un bust al artistului, în piatră, aparținând sculptorului Nicolae Enea.

Casa a fost restaurată în anul 2004, fiind redeschisă publicului pe 27 mai 2005. În prezent, din păcate, imaginea ei are de suferit deoarece a rămas singura clădire veche într-un spațiu dominat de blocuri înalte.

Nicu Enea a început să-și trăiască posteritatea încă din 1947, cu 18 ani înainte de a muri. Condiția de out-sider l-a caracterizat mereu în ochii colegilor săi de breaslă care nu-i puteau tolera cele două mari izbânzi ale sale: câștigarea, în 1934, a dreptului de a reprezenta România la Expoziția Internațională de Pictură de la Paris - de unde s-a întors cu un premiu de invidiat și obținerea, în anii '40, a dreptului de a picta palatele regale. Bunele sale relații cu familia regală au dus, după căderea monarhiei, la lipirea etichetei de „pictor al Curții Regale" - care i-a creat mari necazuri lui Nicu Enea.

Dupa perioada lui bună, 1925-1947, în care obține numeroase premii și în care expune în cele mai prestigioase săli din București, Belgrad, Zagreb etc., urmează trista agonie artistică. Omul care a realizat, în 1934, ciclul alegoric „Artele" într-una din încăperile Palatului Regal și care a pictat, în 1939, biserica „Sfinții Voievoizi" din cartierul CFR Bacău, a sfârșit prin

a „picta" pancarde, machete de gazete de perete și alte obiecte ale propagandei vizuale comuniste. Ca să obțină o cartelă alimentară, a făcut portretele clasicilor marxisti, inclusiv a lui Stalin.

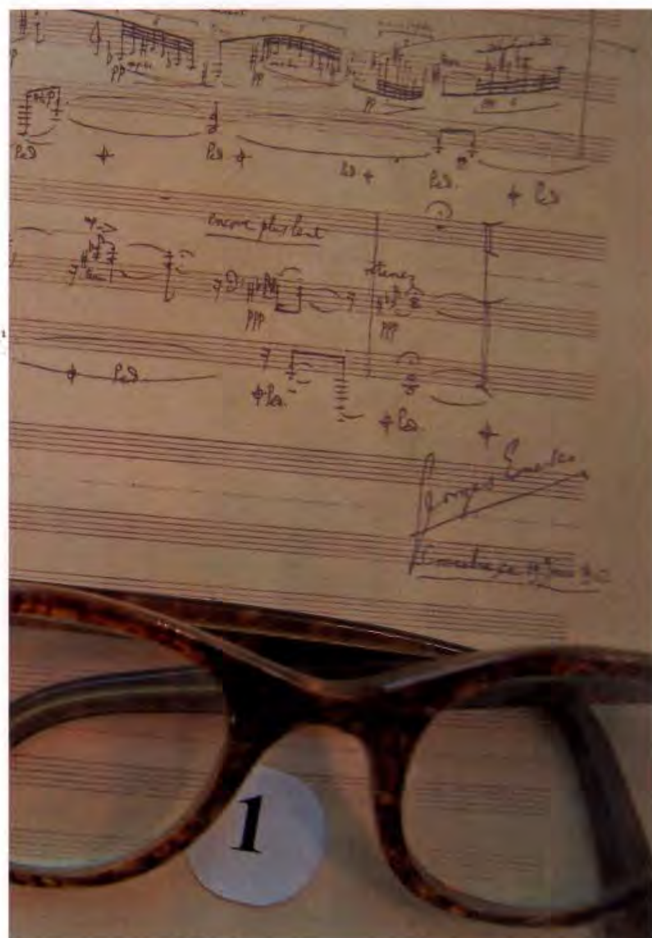
Cert este ca nu la Teatrul „Bacovia" trebuie căutat Nicu Enea, ci chiar acasă la el unde, cu puțin noroc, puteți vedea lucrarea „Elvira", care a făcut să se vorbească mult despre Bacău în 1934, la Expoziția Internațională de la Paris.

Casa Memorială
Rosetti Tescanu - G. Enescu

Locaţie:	Sat Tescanu, Comuna Berești-Tazlău, Județul Bacău

Luând în considerare anumite caracteristici ale construcției, amplasarea acesteia precum și gândirea spațiului înconjurător, conacul familiei Rosetti Tescanu, construit în 1880 într-un frumos parc dendrologic situat într-o zonă colinară la 37 km de orașul Bacău, în proximitatea satului Tescani, a fost clasificat de către Vasile Parizescu, Președintele Asociației Colecționarilor din România, în categoria „micilor palate".

La începutul secolului XX, conacul Rosetti Tescanu devine reședința familiei celui mai mare muzician român, George Enescu. După întâlnirea cu soția sa în 1909, marele muzician a venit aici deseori, lăsându-se inspirat de frumusețea peisajelor. Bunăoară, la Tescani a definitivat capodopera sa lirică, Oedip, pe care a dedicat-o Marucăi.

Prin *Actul de donație* făcut de Maria Cantacuzino-Enescu în 1947, conacul familiei sale a devenit așezământ cultural. În 1980 a fost inaugurată „Casa Memo-

rială Rosetti - Enescu" din incinta imobilului principal, devenită Centrul de Cultură Tescani (în 1990), apoi Centrul de Cultura „Rosetti Tescanu - George Enescu" (din 1993). Din anul 2006, casa memorială din Tescani este secție a Muzeului Național „George Enescu".

Familia Rosetti Tescanu din care provenea soția Maestrului, este atestată în aceste locuri încă de la la sfârșitul secolului al XVI-lea.

Licențiant în drept și filosofie, talentat muzician și instrumentit în tinerețe, cărturar și om politic, **Dumitru Rosetti Tescanu** (1852 - 1897) rămâne o personalitate în cultură prin scrierile sale în limba franceză și în limba română, dintre care citām „La nuit, l'Aurore et le Jour ou L'Empire, la Dictature et la Nation", „Etude critique sur la condition de la femme dans l'Inde antique" și „Biografia lui Vasile Conta". A fost membru al Societății Junimea, Președinte al Ligii Culturale, filiala Bacău, membru fondator al Internaționalei I și prieten de o viață cu Vasile Conta, unul dintre cei mai importanți gânditori români ai secolului al XIX-lea. Cunoscând perfect limba franceză, Dumitru a tradus două lucrări importante ale lui Vasile Conta („Teoria ondulațiunii universale" și „Bazele metafizicii"), pe care le-a și publicat pe cheltuială proprie, în Franța.

Înclinat în mod deosebit spre arte și literatură, Dumitru Rosetti Tescanu întreține o impresionantă bibliotecă care-l va uimi pe George Enescu și-i va smulge exclamația: *„M-am rătăcit în biblioteca Rosetteștilor!"*. Într-adevăr, biblioteca număra peste douăsprezece mii de volume inventariate și clasate de Dumitru.

Implicat în politica țării, Dumitru Rosetti Tescani este deputat în Cameră de două ori (în 1879 și între 1889-1895), prefect de Bacău sub guvernul Th. Rosetti (1888), primar în comuna Tescani (1879).

Casa Memorială
Iosif Vulcan

Locație: Oradea, Județul Bihor

Muzeul Memorial „Iosif Vulcan" a fost fondat în anul 1964, fiind consacrat abia peste un an, cu prilejul centenarului revistei Familia, în clădirea care a găzduit, în perioada 1896-1906, locuința lui Iosif Vulcan și redacția revistei „Familia".

Este situat în centrul orașului, strada cu același nume, foarte aproape de malul Crișului Repede, de care îl desparte doar un mic parc, în care se află și statuia marelui cărturar român. Clădirea a fost construită pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, fără etaj, doar cu un subsol boltit.

În anul 2001 a fost inaugurată o nouă expoziție de bază a muzeului, compusă din trei secțiuni extinse în cinci încăperi: prima cuprinde documente ce ilustrează viața și activitatea lui Iosif Vulcan; următoarele trei săli reconstituie, cu mobilier original și obiecte de epocă, o parte a locuinței familiei Vulcan; ultima sală a muzeului este organizată în principal ca sală de documentare, dar oferă și elemente expoziționale: imagini din vechile tipografii orădene și documente referitoare la cele trei serii interbelice ale revistei „Familia", precum și la actuala serie a revistei - ce-a de-a V-a.

Fondator al revistei de cultură „Familia" (1865), **Iosif Vulcan** (n. 1841, Holod, județul Bihor - d. 1907, Oradea, județul Bihor) a fost avocat, scriitor, poet, publicist, animator cultural, membru al Academiei Române.

S-a născut într-o veche familie greco-catolică. Tatăl său, Nicolae Vulcan, a fost nepotul de unchi al reputatului episcop-cărturar Samuil Vulcan, întemeietorul școlii de la Beiuș, care azi îi poartă numele.

De-a lungul vieții, a scris poezii („Lira mea", 1882), piese de teatru („Ștefan Vodă cel Tânăr", „Gărgăunii Dragostei", „Mireasă pentru Mireasă"), o importantă lucrare istorică („Panteonul Roman", 1869), nuvele, romane și traduceri. La data de 8 septembrie 1907, marele publicist se stinge din viață și este înmormântat la cimitirul Olosig din Oradea.

Casă Memorială
George Coșbuc

Locație: Năsăud, Județul Bistrița Năsăud

Organizat în casa în care s-a născut marele poet al neamului românesc, Muzeul memorial „George Coșbuc" este un important punct turistic căutat de turiștii români și, în ultima vreme, și de cei străini. Este amplasat în centrul localității, la mică distanță de Podul grăniceresc acoperit, peste râul Sălăuța.

Datând din secolul al XVIII-lea (clădirea a fost construită după 1840 de tatăl poetului, preotul Sebastian Coșbuc), actualul muzeu este monument istoric de grupa A și a fost restaurată în anul 1954.

Expoziția cuprinde obiecte aparținând poetului George Coșbuc (1886 - 1918): leagănul, pupitrul și scaunul de școlar, pelerina, trusa de voiaj, manuscrise, ediții ale operei sale. Obiectele expuse în aceste încăperi, în exclusivitate, sunt originale.

Ca în orice casă tradițional românească, intrarea se face prin tindă. În prima încăpere sunt expuse obiecte

personale ale poetului și numeroase cărți. În a doua încăpere pot fi văzute băncuța școlarului, o etajeră cu operele poetului, pelerina și pălăria lui, alături de mobilierul obișnuit. Încăperea găzduiește și un fragment din cele peste 30 000 volume din biblioteca lui George Coșbuc (reprezentativ nu atât prin număr, cât prin valoare documentară).

Următoarele trei săli găzduiesc expoziții despre viața și opera poetului, dar și despre istoria instituției ce are șansa de a fi primul muzeu de literatură română din țară (1905), emblematic pentru muzeografia literară românească.

Muzeul „Coșbuc" este singurul muzeu închinat exclusiv poetului, în Ardealul românesc al muzeografiei literare. Acest motiv a fost prioritar în a aduna și expune (parțial), fotografii, documente, corespondență, ediții din opera poetului și traduceri.

Muzeul este secție, fără personalitate juridică, a Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud. A fost fondat în anul 1905 la inițiativa lui Iuliu Moisil și este primul muzeu de literatură română din țară.

Casa Memorială
Liviu Rebreanu

Locație: Prislop (Liviu Rebreanu), Județul Bistrița Năsăud

Pe drumul național 17 C, la 5 km de Năsăud și 18 km de Bistrița, se află Casa Memorială Liviu Rebreanu, în localitatea Prislop care azi poartă numele scriitorului. Muzeul memorial este găzduit într-o casă țărănească, specifică zonei, ridicată în anul 1957, cu sprijinul localnicilor și contribuția soției și fiicei scriitorului Liviu Rebreanu.

Clădirea a fost reconstituită pe locul casei părintești din Prislop, a scriitorului. În casă sunt expuse obiecte care au aparținut scriitorului: fotografii de familie, ediții din opera scriitorului apărute în țară și în străinătate. Lângă casă, într-o clădire modernă, se află un amfiteatru pentru expuneri și o expoziție de carte și lucrări de artă plastică.

Satul natal al marelui romancier este Tarlisua, un sat mic *„care pe nici o hartă nu l-a descoperit, dar care totuși există“*, după cum spunea însuși scriitorul. S-a mutat mai tarziu în satul Prislop (azi Liviu Rebreanu), unde a avut ocazia să cunoasca visurile și suferințele țăranului român, a trăit cu aceștia și a rămas profund impresionat.

Liviu Rebreanu a locuit în această casă doar un an de zile, dar a cunoscut multe persoane care l-au inspirat în romanul scris ulterior„Ion“. E casa în care a locuit între eroii săi din roman.

Casa are trei încăperi. În prima, care a fost și bucătăria, a rămas doar cuptorul avut de familia Rebreanu. Aici sunt foarte multe documente, fotografii, citate ale scriitorului despre el și despre cele trei opere ale sale: „Ion“, „Pădurea spânzuraților“ și „Răscoala“, precum și citate ale altor scriitori povestind despre Liviu Rebreanu.

În cea de-a doua încăpere, sunt expuse costumele vechi și îngălbenite purtate de Ion Pop al Glanetașului și de Ana, nevasta lui Ion, precum și alte date despre romanele scriitorului. Chiar dacă personajele sunt reale, romanul e în cea mai mare parte ficțiune. Ion a murit în 1935, dar Ana a trăit până în 1973, murind la 84 de ani. Mormintele celor doi se găsesc în cimitirul din apropierea bisericii.

În cea de a treia încăpere sunt expuse obiecte și piese de mobilier care au aparținut învățătorului Vasile Rebreanu: dulap, oglindă, biroul de lucru, o canapea cu perne ornamentale, o masă cu patru scaune și pe masă nelipsita scrumieră a scriitorului. Pereții au multe tablouri de familie, doar locatarii lipsesc, par ca sunt ieșiți și trebuie să se întoarcă.

In apropiere, în centrul satului, se găsește casa parohială, tot o clădire monument, unde a locuit preotul Ion Belciug din roman. Casa e greu să treacă neobservată deoarece este viu colorată, placată cu mozaic galben și albastru.

Complexul cuprinde încă o clădire unde este un amfiteatru mare, iar la etaj o expoziție de carte unde sunt expuse operele lui Liviu Rebreanu. Cele trei mari opere care sunt prezentate în casa memoriala au fost transpuse pe peliculă cinematografica, iar cartile sale au fost traduse în 37 de limbi. Romanul „Ion“ este editat și în scrierea Braille și se crede că e singurul muzeu din țară care deține o asemenea carte.

Liviu Rebreanu în „Cred“ spunea: *„Nu frumosul, o născocire omenească, interesează în artă, ci pulsația vieții. Când ai reușit să închizi în cuvinte câteva clipe de viață adevărată, ai săvârșit o operă mai prețioasă decât toate razele din lume...* Iar această casă dovedește din plin adevărul vorbelor sale. Atunci când vezi citatele și mărturisirile autorului, atunci când privești interiorul casei și costumele purtate de Ana și Ion, îți dai seama de sufletul depus pentru scrierea cărților sale, de trăirea din care s-a născut fiecare cuvânt. A cunoscut direct suferințele, dorințele, dramele trăite de eroii săi, le-a înțeles și le-a transpus pe hârtie. Romanele sale sunt o capodoperă. Simțind însă sufletul depus în scrierea lor, ele capătă o altă dimensiune iar noi, cititorii romanelor sale și vizitatorii casei memoriale, ne dăm seama de profunzimea sentimentelor avute de autor când le-a scris.

Casa Memorială
Ion Pop Reteganul

Locaţie: Reteag, Judeţul Bistriţa Năsăud

În localitatea Reteag, la nr. 24, se află o casă ţărănească cu tarnat, construită în anul 1866 şi transformată în muzeu în anul 1955. Ridicată de tatăl folcloristului Ion Pop Reteganul, casa adăposteşte azi câteva dintre obiectele care au aparţinut acestui cărturar de valoare, redactor al mai multor reviste din Transilvania şi întemeietor al altora, culegător de datini, poveşti, cântece populare etc.

Ambianţa austeră a spaţiului de lucru al fostului învăţător este dată de patul, biroul, masa, dulapurile cu cărţi, oglinda şi cufărul. Sunt expuse cărţile şi articolele scrise de el, publicaţii conduse sau la care a colaborat, cărţi editate la Gherla, mapele cu corespondenţa avută, planuri de lecţii, traduceri, lucrări in manuscris etc. Cu ajutorul colecţiei prezente s-a reconstituit atmosfera unei case de intelectual de la ţară, de la mijlocul secolului al XIX-lea.

Ion Pop-Reteganul (1853-1905) a fost un pedagog, prozator, publicist şi folclorist, reprezentativ pentru epoca sa şi a rămas în istoria folcloristicii româneşti ca *„cel mai mare folclorist al Ardealului"*, fiind apreciat elogios de cei mai prestigioşi cărturari ai timpu-

Testimoniu scolastecu.

... de ... ani din ...
... de religiunea ... că scolariu in
clasea ... in gimnasiulu greco-catholicu din Nasendu in Transilvania a
meritatu pentru Semestrulu ... alu anului scolastecu 18... Testimoniu de
clasea ...

Portarea morale ...
Atentiunea ...
Diligenti'a ...

Prestatiuni din singularielle obiecte de invetiamentu:

Din Religiune ...
" Limb'a latina ...
" Limb'a greca ...
" Limb'a materna (romana) ...
" Limb'a germana ...
" Limb'a magiara ...
" Istoria si Geografia ...

lui: Vasile Alecsandri, B.P. Hașdeu, I. Bianu, I. Urban Jarnik, Gustav Weigand, Nicolae Iorga.

Timp de douăzeci de ani a activat ca învățător în localități din mai multe județe ale țării (1873-1892), fiind preocupat în același timp și de culegerea folclorului din aceste zone.

A predat Academiei Române 21 de volume în manuscris, o comisie urmând să trieze materialul în vederea publicării, dar cea mai mare parte va ramâne inedită.

A fost redactor la publicațiile: „Cărțile săteanului român" (Blaj, 1886), „Dreptatea" (Timișoara, 1893-1894), „Deșteptarea" (Cernauți, 1897) „Revista ilustrată" (Reteag, Șoimuș, 1898-1899), „Tribuna" și „Foaia poporului" (Sibiu, 1899-1901), „Gazeta de duminecă" (Șimleu, 1904-1905), tipărind și o parte din textele sale folclorice.

A desfășurat și o intensă activitate în domeniul teoretic al culegerii și cercetării folclorului în paginile revistei ieșene „Contemporanul", în „Gazeta Transilvaniei" (Brașov), „Gutinul" (Rodna) ș.a.; a scris și articole legate de istoria învățământului. La Sâncel, împreuna cu publicistul Petre Stoica, a editat revista „Convorbiri pedagogice" (1886-1887).

A fost secretar secund al „Asociațiunii pentru Literatura și Cultura poporului român" (ASTRA) la Sibiu (1893-1896).

Casa Memorială
George Enescu

Locaţie: Satul Liveni, Judeţul Botoşani

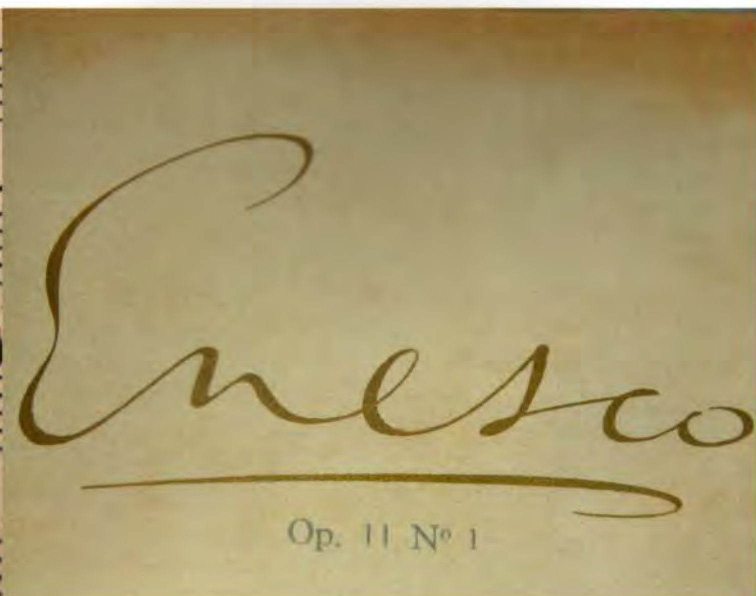
Mă trag din părinţi români şi m-am născut la Liveni, judeţul Dorohoi, în inima Moldovei... Locuiam într-o casă mică cu pridvor de lemn vopsit, unde se uscau funiile de ceapă la soare. Şi acum mai văd ţăranii, în cămăşi albe, cu ilice albastre, cum cântau în asfinţit... Aceasta este cu adevărat ţara mea, iar imaginea ei am dus-o cu mine." Astfel mărturisea George Enescu în memoriile sale, plecat de pe aceste meleaguri în locuri unde avea să cucerească lumea cu farmecul cântecului său, a viorii sale, a baghetei sale dirijorale.

Situată în satul Liveni, la mică distanţă de Dorohoi, casa natală a marelui compozitor, dirijor, pianist şi violonist George Enescu - casa mică cu pridvor de lemn vopsit, refăcută - găzduieşte din 1968 un muzeu care reface atmosfera primilor ani ai copilăriei sale.

Mobilier aparținând părinților, scoarțe moldovenești, atinse de patima vremii, cuptorul pe care s-a născut genialul muzician, fotografii de familie și nu în ultimul rând obiecte care i-au aparținut, redau trecerea pe aici a celui care începând cu vârsta de 5 ani și până la sfârșitul vieții, urma sa uimească mereu lumea.

Vizitatorii au posibilitatea de a vedea primele sale jucării (sunt expuse aici o vioară jucărie, un Moș Crăciun), trusa de culori și mai multe desene făcute de copilul George Enescu, diferite creații muzicale, cărțile și manualele anilor copilăriei și a primelor sale studii, alături de pianina celor dintâi compoziții.

Totodată, fotografii și manuscrise întregesc imaginea timpului petrecut de George Enescu la Liveni, în satul natal: fotografii originale ale părinților, ale casei de la Cracalia, acte de proprietate aparținând lui Costache Enescu, precum și partituri muzicale din anii tinereții ai artistului și nu în ultimul rând fotografii care-l prezintă pe marele artist în compania unor mari muzicieni ai timpului, în țară și în diverse capitale ale Europei.

În casa părinților săi de la Liveni, Enescu compune prima sa operă pentru vioară și pian, „Țara Românească“ la vârsta de doar 5 ani.

Tot în casa părintească a compus și „Poema Română“ în 1894.

Cea mai renumită operă a sa este „Oedipus“, lansată în Paris la 13 martie 1936.

Casa Memorială
Nicolae Iorga

Locaţie:	Botoşani, Judeţul Botoşani

Pe strada Nicolae Iorga, la nr. 14, la circa 100 m de B-dul Mihai Eminescu şi 1 km de la intrarea în municipiul Botoşani, venind dinspre Iaşi, se află casa în care a locuit familia Iorga între anii 1876 - 1880. Dintre cele 10 locuinţe schimbate de familia istoricului în perioada copilăriei şi adolescenţei sale, este singura clădire ce s-a păstrat din secolul al XIX-lea, fiind atribuită de botoşăneni lui Nicolae Iorga, încă din perioada interbelică, deşi familia Iorga a locuit aici în calitate de chiriaşi.

În 1967 a luat fiinţă Biblioteca documentară „Nicolae Iorga". Între 1967-1971 s-a constituit patrimoniul muzeeal şi s-a amenajat expoziţia de bază (colaborator Frassin Munteanu-Ramnic, Vălenii de Munte). În 1971, cu ocazia sărbătoririi centenarului naşterii savantului Nicolae Iorga, s-a inaugurat expoziţia permanentă. În 1977 devine secţia Muzeului Judeţean de Istorie Botoşani.

În 1990 expoziţia de bază a fost reorganizată, ceremonia de inaugurare a avut loc pe 27 noiembrie 1990 la comemorarea semicentenarului morţii lui N. Iorga (consultant ştiiţific şi autorul unor donaţii importante: dr. Andrei Pippidi - nepotul de fiică al savantului). Din 1993 este inclus în secţia de memoralistică (istoria culturii) a Muzeului Judeţean de Istorie Botoşani.

Clădirea este o casă construită în stilul arhitecturii moldovenesti, datând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, fiind considerată monument istoric. Clădirea originală, în care marele savant şi istoric Nicolae Iorga (1871 - 1940) s-a născut şi a copilărit, cu pereţi din paiantă, a fost demolată în 1965. Clădirea actuală a suferit mai multe modificări în timp: acoperişul din

tablă a fost înlocuit cu şindrilă, stâlpii din beton au fost înlocuiţi cu stâlpi din lemn (1967-1975). În 1990 s-a realizat racordul la instalaţia termică şi în 1993 s-a refăcut instalaţia electrică, cu ocazia renovării clădirii.

Casa memorială „Nicolae Iorga" este locul în care se păstrează un important număr de piese cu valoare patrimonială, legate de personalitatea ilustrului istoric Nicolae Iorga. Fotografii originale ale familiei acestuia, ale lui Nicolae Iorga în diferite momente ale vieţii sale, diplome de Dr. Honoris Causa primite din partea unor celebre instituţii de învăţământ din Europa (Sorbona, Cambridge, Roma) şi un mare număr de cărţi scrise de Nicolae Iorga, multe în ediţii princeps, pre-

cum și ziare și reviste pe care le-a editat și îndrumat conturează dimensiunea extraordinară a uneia dintre cele mai mari personalități ale culturii românești și universale.

În cele două încăperi ocupate de Zulnia Iorga și de cei doi copii ai săi, Nicolae și George, este prezentată o reconstituire de epocă. Este și un spațiu expozițional de excepție ce cuprinde mărturii ale vieții și activității sale. Colecția de bază conține piese cu valoare deosebită: camera de lucru cuprinde biblioteca ce conține, printre altele, primele ediții din operele istorice, literare și memorialstice semnate Nicolae Iorga, vitrine cu valoare memorială: ceas de masă, vas ornamental vienez (a aparținut bunicului), tablouri de familie, manuscrise aparținând mamei (Zulnia Iorga).

S-a reorganizat, de asemenea, camera copiilor (având ca bază documentară opera memorialistică). Aici, pasiunea cititului de care era stăpânit fiul cel mare - Nicolae - este sugerată de o etajeră cu cărți, o masă de scris, un sfeșnic cu lumânare. Martoră a primei lecturi, această încăpere beneficiază și ea de o descriere amănunțită în cartea autobiografică a marelui istoric intitulată „O viață de om așa cum a fost".

Celelalte două încăperi sunt destinate unei expoziții foto - documentare și unei săli multifuncționale unde sunt expuse primele ediții ale operei lui Nicolae Iorga. În prima dintre acestea este adăpostită o bibliotecă istorică, alcătuită din carte curentă achiziționată în ultimii ani.

Salonul familiei redă un interior datând din ultimele decenii ale secolului trecut, aparținând unei familii cu un venit modest, dar cu un trecut prosper, timp în care s-au acumulat o serie de bunuri, provenind din agoniseală proprie sau moștenite de la familiile avute din care proveneau părinții istoricului.

Expoziția foto - documentară din hol cuprinde colecția de manuscrise, prezentate cronologic, începând cu primele documente școlare, continuând cu perioada studiilor liceale, universitare, din țară și in străinătate și încheindu-se cu anii deplinei maturități a savantului.

Holul oferă posibilitatea organizării unor expoziții foto-documentare cu caracter temporar.

Casa Memorială
Mihai Eminescu

Locaţie: Satul Ipoteşti, Judeţul Botoşani

Casa memorială Mihai Eminescu de la Ipoteşti este un muzeu memorial amenajat în casa în care a trăit poetul Mihai Eminescu (1850-1889) în satul Ipoteşti din judeţul Botoşani.

Memorialul Ipoteşti - Centrul Naţional de Studii „Mihai Eminescu" se află pe Lista Monumentelor Istorice din judeţul Botoşani din anul 2004, având codul BT-IV-a-B-02047, fiind format din două obiective:

- Casa memorială „Mihai Eminescu" - datând din sec. XIX şi având codul BT-IV-m-B-02047.01
- Mormintele familiei Eminescu - datând din sec. XIX şi având codul BT-IV-m-B-02047.02.

În anul 1850, familia căminarului Gheorghe Eminovici a cumpărat o moşie în satul Ipoteşti, unde va construi o casă cu toate acareturile ce pot întregi o gospodărie de oameni înstăriţi. Casa avea trei camere: salonul familiei, biroul tatălui lui Eminescu şi dormitorul mamei şi surorilor poetului. În această casă a locuit familia Eminovici până în 1878.

Mama poetului, Raluca Eminovici, a cumpărat cu 250 de galbeni o bisericuţă de familie, care datează din anii '60 ai veacului al XIX-lea de la un anume Murguleţ. Lăcaşul de cult are dimensiuni mici, dar adăposteşte obiecte valoroase. În spatele bisericuţei se află mormintele părinţilor lui Eminescu (Raluca şi Gheorghe Eminovici) şi a doi fraţi ai acestuia (Iorgu şi Nicu).

După moartea căminarului Gheorghe Eminovici (1884), casa nu a mai fost locuită, ajungând să se ruineze. Într-o fotografie din 1916 se observă starea precară a casei: *„stîlpii cerdacului lunecau în faţă"* din cauza *„unei lente surpări şi alunecări de teren"*.

În anul 1924, casa unde a copilărit Mihai Eminescu şi care rămăsese nelocuită ani de zile, ajunsese o ruină. La acea vreme şi bisericuţa de lemn, ca şi mormintele părinţilor lui Eminescu, erau *„complet părăsite şi acoperite cu bălării..."*, după cum consemna, în 1926, Revista Moldovei din Botoşani.

Deoarece casa familiei Eminovici din Ipoteşti era ruinată, proprietarii moşiei Ipoteşti au dărâmat-o până la temelie în vara anului 1924, determinând manifestaţii din partea studenţilor români şi evrei din Boto-

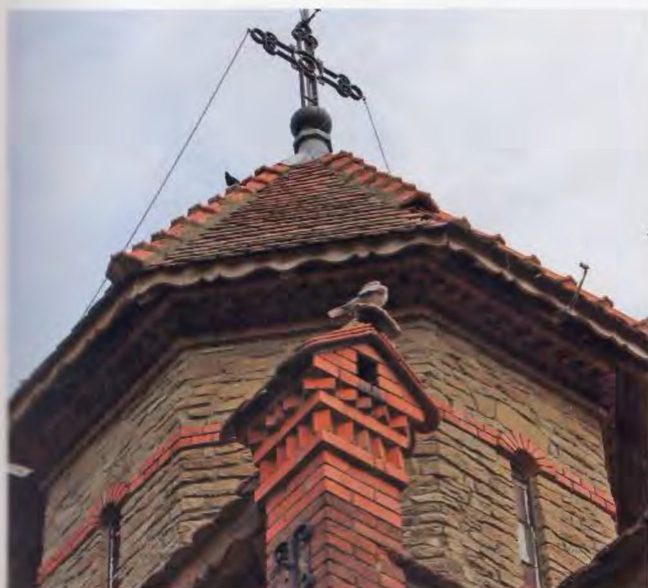

șani împotriva acestei dărâmări. În urma acestor proteste, proprietara moșiei Ipotești, Maria Papadopol, a donat de bună voie locul unde s-a aflat casa familiei Eminovici din Ipotești.

În anul 1934, casa a fost reconstruită pe același loc, acolo fiind inaugurat în 1940 primul muzeu memorial dedicat marelui poet. Această casă nu respecta structura originalului, astfel încât a fost demolată, fiind reconstruită o alta în anul 1979 după documente originale, pe vechea fundație a casei familiei Eminovici. În casă se află mobilier - în parte original, în parte provenind din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

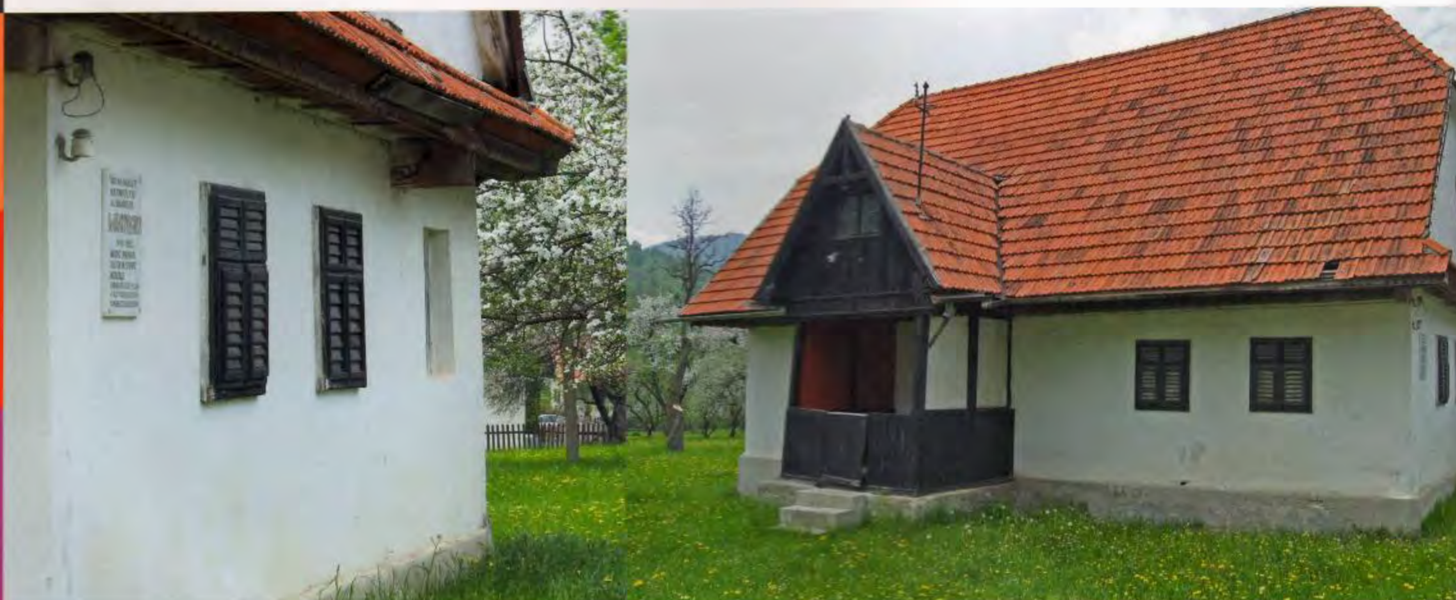

În curtea casei memoriale a lui Eminescu se află Casa Papadopol, o casă țărănească de epocă în stil moldovenesc, care a aparținut ultimului proprietar al moșiei Ipotești - doctorul Papadopol. Acesta și-a donat casa statului. În prezent, aici se află Muzeul de etnografie al Centrului Național de Studii de la Ipotești, fiind expuse obiecte provenind din vechile gospodării țărănești. În această casă și-a pictat Horia Bernea tablourile, în perioada taberelor naționale de pictură de la Ipotești.

La 4 kilometri de Memorialul Ipotești, se află lacul din pădurea Baisa, sursă de inspirație a multor poezii ale lui Mihai Eminescu.

Casa memorială Mihai Eminescu de la Ipotești poate fi vizitată în fiecare zi (de luni până duminică) în intervalul orar 9-17 (15 mai - 15 septembrie) și 8-16 (16 septembrie - 14 mai).

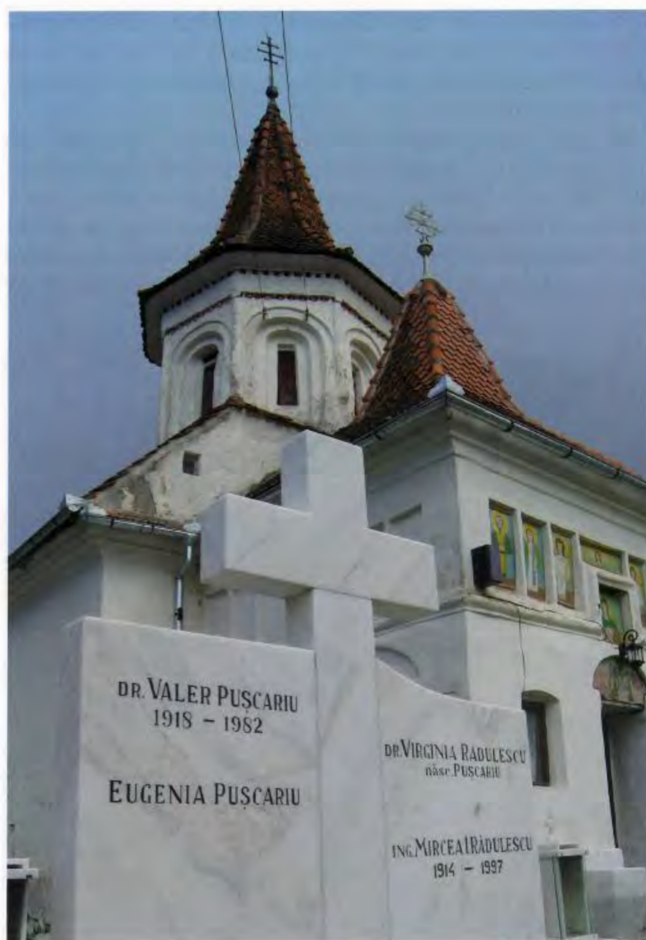
Casa Memorială
Valer Pușcariu

Locaţie: Satul Simon, Comuna Bran, Judeţul Braşov

Este situată în județul Brașov, localitatea Bran - unde s-a născut *distinsul fiu al Branului*, cum a fost denumit Dr. Valer Pușcariu (1918 - 1982) - medic primar, doctor în științe medicale, chirurg de excepție care a făcut onoare medicinei românești și locului natal.

Casa Memorială
Moș Dumitru

Locație: Satul Baldovineşti, Judeţul Brăila

Baldovinești, aflat la doar câțiva kilometri de Brăila, pe drumul Galațiului, este satul de baștină al mamei lui Panait Istrati (1884 - 1935), ajunsă spălătoreasă la oraș, iar tată i-a fost un contrabandist grec. Din unchii săi, moș Anghel și moș Dumitru, Panait Istrati a făcut eroi de nuvelă. Acum vreo 30 de ani, pe baza acestor două personaje care au trăit în realitate, în Baldovinești, la răspântia de drumuri spre Galați, s-a deschis, pentru aducere-aminte, o casă memorială și un restaurant.

Casa memorială era copia fidelă a casei unchiului Dumitru, casă țărănească de la începutul secolului al XX-lea. Sunt prezentate piese de mobilier, scoarțe, război de țesut, vârtelniță, ladă de zestre, scaune, fotografii și cărți. În această casă obișnuia să vină în copilărie scriitorul Panait Istrati.

Restaurantul se numea „La moș Anghel", după cârciuma vestită a celuilalt unchi. Câțiva ani buni, acest complex, jumătate muzeal, jumătate lumesc, de voie bună și petrecere, s-a bucurat de un mare succes.

Autocare pline cu elevi soseau săptămânal să vadă cum arăta căsuța unde și-a petrecut o bună parte din copilărie scriitorul. Iar restaurantul avea mare faimă și nu ducea lipsă de clienți, mai ales că drumul lângă care se afla era singura cale rutieră spre Galați, fiindcă șoseaua de pe dig încă nu exista.

Casa Memorială
Panait Istrati

Locaţie:	Brăila, Judeţul Brăila

Casa memorială „Panait Istrati" se află într-o clădire construită la sfârşitul secolului al XIX-lea, cu destinaţie administrativă (Casa Grădinarului). Moda amenajării parcurilor după modelul celor englezeşti a determinat, cu precădere în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, preocuparea edililor brăileni pentru reorganizarea spaţiului Grădinii Publice, ceea ce a presupus şi angajarea unor specialişti în domeniu. Ca urmare, în jurul anului 1860, într-un perimetru situat pe latura de nord-est, se construiesc: bufetul, locuinţa grădinarului şi serele. Pe acest amplasament a fost construită în stil neoromânesc, la începutul secolului XX, cu funcţiunea de locuinţă şi purtând denumirea de Casa Grădinarului, clădirea cunoscută astăzi drept Casa Memorială „Panait Istrati". După 1947, clădirea îşi păstrează destinaţia administrativă şi este trecută în administrarea sectorului „Spaţii verzi" al Primăriei Brăila. Din 1984 găzduieşte Expoziţia Memorială „Panait Istrati", deschisă cu prilejul centenarului scriitorului (1884-1984).

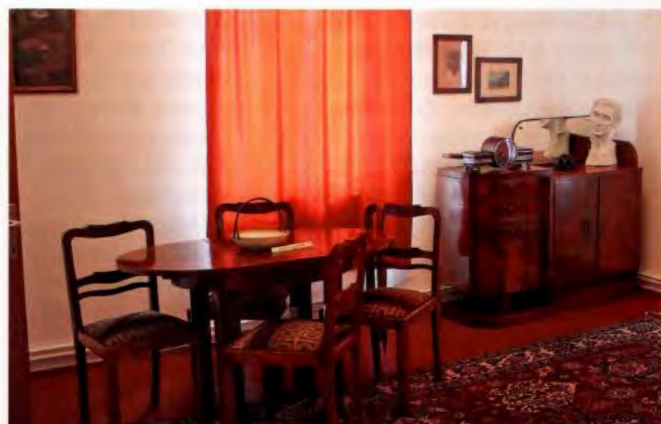
Deşi Panait Istrati nu a locuit aici, clădirii i-a fost atribuită această destinaţie deoarece autorul Chirei Chiralina prefera spaţiul din vecinătatea casei pentru contemplarea Dunării şi a împrejurărilor. În plus, nici una din clădirile în care a locuit Panait Istrati la Brăila nu s-a păstrat.

Aici sunt valorificate expoziţional manuscrise, extrase din gazete, obiecte personale, piese de mobilier, cărţi cu autograf, ediţii rare, ediţii princeps, fotografii-document, obiecte ce au fost cumpărate, în cea mai mare parte, de la ultima soţie a scriitorului, Margareta Istrati. Expoziţia foto-documentară explică

mediul social primitiv în care a venit pe lume și și-a trăit nefericita copilărie.

În cea de-a doua cameră sunt expuse tot manuscrise și cărți ale sale, în diferite ediții, ca de pildă: „Chira Chiralina" (Paris si Bucuresti, 1924), „Moș Aghel" (Paris, 1924, Bucuresti, 1942), „Codin" (Paris, 1926), „Ciulinii Bărăganului" (Paris, 1928, Bucuresti, 1942), aceasta din urmă obținând și o frumoasă transpunere cinematografică într-o coproducție româno-franceză, s.a.

A treia cameră cuprinde mobilier și numeroase lucrări de artă plastică printre care un bust al scriitorului. În podul clădirii s-a organizat Fondul de documentare cu privire la studiul vieții și operei lui Panait Istrati, scriitor revendicat de două culturi: română și franceză. Succesul operei sale în Franța se datorează priceperii scriitorului de a folosi expresii din varii medii românești, acestea făcând deliciul cititorului francez care descoperea cu interes o altă literatură decât cea autohtonă. Autodidact, boem, aventurier, pribeag, alungat de mizerie prin trei continente și descoperit întâmplător de Romain Rolland, Panait Istrati (1884-1935) a ajuns prozator robust, explorând medii sociale mai putin cercetate, lumea de mahala și lumea interlopă, grefate pe un fond etnografic ancestral. A dus o existență mizerabilă, mereu în cautare de lucru și mereu fără bani, cu sănătatea grav lovită. A fost totuși un optimist care a iubit viața și arta: *„Frumosul, religia mea, frumosul care cuprinde toate valorile morale și care avea să dea un sens vieții mele, susținându-mă în nenumăratele mele ceasuri de grea cumpănă când, încolțit de mizerie și sfârșit de puteri, adesea m-am întrebat dacă el merită atâtea jertfe".*

Casa Memorială
D.P. Perpessicius

Locaţie: Brăila, Județul Brăila

Vechea casă a familiei Ștefan și Ecaterina Panaitescu a fost construită în jurul anului 1880. Aici s-a născut (la 21 octombrie 1891) și a locuit, până la vârsta de 19 de ani, (toamna lui 1910, când devine student la Facultatea de filologie modernă a Universității din București) **Dumitru S. Panaitescu, cel care își va adăuga ulterior pseudonimul Perpessicius**.

D. Panaitescu Perpessicius va mai locui în casa părintească în intervalul 1 septembrie 1920 - vara lui 1921, perioadă în care a ocupat catedra de Limba română și Limba Franceză la Școala Normală din Brăila. Revenirile lui Perpessicius la Braila sunt destul de puține, ultima în 1945.

În casa părintească va continua să locuiască, până la trecerea în neființă, mama sa, Ecaterina Panaitescu. În 1971, după moartea lui Perpessicius, pe fațada imobilului din strada Cetății 58, a fost amplasată o placă comemorativă. La puțin timp, casa a fost demolată, recuperându-se doar placa comemorativă. Greșeala a fost îndreptată rapid, imobilul fiind reconstruit, însa cu materiale moderne.

Din 1977, clădirii i se atribuie funcțiunea de muzeu. Între 1993-1996, se reconstruiește corpul de clădire anexă, cu destinație depozite.

În acest spațiu, în 28 octombrie 1977, urmare a unei donații din partea fiului, Dumitru D. Panaitescu, donație constând în cărți (în număr de 791), documente și mobilier, s-a deschis, în cadrul Muzeului Brăilei, „Expoziția permanentă cu caracter memorial *Dumitru Panaitescu Perpessicius*". Expoziția a fost organizată în două săli: una foto-documentară, cea de-a două o reconstituire a camerei de lucru a lui Perpessicius.

Anul 1982 a însemnat achiziționarea unei mari părți din biblioteca perpessiciană (7000 cărți), la care s-au

adăugat colecții de ziare și reviste și alte câteva piese de mobilier. Casa este închisă după 1990, necesitând reparații. Cu această ocazie se reface corpul din curte (conceput pentru depozite și sala de relații cu publicul) și chioșcul. În curte este amplasat bustul în marmură al lui Perpessicius, operă a sculptorului brăilean Nicapetre. Odată cu inaugurarea, în 1994, a noului corp de clădire, a fost redeschisă expoziția de bază *„Dumitru Panaitescu Perpessicius"*. S-a gândit o reorganizare a materialului iconografic în sălile existente și a fost oferită publicului o a treia sală, în care sunt expuse o parte din manuscrisele lui Perpessicius.

Imobilul este înscris în Lista Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, la cap. „Clădiri Memoriale".

Perpessicius - Dumitru S. Panaitescu (n. 21 octombrie 1891, Brăila, d. 29 martie 1971, București) a fost

istoric și critic literar, folclorist, eseist și poet român, cercetător și editor al operei eminesciene, membru titular al Academiei Române.

A debutat cu schița *„Omida - Din lumea celor care se târăsc"*, o replică la volumul Din lumea celor cari nu cuvântă a lui Emil Gârleanu. Schița a fost semnată cu pseudonimul „Victor Pribeagu" și a apărut în revista brăileană Flori de câmp, nr. 5 din 20 iulie 1911.

A debutat ca poet cu poezia *Reminiscență* în revista *„Versuri și proză"* a lui I.M. Rașcu în nr.7-8 din aprilie 1913, semnată cu pseudonimul „D. Pandara", un fel de anagramă compusă din inițiala prenumelui său și din începutul numelui de familie al tatălui, Pan(ait) și al mamei sale Dara(ban).

Semnează cu pseudonimul „Perpessicius" în *Cronica* (1915), revistă condusă de Gala Galaction și Tudor Arghezi.

Mobilizat pe front, este rănit în 1916 și rămâne invalid de mâna dreaptă.

Profesor în mai multe localități ale țării, autor al unor apreciate manuale de literatură pentru liceu, elaborate împreună cu Al. Rosetti și Jacques Byck.

Colaborează la *Cuvântul, Lumea, Universul literar, România, Revista Fundațiilor Regale, Letopiseți, Neamul românesc, Cartea vremii, Flacăra, Gândirea, Cugetul românesc, Ideea europeană, Gazeta literară, Contemporanul, Viața românească, România literară, Steaua, Luceafărul*; a ținut cronica literară la Radio între 1934-1938.

A fost director general al Bibliotecii Academiei, al Muzeului Literaturii Române (1957) și al revistei *Manuscriptum*.

Casa Memorială
Arhim. Dometie Manolache

Locaţie: Ianca, Judeţul Brăila

Muzeul a fost fondat de către fraţii părintelui Dometie în anul 2001. Clădirea a fost casa părintească a părintelui Dometie.

De menţionat că numai două camere sunt destinate expunerii colecţiilor, cu o suprafaţă de expunere de aproximativ 25 mp. Muzeul deţine colecţii de fotografii familiale ale părintelui, diplome de studii în xerocopii, cărţi cu privire la viaţa părintelui, un veşmânt preotesc, icoane şi obiecte artizanale.

Arhimandritul Dometie Manolache (15 octombrie 1924 - 6 iulie 1975) a fost un mare duhovnic şi părinte duhovnicesc român al secolului XX. A fost, asa cum afirma Parintele Dumitru Staniloae, un erou al credintei, un suflet de mare sfintenie si puritate.

Părintele Dometie s-a născut în satul Mărculeşti, la poalele Munţilor Pănătău (judeţul Buzău) la 15 octombrie 1924. A fost cel de-al patrulea din doisprezece copii ai unor părinţi evlavioşi şi muncitori care l-au crescut prin truda braţelor, în frica de Dumnezeu, în ascultarea şi respectul celor mai mari, cu simţul răspunderii şi al muncii.

A absolvit cu rezultate excepţionale Seminarul Teologic din Buzău în anul 1945, în anul 1949 fiind declarat licenţiat în teologie.

A ajutat la revigorarea vieţii mănăstireşti din Transilvania, care nu era într-o stare înfloritoare ca în Muntenia şi Moldova. Viaţa Părintelui Dometie este strâns legată de obştea Mănăstirii Rameţ (din 1959 a fost numit preot-duhovnic). A fost un remarcabil teolog, părinte duhovnic, cu deosebite abilităţi gospodăreşti.

Pe lângă activitatea administrativă şi gospodărească, Părintele Dometie a acordat o importanţă deosebită studiului. În anul 1972 s-a înscris la cursurile de doctorat în teologie, la Institutul Teologic din Bucureşti, pe care le-a terminat cu media 10, cu o lună înainte de sfârşitul său fulgerător.

Părintele Dometie a murit într-o duminică, pe data de 6 iulie 1975. În cuvântul rostit la înmormântarea sa, Prea Sfinţitul Emilian Birdaş sintetizează personalitatea duhovnicească a Părintelui: *„Teolog distins, părinte duhovnicesc, spirit de înaltă jertfelnicie, altruist gospodar de o mare capacitate... şi-a dat necontenit silinţa pentru a îmbogăţi, lărgi şi aprofunda, în toate fibrele fiinţei păstoriţilor săi, conştiinţa dăruirii de sine pentru interesele obştei, pildă dându-se, din belşug, ca unul care toată viaţa a ars pentru ideea dăruirii de sine... Cel mai viu şi mai frumos omagiu pe care i-l putem aduce este să-i urmăm îndemnurile, dar mai ales pilda vieţii sale, după puterile noastre."*

Casa Memorială
Alexandru Sahia

Locaţie: Mănăstirea, Judeţul Călăraşi

Muzeul este organizat în casa părintească a scriitorului Alexandru Sahia (1908 - 1937), imobil locuit până în 1963, când a fost vândut de fratele scriitorului în scopul înființării casei memoriale. Casa a fost redeschisă pentru public în 2002, după lucrări de renovare care au durat mai mulți ani.

În cele patru încăperi sunt reconstituite interioare de epocă reprezentative pentru viața intelectualității din mediul rural din primele decenii ale secolului al XX-lea: mobilier, ștergare și scoarțe, ceramică populară, bucătăria, cămara cu unelte gospodărești. Sunt expuse, de asemenea, biblioteca scriitorului, ziare și reviste la care scriitorul a colaborat, documente și fotografii ilustrând viața acestuia.

După ce a absolvit clasele primare urmate în localitatea natală, Alexandru Stănescu a fost înscris în 1920 la Liceul Militar „Dimitrie Sturdza" din Craiova.

În 1926, elevul Alexandru Sahia a debutat literar cu schița „Sculptorul Boamba" publicată în revista „Șoimii", editată de Liceul Militar „Mihai Viteazul" din Târgu-Mureș, unde ere înscris sub numele de Alexandru G. Stănescu. La Șoimii, Sahia a semnat cu pseudonimul Al. Mânăstireanu, după numele satului său Mânăstirea din județul Ilfov.

Inadaptat vieții cazone, în 1927 a părăsit Liceul Militar, iar în anul 1928 și-a dat bacalaureatul.

S-a înscris la Facultatea de drept din cadrul Universității București. Nu s-a putut adapta nici la viața universitară, astfel că în anul 1929 a intrat în viața monahală, devenind călugăr la Mănăstirea Cernica.

La mai puțin de un an de la intrarea la mănăstire s-a retras și din mănăstire.

Începând din 1931 și până în 1937 - anul decesului - Sahia a fost gazetar publicând în cunoscute ziare și reviste ale vremii: Rampa, Facla, Dimineața, Azi, Cuvântul liber, Adevărul și Era nouă.

În 1932 a înființat chiar și două publicații efemere, Bluze albastre și Veac nou.

Scrie reportaje și, după o vizită în U.R.S.S în 1935, laudă realizările sovietice, fapt apreciat de sovietici, care au nevoie să prezinte o imagine pozitivă a Uniunii Sovietice în lumea occidentală. De la el ne rămâne opera „URSS azi", una din puținele cărți scrise de scriitori români despre URSS.

Cu un an înainte de deces, Sahia s-a înscris în Partidul Comunist Român (PCR). A murit la numai 29 de ani ca urmare a unei tuberculoze netratate.

În 1946, după preluarea puterii politice în România, PCR l-a transformat în erou al clasei muncitoare. Faptul că a murit de tuberculoză le-a permis biografilor oficiali să scrie că se trage din țărani săraci. De fapt era fiul unui țăran înstărit, ajuns chiar primar liberal în comuna sa.

Casa Memorială
Matei Corvin

Locație:	Cluj Napoca, Județul Cluj

Coborând dinspre centru, pe o străduță cu aspect medieval care acum poartă numele lui Matei Corvin, în locul unde aceasta se lărgește, privirea este atrasă de o casă înaltă, cu geometrie simplă, având elemente gotice și de stil renascentist, recunoscută drept cea mai veche clădire laică și unicul palat renascentist din Cluj-Napoca.

Clădirea a fost construită în secolul al XIV-lea, fiind amplasată în interiorul primei incinte de apărare aparținând vechii cetăți. Clădită în stil gotic, Casa Matei Corvin a suferit de-a lungul timpului modificări diverse și adaptări la stilurile noi. Astfel, în prima jumătate a secolului al XVI-lea au fost introduce o serie de elemente arhitecturale renascentiste. La sfârșitul secolului al XIX-lea, aflându-se într-o stare avansată de degradare, a fost restaurată, introducându-se o serie de elemente specifice stilului anilor 1900. A fost restaurată din nou în 1940 de către arhitectul Kos Karoly, iar apoi, în perioada comunistă,

au fost eliminate multe din modificările anilor 1900.

Casa Memorială „Matei Corvin" a avut de-a lungul timpului mai multe întrebuințări. Mai întâi a aparținut unui negustor de vinuri, apoi a devenit han. În 1740 a fost cumpărată de Municipalitatea orașului Cluj, îndeplinind și alte scopuri, cum ar fi cel de închisoare, cazarmă sau de spital. La scurt timp, structura de rezistență a părții de nord a clădirii fost avariată de o explozie produsă în depozitul de muniție.

La începutul sec. XX, Casa a adăpostit Muzeul Societății Carpatine Ardelene, unul dintre cele mai frumoase muzee din Transilvania la vremea respectivă, dedicat turismului, etnografiei și balneologiei. Aici era expusă o colecție de peste 7.000 de obiecte, cuprinzând ceramică, broderii, unelte agricole, porturi, obiecte casnice rurale. Două dintre încăperile edificiului erau destinate memoriei lui Matei Corvin, fiind expuse cele 7 machete care au concurat la concursul din 1894 pentru realizarea statuii lui Matei Corvin. Peste 2.000 de volume ale colecției fuseseră donate de către profesorul universitar Otto Hermann. Muzeul a funcționat până în 1935.

După cel de-al doilea război mondial, clădirea a adăpostit o perioadă un colegiu, iar apoi Universitatea de Artă și Design care o folosește și în clipa de față. În 1996 a fost instalată o placă comemorativă în limbile română și engleză.

Între timp, Casa a fost renovată și dotată cu încălzire centrală și un sistem de ventilație. Până de curând, în pivnițele acesteia, care se întind pe toată suprafața clădirii, mai puteau fi văzute vechile suporturi pentru butoaiele de vin.

Casa nu a aparținut efectiv familiei lui Matei Corvin. Cel care avea să devină mai târziu rege al Ungariei, fiul lui Iancu de Hunedoara, mare voievod al Transilvaniei și guvernator al Ungariei, s-a născut la hanul din această casă când mama lui, Elisabeta, în trecere prin oraș, a poposit aici, rămânând cu copilul câteva luni.

Casa Memorială
Benedek Elek

Locaţie:	Batanii Mici, Judeţul Covasna

Muzeul a fost înfiinţat în anul 1969 în casa în care a locuit publicistul şi scriitorul Benedek Elek (1859 - 1926) şi expune o colectie de obiecte legate de viaţa şi activitatea scriitorului: obiecte de mobilier, documente originale şi fotocopii, exemplare din cărţile sale tipărite.

Printre exponatele din casa memorială se află şi următoarea mărturisire: *„Chiar am citit o colecţie de povesti a lui Ispirescu, cu gândul s-o traduc în limba maghiară. Poveştile acestea sunt nu numai frumoase,*

dar constitue și o dovadă sigură că atât în sufletul povestitorului român, cât și al celui maghiar s-a facut de mult înrudirea sufletească. Dar și acesta este, în cazul nostru, lucru cel mai important: românul a povestit maghiarului, maghiarul românului, și iată înfăptuită frăția prin poveste."

Pe un perete din aceeași casă memorială stă scris, în română și maghiară, citatul: *„Limba statului trebuie să o învățați, limba maternă nu aveți voie să o uitați".*

Prima școală românească
Sf. Gheorghe

Locație: Sf. Gheorghe, Județul Covasna

Clădirea Primei Școli Românești se află în patrimoniul MNCR (Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni) și a fost ocupată mai mulți ani de romi, fiind redată Muzeului abia în 2006, după ce Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei a construit în doar 7 zile o casă în care au fost mutate cele două familii de romi care ocupau abuziv Școala.

Prima Școală Românească din Sfântu-Gheorghe este atestată documentar din 1799 și a fost identificată pe baza izvoarelor documentare din fondul arhivistic Trei Scaune de la Direcția județeană a Arhivelor Naționale Covasna și a unor documente păstrate în arhivele bisericilor. Istoria acestei școli este strâns legată de istoria bisericii românești din zonă, luând ființă sub aripa acesteia, ceea ce explică faptul că primii dascăli au fost în mare parte preoți.

Înainte de finalizarea clădirii, cursurile școlare se țineau în casa grănicerului secui Dants Ioan, iar potrivit documentelor *„Școala Confesională Ortodoxă din Sfântu-Gheorghe era frecventată alături de ortodocși și de reformați sau romano-catolici"*, fiind considerată o școală bună.

Școala confesională ortodoxă a funcționat până în anul 1873, când a fost închisă, iar din anul următor elevii români de origine ortodoxă au frecventat școlile comunale de stat în limba maghiară. În perioada 1930-1940, prin decizia Primăriei Sfântu Gheorghe, *„terenul din fața bisericii și școlii confesionale a fost amenajat ca parc"*, iar clădirea școlii locuită de diferiți chiriași. Din 1960, în locul fostei școli confesionale ortodoxe a funcționat Școala pentru romi, în 1966 imobilul fiind întabulat în favoarea Statului Român, în administrarea operativă a Întreprinderii de Gospodărire Orășenească Sfântu Gheorghe și închiriat apoi către două familii din zonă.

Cula
Poenaru

Locaţie: Almăj, Judeţul Dolj

Cula Poenaru (locuința fortificată) face parte din clădirile - proprietate a marilor latifundiari, ridicate în secolul al XVIII-lea/XIX-lea pentru a proteja de incursiunile detașamentelor înarmate ale turcilor care traversau Dunărea plecând din cazărmile Imperiului Otoman stabilite în nordul Bulgariei. Cu timpul, culele și-au pierdut vocația defensivă, devenind, pentru proprietarii lor, semn al apartenenței la clasa marilor boieri.

A fost construită în 1764 de postelnicul Barbu Poienaru, lângă biserica pe care a ridicat-o în inima satului.

Până în anul 1844 cula a avut și un etaj cu o singură încăpere și cerdac pe stâlpi de lemn, dar în incendiul din 1844 a ars și nu a mai fost refăcut. Modificată în 1896, cula a fost donată primăriei și în 1904 a fost instalata aici o școală.

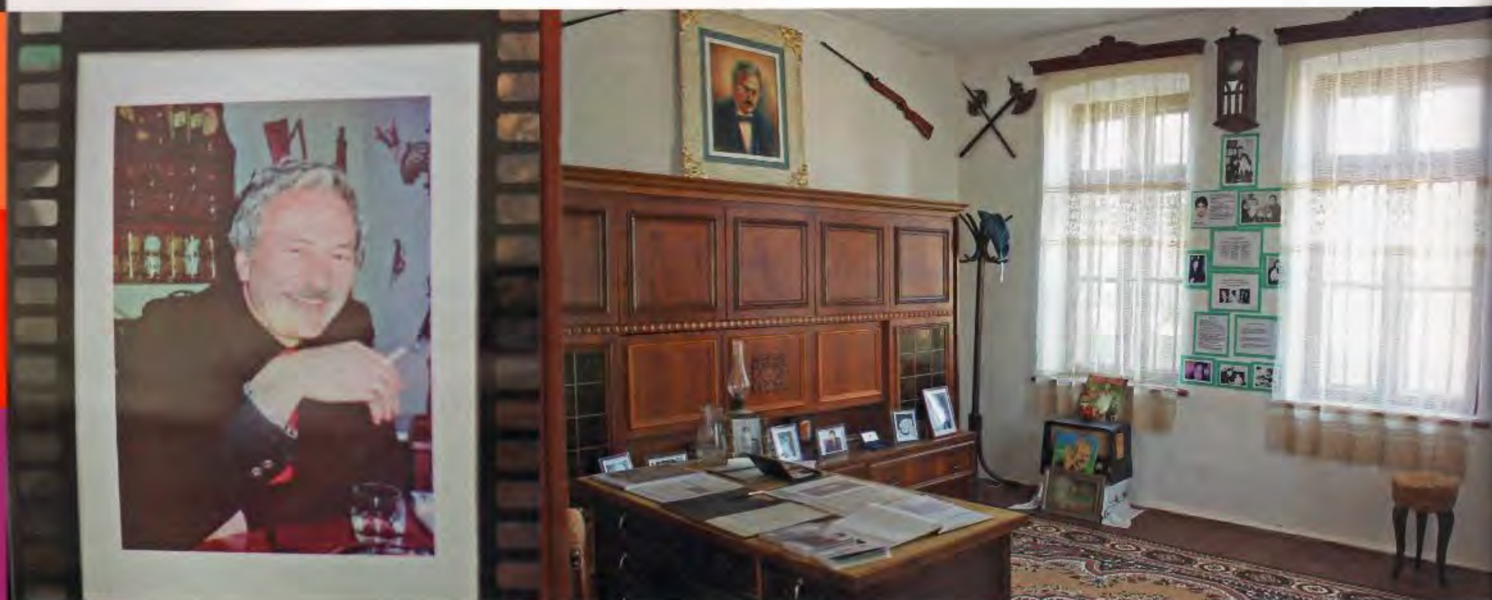

Are formă dreptunghiulară, cu parter înalt, hol și o cameră înaltă luminată de patru ferestre lărgite. În sala mare a vechii cule, la parter, este amenajat un punct muzeistic comunal care păstrează piese muzeale de interes arheologic, istoric, documentar, etnografic. Bolta camerei este acoperită cu lunete pe fiecare latură sub care se afla medalioane din stuc, în mijlocul cărora au fost pictate fabulele lui Esop, anotimpurile și figuri alegorice. Intersecția dintre muchiile bolții și lunete este subliniată de profile înguste cu motive vegetale.

Cula Poenaru se află într-o stare relativ bună de conservare datorată unor lucrari de reparații și întreținere care au avut loc în ultimii 20 de ani.

Casa Memorială
Amza Pellea

Locaţie: Băileşti, Judeţul Dolj

Casa memorială Amza Pellea a fost inaugurată la Băileşti în August 2008, an în care s-au comemorat 25 de ani de la moartea actorului. Primarul din Băileşti a pus mână de la mână cu localnicii şi, fără sprijinul autorităţilor, au construit această casă memorială.

Zona care se vizitează nu este foarte mare, cuprinzând două camere (dormitor şi birou) şi un hol. În fiecare încăpere sunt fotografii, tablouri, diplome şi obiecte care amintesc de *Nea Marin*.

Amza Pellea (1931 - 1983) rămâne unul dintre cei mai importanţi actori români, cu o carieră fascinantă atât în teatru cât şi în film. A rămas în conştiinta publicului prin roluri memorabile precum cel al domnitorului Mihai Viteazul sau cel al lui Nea Mărin. În 1977 a fost recompensat, pentru rolul lui Manlache Preda din „Osânda", cu premiul pentru „Cel mai bun actor", în cadrul Festivalului Internaţional de Film de la Moscova.

Nea Marin a rămas o pledoarie pentru virtutea salvatoare a umorului. Un personaj care nu plictiseşte, nu e redundant, nu se repetă pe sine, ci se inventează în fiecare scenetă, a schimbat alb-negrul oferit de micul ecran într-o epoca de tristă amintire. S-a aşezat deasupra ei şi a ironizat-o înţelegător, când dulce, când amar. Sergiu Nicolaescu spune că Nea Mărin e un rol creat de Amza Pellea, un actor care nu poate fi înlocuit: *„Amza putea să joace orice"*.

Amza Pellea a interpretat atât personaje istorice (Vlădica Hariton din „Tudor din Vladimiri" de Mihnea Gheorghiu, Voievodul Basarab din „Croitorii cei mari din Valahia" de Al. Popescu, rolurile din „Tudor", „Răscoala", „Haiducii", „Dacii", „Columna", „Mihai Viteazul"), cât şi personaje contemporane (Ailinicii din „Secunda 58" de Dorel Dorian, Manole din „Somnoroasa aventură" de T. Mazilu), dar şi personaje din repertoriul clasic universal (Esteban din „Fântâna turmelor" de Calderon, Horaţiu din „Hamlet", Platonov din „Un Hamlet de provincie" de Cehov).

Reprezentant al Promoţiei de aur a teatrului românesc, Amza Pellea a jucat la Teatrul Naţional din Craiova, Teatrul Mic, Teatrul Nottara, Teatrul de Comedie şi Teatrul Naţional din Bucureşti.

În perioada 22 martie 1973 - 24 septembrie 1974 a fost Director al Teatrului Naţional din Craiova.

„Amza a iubit viața și oamenii și a dăruit iubire cu generozitate. Astăzi, după 25 de ani de când nu mai este pe acest pământ i se răspunde cu aceeași monedă: cu dragoste", a spus fiica celebrului actor, actrița Oana Pellea, salutând astfel intiativa lansării Casei Memoriale Amza Pellea.

„E mare lucru, astăzi când valorile sunt inversate și când nu mai avem timp de aducere aminte, să existe oameni de asemenea calitate care să simtă ca o datorie cinstirea memoriei unui fiu... Este un act de normalitate care în condițiile date devine o raritate!", a adăugat fiica lui Amza Pellea.

„Mulțumesc în primul rând domnului primar Costel Pistrițu, fără de care acest vis nu devenea realitate. Mulțumesc tuturor celor care au pus umărul la această inițiativă, fără de care Amza nu ar fi avut un loc de aducere aminte în Băilești. Și ar fi fost păcat! Vă mulțumesc pentru plecăciunea făcută cu drag în fața memoriei lui Amza Pellea. Poate trecând prin Băilești veți păși pragul unei case modeste, dar unde vă veți întâlni cu imaginea lui, cu vocea lui, cu spiritul lui. Și unde puteți aprinde o lumină pentru sufletul lui frumos. Pentru toate astea vă mulțumesc", a încheiat Oana Pellea.

Casa Memorială
Elena Farago

Locație: Craiova, Județul Dolj

În centrul orașului Craiova, în aceeași curte cu sediul central al Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman"A, se află casa în care a locuit poeta Elena Farago, reprezentantă strălucită a literaturii române și a vieții culturale craiovene, membră fondatoare a Societății Scriitorilor Români (1909).

De-a lungul deceniilor în care a condus destinele acestui lăcaș de cult, Elena Farago a locuit și creat în casa care astăzi adăpostește o parte din moștenirea culturală lăsată de aceasta neamului românesc.

Ca un omagiu adus activității poetei, s-a organizat în casa în care a locuit o expoziție permanentă care include 396 exponate: documente originale, fotocopii, fotografii de familie, scrisori, piese de mobilier, obiecte personale, cărți și reviste, vizitată anual de sute de copii.

Din casa memorială, denumită și casa mică, loc destinat pentru angajații bibliotecii, în prezent sunt deschise vizitării doar holul de la intrare și camera în care poeta își desfășura activitatea beletristică.

După ce treci de ușile vechi din lemn de la intrare ajungi în holul ce păstrează în vitrinele din dreapta cărți scrise de poetă, iar în vitrina din stânga sunt expuse originale sau copii ale documentelor ce stau mărturie a faptului că Elena Farago a fost o personalitate recunoscută a vremurilor sale: o copie a actului de acordare a Premiului Internațional „Femina" „du Comite Femina franco-roumain, a Madame Farago, pour son livre Les murmures du Crepuscule" în 1924, Premiul Național pentru Literatură (1938), medalia „Bene Merenti", clasa I, la propunerea ministrului Instrucțiunilor Publice și Cultelor, Nicolae Iorga și „Ordinul Meritul Cultural", Cavaler clasa a II-a pentru litere și opere literare acordate în septembrie 1931 de Regele Carol al II-lea.

Alături de tablourile de familie ce împodobesc pereții holului se află înrămate scrisori primite de poeta Elena Farago de la personalități ale vremii, colegi de breaslă, rude și priteni. La loc de cinste se află scrisoarea primită de poetă de la nepotul și scriiitorul Geo Bogza.

Prima ușă pe dreapta este portița către lumea fermecată a creației poetei ce a dedicat cele mai multe din scrierile sale copiilor. Este o cameră îngustă ce are în centrul său masa de lucru a Elenei Farago. Pe masă sunt obiectele nelipsite ale unui scriitor: mașina de scris, o călimară, o sugativă, instrumentul ce ține foile și o carte veche a poetei.

Rafturile cu cărți sunt nelipsite din cameră, iar câteva obiecte ce poartă încă amprentele proprietarei încântă ochiul vizitatorului: un ceas oprit la ora 7 fără câteva minute, câte un suport pentru lumânări, chibrituri, șervețele și bijuterii, un aparat radio care încă mai poate fi folosit și alte câteva obiecte cu mare valoare sentimentală primite de la prieteni dragi poetei.

Pereții sunt împodobiți cu tablouri de familie, multe înfățișând-o chiar pe Elena Farago singură sau împreună cu cei doi copii. Deasupra patului se află un autoportret al poetei, iar pe masuța mică de la fereastră se află un tablou ce îl înfățișează pe Francisc Farago, soțul acesteia.

La ieșirea din cameră stă deschisă parcă invitându-i pe vizitatori să lase o urmă a trecerii lor pe acolo cartea de impresii.

Casa Memorială
Traian Demetrescu

Locaţie: Craiova, Judeţul Dolj

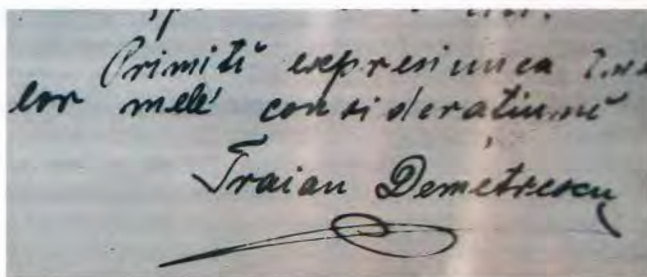
Casa memorială Traian Demetrescu este și ea o ființă vie, are o poveste. Despre ea se poate scrie un roman: cum s-a născut, cum a trăit sau a supraviețuit celor pe care i-a ocrotit de intemperiile vremii și ale vremurilor. Într-o noapte de noiembrie, chiar data nașterii poetului, putea să cadă pradă flăcărilor unui incendiu ce cuprinsese o casă vecină de care era lipită.

Strada și numărul pe care este situată clădirea s-au schimbat de mai multe ori în decursul vremii: Târgului 43, Stalingrad 41, Silozului 13, Împăratul Traian 13 și, în prezent, Traian Demetrescu 31.

În anul 1950 a fost naționalizată, iar în 1966, la sărbătorirea Centenearului poetului, a devenit Casa Memorială Traian Demetrescu, dotată cu obiecte aparținând poetului, păstrate cu devoțiune de sora sa Victoria Popescu (născută Demetescu) care a devenit și muzeograf al Casei memoriale.

Reconstituită în 1966, îmbogătită cu valoroase piese și documente din bibliografia lui Traian Demetrescu, Casa Memorială acoperea o tematică bogată cuprinzând documente legate de familie, copilărie și anii de școală, tablourile părinților, bunicilor, fraților și surorilor sale, ale profesorilor, ale poetului, copia actului de studiu șamd. Un alt segment al expoziției permanente cuprindea anii de ucenicie, debutul literar (1833-1888) cu primele poezii publicate, fotocopii ale revistelor unde a publicat poetul, primul său volum de versuri, fragmente din scrisori, cât si anii de afirmare, de consacrare, de boală și sfârșitul vieții.

Cutemurul din 1977 a provocat anumite pagube, fiind nevoie de mutarea obiectelor muzeale pentru efectuarea de reparații. După reparații, în anul 1978, obiectele au fost readuse în muzeu, o parte dintre ele fiind însă rătăcite. Programul de vizitare nu a mai fost unul regulat.

Primiți expresiunea înaltei mele considerațiuni
Traian Demetrescu

Începând cu 1980, la parterul clădirii a avut sediul Societatea pictorilor amatori „Constantin Brâncuși". După 1990 clădirea a beneficiat de reparații minore, etajul fiind închiriat unei edituri, iar la parter și subsol au funcționat o perioadă galeriile „Vollard". În anul 1995 toate obiectele muzeale au fost mutate la Muzeul Olteniei, unde se află și în prezent.

Imobilul din Craiova din str. Traian Demetrescu nr. 31 este înscris în Lista monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice din județul Dolj, ca o clădire memorială. Din anul 2002, clădirea se află în administrarea Casei de Cultură „Traian Demetrescu", instituție publică de cultură subordonată Consiliului Local și Primăriei Municipiului Craiova. Clădirea a fost consolidată și reabilitată prin Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, proiectul „O Românie frumoasă" , proiect care a urmărit reabilitarea clădirilor de patrimoniu și de utilitate publică aflate în proprietatea autorităților locale.

Cula
Cernățescu

Locație: Cernățești, Județul Dolj

Alături de Culă se regăsește școala Petrache Cernățescu - inițiatorul învățărurii de carte și întemeietorul școlii Cernățești în anul 1837

Obiecte tradiționale vechi de sute de ani se regăsesc în muzeul amenajat în incinta Culei Cernățeștilor. Clădirea a fost ridicată în secolul al XVI-lea, având pe atunci scop de apărare. În clădire sunt anumite locuri din care poți vedea în exterior, fără ca din afară să te vadă cineva.

Construcția a fost renovată în mai multe rânduri de administrația locală, iar din 1972 a devenit muzeu și în același timp monument istoric, expunând piese de interes arheologic, istoric, documentar, etnografic.

Pe fațada principală sunt două intrări, o ușă cu două canaturi masive de stejar spre scara ce urcă la primul nivel și alta la fel de masivă și iscusit zăvorâtă a beciului cu metereze înguste.

La parter sunt expuse unelte și obiecte vechi privind principalele ocupații ale locuitorilor din satele componente ale comunei: agricultură, stupărit, oierit.

La etajul întâi sunt prezentate fosile de animale care au trăit în zonă cu 1-5 milioane de ani în urmă și mai ales obiecte și documente care atestă prezența neîntreruptă a oamenilor pe aceste meleaguri. Aici întâlnim prima atestare scrisă a numelui Cernățești într-un document de la Mihai Viteazul, din 1597.

La etajul al doilea s-a reconstruit un interior de casă țărănească cu obiecte originale donate de fii ai satului și în special de familia Pârvulescu. Vatra cu țestul, câteva vase de pământ, masa rotundă în jurul căreia sunt așezate câteva scăunele, un covor și o pernă datând din primi ani ai secolului trecut, un război de țesut sau oblanicul cu ajutorul căruia femeile din Cernățești purtau odinioară diverse bagaje pe cap sunt doar câteva dintre obiectele păstrate cu sfințenie în muzeul înființat de familia Pârvulescu.

Figurând ca valoare de patrimoniu cultural de nivel național, monumentul istoric se bucură și de atenția Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național (DJCCPCN) Dolj. Cula Cernătești se află într-o stare relativ bună de conservare, datorată lucrărilor de reparații și întreținere din ultimii 20 de ani, lucrări finanțate cu fonduri ale administrației locale și cu sume de bani donate primăriei de ultimii descendenți ai familiei, stabiliți în Belgia. Ultimul descendent din neamul Cernățești, Maria Ioana Cernățescu, a donat muzeului și bisericii din sat câte 40.000 de lei, bani proveniți din vânzarea tablourilor semnate de ea. O parte a tablourilor pictate le-a donat muzeului.

Casa Memorială
Henri Catargi

Locație: Scăești, Județul Dolj

Expoziția deschisă în casa care a aparținut pictorului **Henri Catargi** (1894 - 1976) prezintă lucrări ale sale, în special peisaje și naturi statice.

S-a născut pe 6 decembrie 1894 la București și a urmat mai întîi cursurile Facultății de Drept la Sorbona, în Franța. În paralel, între anii 1919 - 1922, a studiat pictura la Academia Julian și la Academia Ranson din Paris sub îndrumarea lui Maurice Denis, Edouard Vuillard, Felix Vallotton și Roger Bissie, lucrând în atelierele conduse de Andre Lhote și Marcel Gromaire. În cadrul instruirii sale a realizat mai multe reproduceri după operele lui Poussin expuse la Louvre.

Primele sale lucrări sunt în principal naturi statice și peisaje austere, în care așezarea planurilor și adâncimea spațiului încercau să realizeze un efect tridimensional, în spiritul noului realism al anilor '20. A fost preocupat, în timpul anilor '20, mai ales de culoare, deși paleta cromatică abordată era limitată la cafeniu, ocru și alb, incluzînd și o gamă largă de griuri, verde și roșu închis. A renunțat apoi, după 1930 la ascetismul cromatic pentru un lirism sobru și discret bazat pe tonuri calde. Culoarea nu ascunde în totalitate schița tabloului. A realizat numeroase desene și schițe în cerneală, acuarelă și creion (o parte din schițe s-au aflat la acest Muzeu memorial Henry Catargi din Scăești, acum afându-se în custodia Muzeului de Artă Craiova).

De-a lungul vieții, Henri Catargi a creat și numeroase desene și schițe în cerneală, acuarelă și în creion, iar în ultima perioadă a vieții, guașe cu un colorit proaspăt.

Pe parcursul activității artistice, Catargi a participat la numeroase expoziții personale și de grup, atît în țară, cît și peste hotare, lucrările sale fiind expuse la București, dar și în Moscova, Belgrad, Praga, Berlin, New Delhi, Cairo, Londra și Tokyo. Artistul plastic care este recunoscut mai ales pentru peisajele sale și pentru reprezentările de figuri feminine s-a stins din viață în anul 1976, la București.

Casa Memorială
Costache Negri

Locaţie:	Costache Negri, Judeţul Galaţi

În comuna Costache Negri (Mânjina), situată lângă consiliul local, se găseşte Casa memorială „Costache Negri". Este amenajată în conacul care a aparţinut familiei marelui scriitor, om politic şi patriot român Costache Negri. A fost construită în stilul unei case ţărănesti de tip evoluat, cu două cerdace pe stâlpi de lemn.

Casa (conacul) a fost locul unde fruntaşii generaţiei paşoptiste se întâlneau, deseori, înainte de anul 1848 pentru a discuta principiile ce s-au susţinut, apoi, în documentele programatice ale revoluţiei din anul menţionat. Amfitrion deosebit, Costache Negri reuşea să creeze musafirilor săi o atmosferă ospitalieră şi astfel, întâlnirile acestora, în special din zilele de 21 mai, au devenit o tradiţie păstrată şi azi de cultura gălăţeană.

Această clădire a fost declarată monument istoric în anul 1943, când s-a hotarât şi transformarea ei în muzeu. Acest lucru s-a realizat în anul 1968, iar în actuala formulă organizatorică s-a inaugurat la 21 mai 1986.

Când păşeste pragul muzeului, vizitatorul intră într-o atmosferă specifică epocii lui Negri, chiar familiară, datorită exponatelor cu valoare memorială. În cele şapte săli de expoziţie se regăsesc mobilier şi piese de artă decorativă din renumite stiluri europene ce erau la modă în saloanele boiereşti din perioadă; picturi, fotografii şi documente relevante pentru viaţa şi activitatea lui Costache Negri, familiei şi colaboratorilor săi. Printre numele de care vorbesc, la propriu, sau la figurat, bunurile culturale expuse se află, alături de membrii familiei: Mihail Kogalniceanu, Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, etc. În felul acesta, se poate percepe mai coerent ambientul în care s-au manifestat spiritul paşoptist, cel unionist, precum şi maniera în care

acestea s-au concretizat într-un secol (al XIX-lea), într-o lume românească racordată la civilizaţia europeană.

Pe casa lui Costache Negri de la Galaţi se găseşte o placă comemorativă cu următorul text: *„În această casă a locuit Costache Negri, pârcălab de Galaţi, militant pentru ideile Revoluţiei de la 1848 şi ale luptei pentru unire"*. În faţa casei memoriale, la 19 mai 1973, a fost dezvelit bustul lui Costache Negri, realizat în piatră de Boris Leonovici.

Familia Negri descinde din boierimea mijlocie moldoveană, înainte de mijlocul secolului al XVII-lea şi a deţinut proprietăţi funciare în ţinuturile Tecuci şi Covurlui (Blânzi, Glaveni, Ijdileni, Mânjina).

Mihai Eminescu l-a definit pe Costache Negri ca fiind *„unul din cei mai nobili bărbaţi ai românilor, care reprezintă nu numai cel mai curat patriotism şi caracterul cel mai dezinteresat, dar şi o capacitate extraordinară, căreia-i datorăm, în bună parte, toate actele mari săvârşite în istoria modernă a românilor"*.

Casa Memorială
Gellu Naum

Locație: Comana, Județul Giurgiu

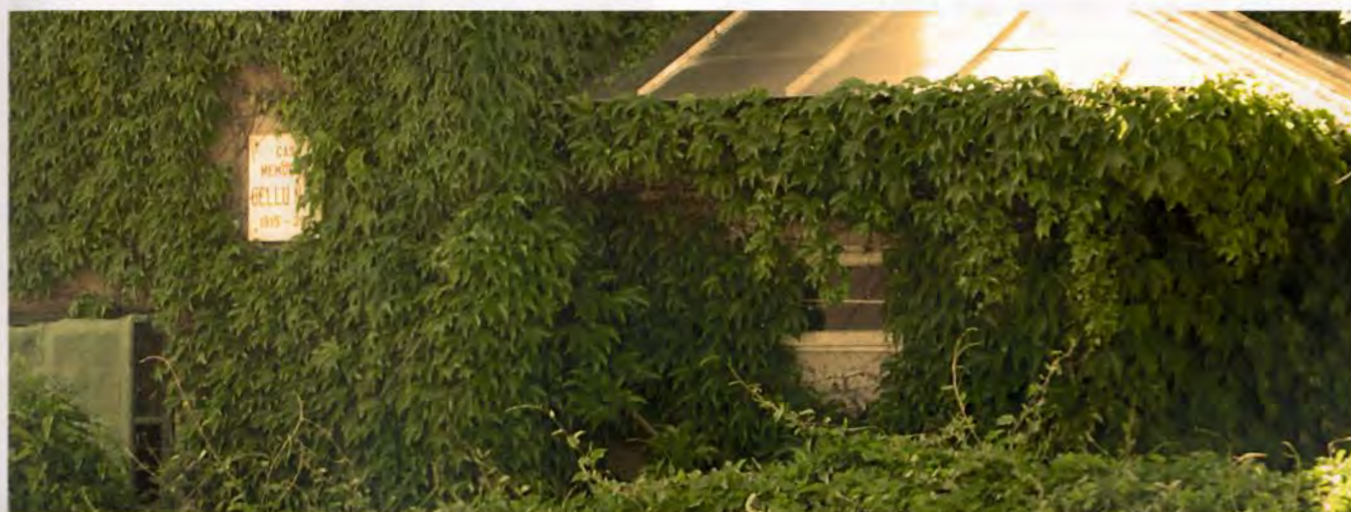
Situată în localitatea Comana, Casa memorială „Gellu Naum" este de fapt casa de vară a marelui poet suprarealist, care se păstrează așa cum era pe vremea când Gellu Naum își petrecea verile aici.

Acest loc reprezenta pentru scriitor retragerea într-un univers propriu al creației, izolarea față de exterior, de contextul social și politic al acelor vremuri (1968). Casa poartă și azi urma acestui anonimat. Cu toate acestea, la interior se pot vedea reminescențele lumii sale materializate în colecția de mici obiecte și organizarea spațiilor.

Ansamblul construit este alcătuit din două părți: spațiul fundației culturale și camerele de cazare.

Profesor de filosofie, traducător din nevoia de a-și câștiga existența (Diderot, Stendhal, Hugo, Dumas, Jules Verne, Gracq, Prévert, Char, Kafka, Beckett), **Gellu Naum** (1915 - 2001) rămâne unul dintre marii scriitori suprarealiști din România. Universul scrierilor sale poartă marca unei clarități chirurgicale în mijlocul absurdului. Universul lui poetic singular și forța talentului său îi vor aduce o binemeritată, dar târzie recunoaștere.

După 1990 este invitat să susțină lecturi publice în Germania, Franța, Olanda și Elveția. Opera sa este tradusă în principalele limbi de circulație internațională, la edituri prestigioase, fiind încununată cu premii importante. În 1995 a fost timp de un an bursier DAAD la Berlin.

Casa Memorială
Ecaterina Teodoroiu

Locație: Târgu-Jiu, Județul Gorj

Casa în care s-a născut Ecaterina Teodoroiu (1894-1917) se află în Târgu-Jiu, pe D.N. 66 Târgu Jiu-Petroșani.

Construită în 1884 de părinții Ecaterinei, casa țărănească adăpostește două camere, camera cu vatră și cea de dormit. În fața casei și pe latura de vest se afla tinda. Acoperișul este făcut din sită.

Din anul 1938 casa familiei Toderoiu a fost amenajată ca și casă memorială „Ecaterina Teodoroiu", din dorința de a păstra vie în conștiința noilor generații amintirea eroinei de la Jiu care s-a jertfit pentru țară în primul război mondial.

Fotografiile, documentele și obiectele personale ale sublocotenent Ecaterina Teodoroiu reconstituie fidel atmosfera în care a trăit cea care a fost numită „Eroina de la Jiu".

Un monument dedicat Ecaterinei Teodoroiu a fost ridicat la Târgu-Jiu în 1935-1936, sub forma unui sarcofag din piatră sculptat în basorelief de către Milița Petrașcu și amplasat în centrul municipiului Târgu-Jiu între clădirea Primăriei și Catedrala ortodoxă cu hramul „Sf. Voievozi Mihail și Gavriil". În anul 1976 a fost amplasată în municipiul Târgu-Jiu o statuie a Ecaterinei realizată de către Iulia Oniță. Monumente în cinstea Ecaterinei au fost ridicate și la Brăila și Slatina.

Pentru cinstirea eroismului și patriotismului său exemplar, numele eroinei de la Jiu este purtat cu mândrie de una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ din municipiul Târgu-Jiu, Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu".

Casa Memorială
Ion Popescu Voitești

Locație: Satul Voitești, Comuna Bălănești, Județul Gorj

Monument de arhitectură construit în 1941 (arh. Iulius Doppelreiter), casa adăpostește exponate (cărți, manuscrise) evocând activitatea geologului și profesorului universitar Ion Popescu-Voitesti (1876 - 1944), precum și o colecție de malacologie și paleontologie.

Ion Popescu Voitesti s-a născut la 18 noiembrie 1876 în satul Voitești, comuna Bălănești, județul Gorj. După absolvirea școlii primare în satul natal, urmează cursurile liceului „Carol I" din Craiova. Este student al Facultății de Științe, secția Științe naturale a Universității din București, între anii 1895-1898. În iunie 1910 susține la Paris lucrarea de doctorat cu titlul „Contribuții la studiul stratigrafic al Numuliticului din Depresiunea Getică".

S-a distins printr-o activitate creatoare în învățământ și știință. A organizat Institutul de geologie și paleontologie al Universității din Cluj, întemeind aici revista muzeului geologic mineralogic, cu scopul răspândirii științei românești la noi și peste hotare. Profesor universitar al facultăților de geologie din Cluj și București, a condus Institutul Geologic al României, a pus bazele Academiei de Științe și a susținut peste 140 de comunicări la congrese de geologie în țară și în străinătate.

Ca ofițer de rezervă, Voitești a participat la campania din 1913, fiind rănit în luptele de la Turtucaia, apoi a luat parte activă la războiul din 1916-1918, ajungând până la gradul de maior. Primind sarcina de a mări producția de petrol și de a găsi un nou masiv de sare (cel de la Târgu Ocna fiind în bătaia artileriei) el a indicat adâncirea sondelor de petrol de la Solonț și Moinești (fapt care a dus la sporirea producției cu zece vagoane pe zi) și a descoperit masivul de sare de la Sărata -Bacău.

Ion Popescu Voitești și-a consacrat întreaga viață cercetării structurii pământului românesc, din analiza trecutului geologic descoperind modul de adăpostire a bogățiilor minerale. De asemnea, alături de sinteza tectonică a Carpaților, evoluția paleontologică a pământului românesc a reprezentat partea cea mai de seamă a operei sale.

Marele savant nu s-a limitat la activitatea didactică și de laborator, ci a fost permanent în teren, la cercetări, alături de studenții săi. Mărturie stau fotografiile documentare, manuscrisele și obiectele ce se află în casa memorială de la Bălănești, sat Voitești, unde s-a retras după ieșirea la pensie. De altfel, el a fost toată viața mândru de originea sa, dovadă faptul că și-a adăugat numele satului de baștină la numele de familie. Mai mult, a lăsat aici, posterității, o veritabilă colecție paleontologică și de mineralogie.

La 4 octombrie 1944, inima celui ce a iubit atât de mult pământul a încetat să bată, în timp ce se afla în mijlocul naturii.

Casa Memorială
Constantin Brâncuși

Locație: Satul Hobița, Comuna Peștișani, Județul Gorj

Satul Hobița (comuna Peștișani) se situează în partea de nord-vest a județului Gorj, pe drumul ce leagă orașul Târgul-Jiu de localitatea Tismana.

Străveche vatră de locuire, Hobița apare în documentele din veacul al XVI-lea purtând denumirea de Ohabita.

Cu siguranța, așezarea este mai veche decât actul domnesc care îi atestă existența la 30 aprilie 1518, act dat în București de domnul Tarii Romanești, Neagoe Basarab, lui Datco și fratelui sau Mihail, care cumpăraseră ocine în mai multe sate, între care și Ohabita.

Marele dicționar Geografic al României menționează faptul că pe la 1900, Hobița era un cătun înzestrat cu două biserici de lemn, 140 ha de pădure de stejar, ceea ce a favorizat dezvoltarea prelucrării lemnului.

Destinul acestei umile așezări cu oameni pricepuți a fost marcat de fiul acestui sat, cel care a știut cu mintea și mâinile sale să întoarcă o pagina în istoria artei moderne: **Constantin Brâncuși.**

El s-a născut la 19 februarie 1876, în familia lui Nicolae Radu și a Mariei Brâncuși, care se ocupau cu agricultura, prelucrarea lemnului (dulgheria) și creșterea vitelor.

Marele sculptor va fi învățat la meșterii satului, în primul rând de la tatăl și bunicul sau, priceperea de a ciopli lemnul care, în mâinile sale, capătă viața.

În Hobița, la tot pasul, Brâncuși a avut repere pentru meseria sa de-o viata sculptura: de la casele frumos împodobite, la bătrâna biserică de lemn cu fruntarul crestat și sprijinit pe stâlpi ce evoca obârșia viitoarei Coloane Infinite și cimitirul satului, cu troițele și crucile înflorate. Meșterii hobițeni erau peste tot; ei au îmbinat mereu iscusința de constructori cu talentul de decoratori.

Dornic să cunoască lumea, care-l atrăgea, la 11ani fuge de acasă la Târgu-Jiu, apoi la Slatina și Craiova, unde, la 22 ani, absolvă, în numai patru ani în loc de cinci, Școala de arte și meserii trecând imediat la Belle Arte din București, ca în 1904 să plece, pe jos, la Paris, unde lucrează un timp în atelierul renumitului Auguste Rodin.

În 1914 are prima expoziție personala la New York, după care urmează cea mai prolifica etapa a creației sale, iar faima și influenta sa asupra sculpturii în lume este în continua creștere.

Se sfârșește din viața la 81 ani la Paris, cu amărăciunea în suflet ca nu i-a fost permis să-și mai revadă măcar o data țara.

Din cele 204 lucrări ale sculptorului C. Brâncuși, foarte puține se mai afla în țară (la Târgu-Jiu, Craiova, Buzău și București), marea majoritate a acestora fiind răspândite în toata lumea, în cele mai mari muzee și colecții.

Casa Memorială
Tudor Vladimirescu

Locaţie: Comuna Vladimir, Judeţul Gorj

Aşezată în partea de sud-est a judeţului Gorj, pe malul stâng al Gilortului, la 50 km de Tg-Jiu şi 25 km de Tg-Cărbuneşti, comuna Vladimir este menţionată, după reforma administrativă din 1968, cu satele Andreeşti, Frasinul, Vladimir şi Valea Desului, având un total de 4260 locuitori şi o suprafaţă de 62,1kmp.

Aici, în anul 1780, din părinţi moşneni (Constantin şi Ioana) s-a născut **Tudor Vladimirescu,** întregind familia formată din 3 copii (Papa, Constandina şi Tudor). După însuşirea primelor noţiuni de citire şi scriere de la preotul satului Pârvu Ciuhoi, Tudor îşi continuă studiile la Craiova, cu sprijinul boierului Ioan Glogoveanu. După ce devenise un renumit negustor de vite, Tudor primeşte de la domnitorul Ţării Româneşti, Constantin Ipsilanti, însărcinarea formării unui corp de voluntari, pentru apărarea Olteniei de năvălirile trupelor neregulate otomane. Curând este numit mare comis, vătaf de plai la Cloşani (Mehedinţi), apoi mare sluger. În anii 1806-1812 participă la războiul ruso-turc, ca ofiţer rus, cu gradul de porucic (locotenent) şi este decorat de ţarul Rusiei, Alexandru, cu Ordinul *Sf. Vladimir cu spadă*. Fiind refugiat la Viena îl cunoaşte pe contele Capodistria, ministrul de externe al Rusiei şi fruntaş al Eteriei (organizaţie secretă ce lupta pentru independenţa Greciei).

Revoluţia din 1821, organizată şi condusă de Tudor Vladimirescu, începe la 23 ianuarie cu citirea cunoscutei Proclamaţii de la Padeş, continuă cu fortificarea mănăstirilor din nordul Olteniei (Tismana, Motru, Strehaia) şi cu organizarea taberei de instruire de la Ţânţăreni. La 4 martie Tudor ajunge la Slatina cu 6000 de pedeştri şi 2000 de călăreţi, la 16 martie intră cu oastea în Bolintin, iar la 21 martie îşi instalează tabăra de luptă la

Cotroceni. În aprilie 1821, sub titlul „Cererile norodului românesc", Tudor face cunoscut adevăratul program al revoluţiei, iar pentru a feri ţara de ocupaţia turcească, încearcă să obţină retragerea eteriştilor.

La 15 mai, Tudor organizează ridicarea taberei de la Bucureşti, ordonând retragerea către nordul Olteniei. În acest timp, eteriştii desfăşoară intense acţiuni diversioniste culminând cu asasinarea lui Tudor la Târgovişte, în dimineaţa zilei de 27 mai 1821 de către Lassani şi Caravia, ofiţerii generalului Alexandru Ipsilanti.

În amintirea lui Tudor Vladimirescu, în 1932, prin eforturile Ligii Naţionale a Femeilor Române din Gorj, condusă de Aretia Tătărescu, este inaugurată Casa Memorială din satul natal, Vladimir. Casa ţărănească cu pridvor de lemn şi cu cele două cămăruţe amenajate specific începutului de secol XIX oferă vizitatorului obiecte şi documente legate de viaţa conducătorului revoluţionar de la 1821, Tudor Vladimirescu.

Casa
Cârțienilor-Cârțiu

Locație: Turcinești, Județul Gorj

O veche casă de secol XVIII, construită pe malul drept al râului Cârțior și transformată în muzeu al portului popular gorjenesc stârnește controverse între cunoscători atât asupra stilului arhitectonic, cât și asupra provenienței familiei Cârțianu care a construit-o și a stăpânit-o până în 1975, an în care comuniștii au „cumpărat-o" pe un preț de nimic, dându-i afară pe proprietari.

Dovadă că e un monument de o deosebită valoare stă faptul că în 2000 a fost înscrisă, prin lege, pe lista monumentelor istorice de valoare națională excepțională, iar macheta sa e expusă în holul Institutului de Arhitectură „Ion Mincu" din București.

Casa Cârțianu, aflată în satul Cârțiu al comunei Turcinești, a fost construită de **Ceaușu Cârțianu**, așa cum îl știu urmașii care nu-i cunosc adevăratul prenume, *ceauș* fiind, de fapt, funcția pe care a avut-o (așa erau numiți funcționarii publici din Evul Mediu în Țara Românească și Moldova). Ea a fost moștenită de unul dintre fiii ceaușului, Enache Cârțianu, care a lăsat-o mai departe unuia dintre fiii săi, Nicolae, care a lăsat-o moștenire mai departe fiului său Tudorică. Acesta din urmă a fost nevoit, în urma multiplelor presiuni, să o vândă statului în anul 1975, cu aproape 100.000 lei, preț la care în acea vreme puteai cumpăra un apartament în Târgu Jiu. În acest fel, casa familiei boierești a intrat în proprietatea Muzeului Județean Gorj. Atunci s-au pierdut și multe dintre piesele de mobilier scoase din clădire în vederea restaurării acesteia, lucrări care de altfel au fost abandonate de comuniști, reluate după 1989 și finalizate în 1997.

Deosebit față de alte construcții de epocă din Oltenia și specific bisericilor, pereții sunt acoperiți cu frescă din câlți, păr de capră și var. Proiectul de restaurare a fost făcut de prof. dr. Virgil Polizu, președintele Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, acordându-se o atenție deosebită pridvorului perimetral, care înconjoară întreaga clădire, dându-i o volumetrie aparte.

Arhitectul Iulian Cămui, cunoscut în întreaga țară pentru lucrările de restaurare pe care le-a condus, spune că s-a plecat, probabil, de la un nucleu de culă, cu săli închise, după care au fost construite pridvoare de influență albaneză, clădirea schimbându-și destinația, din fortificație în conac boieresc, mai ales că lipsesc anumite elemente, cum ar fi fântâna în casă, ce apare la cule, pentru ca asediații să nu fie nevoiți să se predea din cauza setei. Spusele acestuia sunt confirmate de urmașii Cârțienilor, Maria, nora lui Tudorică Cârțianu, declarându-ne că pridvoarele au fost construite în secolul XIX: *„Pridvoarele au fost făcute după 1821, cu muncitori albanezi, iar când au fost restaurate au fost realizate în așa fel încât să nu se vadă nici o diferență între materiale, fiind dată și patina timpului, pentru a nu apărea o discrepanță între lemnul de acum 200 de ani și cel folosit la restaurare."*

Localnicii și-i amintesc pe Cartieni ca niște oameni buni, care au avut câte 7-8 copii pe generație și au nășit multe familii din satele comunei Curtișoara. De sărbători își primeau toți finii o dată, care abia aveau loc în camera cea mare de la intrare, iar ușa lor era deschisă atât mai marilor țării, cât și oamenilor de rând. Aici Gheorghe Tătărăscu își exersa discursurile, privindu-se într-o oglindă mare de la etaj, aici venea regele Carol al II-lea, ce era prieten cu Nicolae Cârțianu. De asemenea, au călcat pragul caseiculă Barbu Ștefănescu-Delavrancea și Cela Delavrancea.

Casa Muzeu
Gheorghe Zamfir

Locație: Curtișoara, Județul Gorj

Întrucât mama renumitului naist Gheorghe Zamfir este originară din comuna gorjeană Hurezani, autoritățile locale au decis să amenajeze o casă muzeu în interiorul căreia turiștii să poată vedea diferite obiecte care îi aparțin artistului. Ca urmare, în mai 2010, în prezența artistului, a fost inaugurată Casa Muzeu „Gheorghe Zamfir" ce este amenajată în incinta Muzeului Arhitecturii Populare Curtișoara, situat în apropiere de Târgu Jiu.

Casa muzeu este compusă din două camere, într-una din ele fiind amenajată o veche bucătărie țărănească, în cealaltă fiind expuse obiectele pe care artistul le-a donat Muzeului Județean Gorj, administrator al Muzeului Arhitecturii Populare Curtișoara.

Astfel, în incinta casei muzeu se regăsesc discuri pe care Gheorghe Zamfir le-a scos de-a lungul timpului, dar și naiuri cu care artistul a cântat pe diferite scene sau haine cu care acesta a concertat în marile orașe ale lumii. De asemenea, pe pereți sunt expuse fotografii și diferite tablouri în care Gheorghe Zamfir apare singur sau cu diferiți artiști cu care a cântat de-a lungul timpului. În plus, exemplare din cărțile scrise de artist pe parcursul carierei sunt expuse în casa care poartă numele Gheorghe Zamfir, vizitatorii casei putând, de asemenea, să vadă și câteva dintre tablourile pictate de artist și expuse în trecut în diferite galerii.

„Nu există o amintire mai frumoasă, toate sunt frumoase, nu există una mai puțin frumoasă, toată viața e o amintire. Viața unui artist care a colindat lumea în lung și lat timp de cinci decenii și jumătate și care a traversat Pământul de cel puțin zece ori, dintr-o

parte în alta, ducând cântecul românesc și gorjenesc la alte popoare, este o amintire de neuitat. Acum trei zile am fost în Elveția, țară în care m-am lansat în 1967, la Laussane, de acolo a răbufnit Zamfir pe mapamond, iar elvețienii mi-au demonstrat că nu m-au uitat, spunându-mi că publicul a fost vitaminizat pentru săptămâni întregi de acum încolo", a precizat Zamfir cu ocazia inaugurării casei memoriale.

În incinta casei muzeu se regăsesc inclusiv albume editate în Occident, care, la vremea lor, au depășit în vânzări discuri lansate atunci de Madonna sau Michael Jackson.

Casa Memorială
Tamási Aron

Locație: Lupeni, Județul Harghita

Lupeni este satul natal al marelui scriitor al secuimii, Tamási Aron. Satul se întinde în valea Nicaului de Sus, pe cele două maluri ale râului, la altitudinea de 540-580 m.

Aici se află casa memorială, monumentul dedicat scriitorului, precum și mormântul scriitorului.

Casa memorială este o construcție veche, datând de mai bine de 150 de ani, fiind de altfel casa părintească a scriitorului. La ridicarea ei s-a folosit lemnul cioplit, iar acoperișul este realizat din șindrilă. În această casă s-a născut **Tamási Áron** la 19 septembrie 1897. Inaugurată la 24 septembrie 1972, casa memorială expune mobilier, obiecte personale, manuscrise, opere, scrisori, fotografii aparținând scriitorului.

Mormântul renumitului scriitor se găsește la marginea vestică a satului, în spatele bisericii romano-catolice și a cimitirului, într-un frumos parc plin de flori.

Monumentul lui Tamași, operă a sculptorului Szervátiusz Jeno și fiului său Tibor (1972-74), este sculptat dintr-o stâncă de 3 metri înălțime, 1 m lățime, având greutatea de 8 tone, adusă aici de pe muntele Harghita. Pe monument sunt reprezentate personaje din operele lui Tamási.

Casa Memorială
Nagy Imre

Locaţie: Miercurea Ciuc, Judeţul Harghita

Absolvent al şcolii de institutori, **Nagy Imre** (1893 - 1976) a fost profesor universitar. După primul război mondial s-a ocupat de sculptură. O perioadă a stat la Budapesta unde a învăţat desen şi pictură la Academia de Artă din Budapesta, iar în 1924 a venit acasă şi s-a stabilit la Jigodin, unde picteaza pana la decesul lui peisajele secuieşti şi oamenii care trăiesc în acest peisaj.

Din 1920 a avut mai multe expoziţii la Cluj, Braşov, Targu Mureş şi Bucureşti, având şi o expoziţie individuală la Londra. Cu operele lui se mândresc mai multe muzee din Ardeal.

Trăieşte într-o simplă casă ţărănească, cu prispă şi cu trei odăi pe care o extinde în 1966 cu un atelier. Lucrează zilnic 6 ore, chiar şi cand e trecut de 80 de ani.

Dintre multiplele recunoaşteri oficiale ale talentului său amintim premiul „Zichy Mihály" pentru grafică din 1939, titlul de „Artist emerit al României" din 1957, precum şi medalia Meritul Cultural clasa I.

Casa lui natală a devenit muzeu, iar în curtea ei se află mormântul marelui artist. În casa memorială sunt expuse piese de mobilier, carte, documente şi colecţia de pictură a artistului Nagy Imre. Merită menţionată colecţia lui de pălării din pai, ultimele două autoportrete desenate şi compoziţia neterminată de pe cadrul suport. Pictorul a donat oraşului peste 6000 din operele sale.

În 1973, cu ocazia aniversării împlinirii a 80 de ani ai artistului, se construieşte lângă casa lui natală Galeria.

Dupa moartea lui Imre Nagy în această clădire s-a amenajat o expoziţie permanentă din tablourile pictorului, care depăşesc ca număr 6.000 de exemplare. Pictura lui intitulată „Spre arca lui Noe" a inspirat pe poetul Sándor Kányádi la scrierea unei poezii, cu nota *„pe spatele picturii lui Imre Nagy"*. A fost contemporanul lui István Nagy, Jenő Gyárfás és Ferenc Márton. Are multe picturi în galeria din Targu Mures şi în Muzeul Naţional Secuiesc din Sfântu Gheorghe. Osemintele pictorului sunt în peretele atelierului din casa natală.

Casa Memorială
Áprily Lajos

Locaţie: Praid, Judeţul Harghita

În 19 octombrie 1991 a fost inaugurat Casa memorială Áprily Lajos, unde găsiți un mic istoric despre vestitul poet și traducător ardelean Áprily Lajos, cel care a petrecut copilăria în Praid. Expoziția prezintă obiecte personale și manuscrise ale poetului.

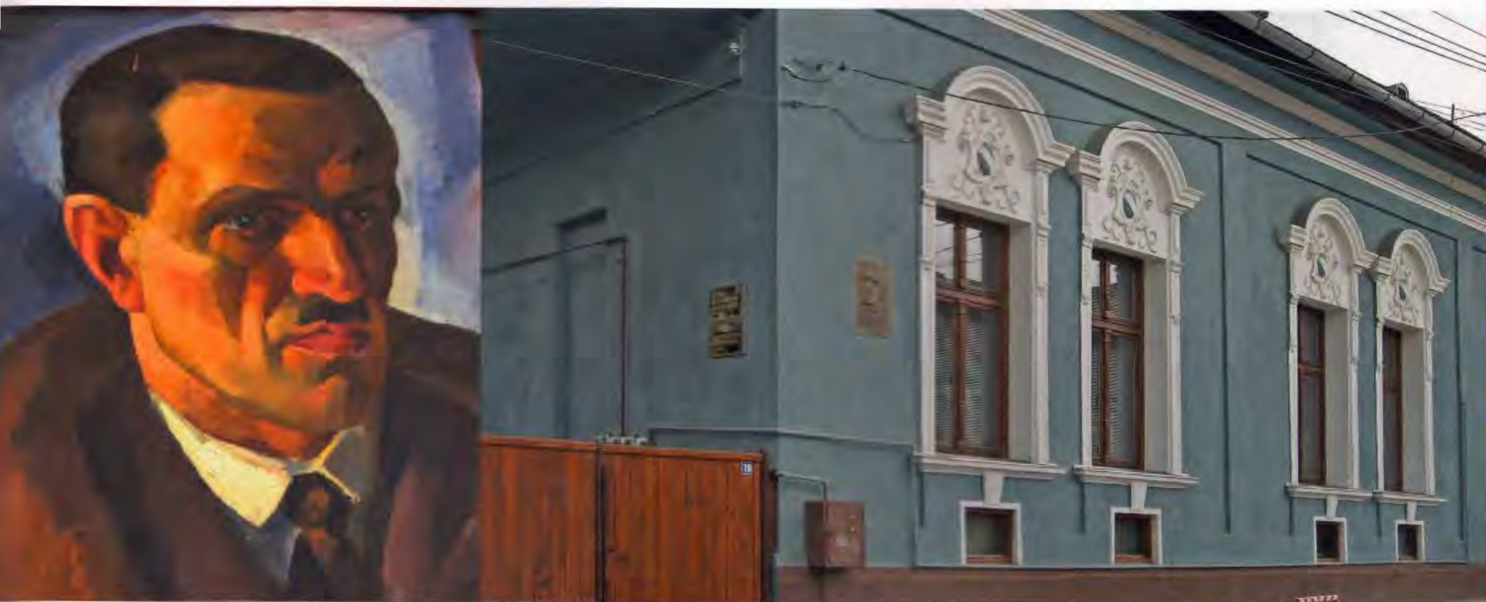
Áprily Lajos (n. 1887 la Brașov, m. 1967) este tradus cu 21 de poeme. Un poet, am zice noi astăzi, naturist, al senzațiilor proaspete în sinestezie: *„Ca-n basme sus ne-așteaptă o căsuță,/ Cer auriu, focul trosnitor, a-nflorit în potopul de zăpadă/ o azalee de sânge în noi...// Drumu-i alb / să umblăm prin zăpadă;/ acceptă coroana lucitoare/ ce-o pun pe fruntea-ntoarsă spre trecut/ fulgii ca niște stele foșnitoare.“* („Să mergem prin zăpadă“, pp. 103-104).

Din nefericire, poemele nu sînt datate, ceea ce ne frustrează de posibilitatea de a-l imagina pe Aprily Lajos în contextul nu doar al epocii sale, ci și al poeziei românești din Ardeal. O sugestie spre Șt.O. Iosif totuși există, în fond chiar un concitadin al lui Áprily Lajos, chiar dacă poetul român s-a stins mult prea devreme, scurtcircuitîndu-și o evoluție literară mai complexă.

Casa Memorială
Tompa László

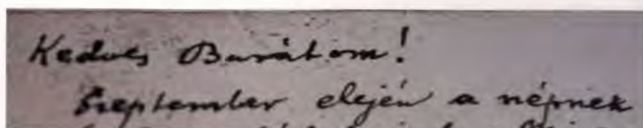
Locație: Odorheiu Secuiesc, Județul Harghita

În această casă din imediata vecinătate a cetății medievale „Székely Támadt" a trăit între anii 1920-1964 Tompa László (1883-1964), marele poet al secuimii, redactor și traducător literar.

Amintirea sa este păstrată vie de către Muzeul Haáz Rezső, institut care a reamenajat recent în vechea sa casă o încăpere cu obiectele sale personale, cu operele de artă care o înfățișează și cu panouri informative. Astfel, expoziția permanentă prezintă documente și lucrări din activitatea sa de poet.

Născut în anul 1883, în localitatea Betfalva, Tompa László își efectuează studiile medii în Colegiul Unitarian din Cristuru Secuiesc, apoi la Sibiu. Între 1902 și 1907 a fost student al facultății de drept a Universității Clujene. După 1907 a ocupat diferite funcții în administrație, devenind în 1918 - după ce și-a dat examenul de specialitate - arhivarul principal al comitatului Odorhei.

În 1919 a fost eliberat din această funcție, dedicându-se pe tot timpul vieții în exclusivitate literaturii. Primele sale poezii au fost publicate în 1918 în revistele Székelyföld si Zord Idő, devenind apoi colaboratorul unor reviste de prestigiu ca Ellenzék, Pásztortűz, Erdélyi Helikon. A fost membrul cenaclului Erdélyi Helikon și al Societătii Literare Transilvănene. Poeziile din prima sa perioadă de creație sunt reunite în volumele *Erdély hegyei között* (Cluj 1921), *Éjszaki szél* (Odorheiu Secuiesc 1923), *Ne félj!* (Cluj 1929). Aceste poezii sunt ecoul singurătății care îl apăsa în mica urbe transilvăneană unde s-a stabilit El acceptă însă de bună voie această izolare și nu încearcă să evadeze din ea. Lirica sa se caracterizează printr-o disciplină bărbătească, înclinații spre meditație, influența stilistică a reprezentanților cercului

Kedves Barátom!
Szeptember elején a népnek

din jurul revistei Nyugat, o cadență disciplinată, amintind de modele clasice, toate acestea învăluite într-o simplitate ce merge adesea până la puritanism.

Natura joacă un rol de seamă în lirica sa care e pătrunsă de adorația față de peisajul transilvan, de plaiul natal. A dobândit importante succese literare: în 1929 este laureatul premiului Kemény János al societății Erdelyi Helikon, iar în 1941 al premiului Baumgarten. Evenimentele politice din vremea sa le privea cu un spirit critic din ce în ce mai ascuțit, nerenunțând niciodată la idealul său umanist Dorința sa de a se integra într-o comunitate vrednică de persoana sa, de a se debarasa de apăsătoarea izolare, e reflectată de volumele *Hol vagy ember?* (Cluj 1940) și *Válogatott versek* (Cluj 1944). Pînă la 24 iunie 1944 a fost timp de 24 de ani redactorul săptămînalului *Székely Közélet*. Joacă un rol de seamă și în viața literară de după cel de al doilea război mondial. Volumele sale din această perioadă - *Régebbi és újabb versek* (București 1955), *Legszebb versei* (București 1962), *Versek* (București 1963) - reunesc însă mai ales poezii vechi. O culegere a poeziilor sale alese ne oferă volumul postum *Tavaszi eső zenéje* (Cluj 1980).

E importantă și activitatea sa de traducător datorită tălmăcirilor din opera lui Goethe, Schiller, Hölderlin, Keller, Mörike, Rilke. Poeziile sale pot fi citite și în limba engleză, franceză, germană și română.

Casa Memorială
Vlaicu Bârna

Locație: Satul Crișan, Comuna Ribița, Județul Hunedoara

În centrul satului Crișan poate fi vizitată casa în care s-a născut, într-o familie de moți, Vlaicu Bârna (1913 - 1999) - poet, romancier, memorialist, critic literar și traducător român. În aceeași localitate (numită însă Vaca în acele timpuri), cu o sută optzeci de ani înainte, se născuse Gheorghe Crișan, unul dintre cei trei conducători ai Răscoalei de la 1784 din Transilvania.

Vlaicu Bârna a urmat cursurile Liceului „Avram Iancu" din Brad, iar apoi cele ale Facultății de Litere a Universității din București.

Debutează cu volumul de versuri „Cabane albe". Alte apariții editoriale au fost „Brume", „Turnuri", „Minerii din satul Crișan", „Tulnice în munți", „Auster" precum și romanele: „Când era Horia Împărat" și „Romanul Caterinei Varga".

Este unul dintre traducătorii operei lui William Shakespeare. A mai tradus din Méliusz Jószef, Adam Mickiewicz.

Alături de alte nume sonore ale vremii, Vlaicu Bârna este colaborator activ al Ardealului, publicație care, ca urmare a Dictatului de la Viena (30 august 1940), timp de patru ani începând cu 1941, a susținut acțiunea de afirmare a drepturilor românești în Transilvania de Nord ocupată.

La 20 mai 1996, Vlaicu Bârna - fiu al Țării Zarandului - a primit titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Brad, pentru întreaga sa activitate în domeniul literaturii.

Casa Memorială
Crișan

Locaţie: Satul Crișan, Comuna Ribiţa, Judeţul Hunedoara

Aflată în comuna Ribiţa, la aproximativ 15 kilometri de municipiul Brad, „Casa memorială Crișan" păstrează o mostră unică din istoria răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan. În satul care odinioară se numea Vaca (actualmente numit Crișan după numele eroului martir) s-a născut Giurgiu Marcu, zis Crișan, cel care împreună cu Horea și Cloșca sunt cunoscuţi în istorie drept conducători ai Răscoalei ţăranilor români din Transilvania, din anul 1784. A comandat acţiunile tăranilor răsculaţi din Zarand, activând apoi la Câmpeni, Abrud și Cricău. Din tabăra sa a pornit, în numele lui Horea, ultimatumul ţăranilor (11 noiembrie 1784) ce au luptat apoi împotriva trupelor austriece în Zarand, la Brad și la Hălmagiu. După reprimarea răscoalei, Crișan a fost prins (30 ianuarie 1785) și închis la Alba Iulia, unde s-a sinucis, sugrumându-se cu curelele de la opinci (13 februarie 1785).

Casa în care s-a născut în 1732 a dăinuit, se pare, până în 1935. Pe locul vechii case a fost ridicată în 1979 o altă construcţie care a primit destinaţia de casă memorială.

Clădirea a fost reconstruită după fotografia unei case ţărănești din secolul al XVIII-lea. Cei care ajung acolo pot vedea arhitectura specifică acelui secol. Clădirea are fundaţia din piatră, unde este și pivniţa, iar cele două camere și cămara sunt din bârne de lemn, casa fiind acoperită cu paie.

Într-o primă cameră sunt prezentate succint câteva date și documente privitoare la istoria locală, contextul economico-social din Transilvania în preajma Răscoalei și principalele evenimente legate de aceasta. Este subliniată contribuţia lui Crișan la această mare ridicare a românilor transilvăneni pentru drepturi sociale și nationale și tragicul sfârșit al celor trei conducători, Horea,Cloșca și Crișan. A doua cameră este o încercare de reconstituire a unui interior de casă de secol XVIII, iar în cămară sunt expuse obiecte și unelte specifice epocii și locului.

În faţa Casei memoriale se găseste bustul lui Crișan, operă a sculptorului Marcel Olinescu, lucrarea fiind realizată în anul 1929.

Casa Memorială
Aurel Vlaicu

Locație: Aurel Vlaicu, Județul Hunedoara

A fost înființată în 1952 de Muzeul Județean Hunedoara, în casa în care a trăit Aurel Vlaicu și familia sa.

Casa adăpostește o colecție de obiecte legate de activitatea de aviator și inventator a lui Aurel Vlaicu (1882 - 1913). Colecția cuprinde: un gramofon, un magneton, membrane de telefon, un cazan cu aburi construit de Vlaicu, schițele de proiect referitoare la invenții personale.

Aurel Vlaicu (n. 19 noiembrie 1882, Binținți, lângă Orăștie, județul Hunedoara - d. 13 septembrie 1913, Bănești, lângă Câmpina) a fost un inginer român, inventator și pionier al aviației române și mondiale. În cinstea lui, comuna Binținți se numește astăzi Aurel Vlaicu. La 13 septembrie 1913, în timpul unei încercări de a traversa Munții Carpați cu avionul său Vlaicu II, s-a prăbușit în apropiere de Câmpina, se pare din cauza unui atac de cord.

În anul următor prietenii săi Magnani și Silișteanu finalizează construcția avionului Vlaicu III și, cu ajutorul pilotului Petre Macavei, efectueaza câteva zboruri scurte. Autoritățile vremii interzic continuarea încercărilor.

În toamna anului 1916, în timpul ocupației germane, avionul este expediat la Berlin. A fost văzut ultima dată în anul 1940.

Casa Memorială
Ionel Perlea

Locație: Ograda, Județul Ialomita

Expoziția memorială a fost înființată în casa natală a compozitorului și dirijorului Ionel Perlea (1900 - 1970), clădire monument istoric, construită în anul 1887 de catre Victor Perlea, tatal muzicianului. Fundația este de cărămidă, zidăria de cărămidă, învelitoare de tablă și are 10 încăperi unde functionează expoziția permanentă cu obiecte care au aparținut marelui muzician. Sunt expuse documente referitoare la istoria muzicii: mobilier, instrumente muzicale, scrisori, discuri, publicații, partituri, fotografii (circa 800 piese).

De-a lungul timpului, clădirea a avut mai multe destinații, funcționând ca depozit de îngrășăminte, depozit de zarzavaturi, poștă. La 21 noiembrie 1983 a intrat în circuitul expozițional, iar în perioada 1996-1997 a fost restaurată de Muzeul Județean Ialomița. Din 2001 a fost trecută în administrarea Centrului Cultural UNESCO „Ionel Perlea" din Slobozia.

În anul 1969, dirijorul și compozitorul Ionel Perlea, care locuia la New York, SUA, și-a vizitat locurile copilăriei, în urma turneului pe care l-a întreprins în România.

Ionel Perlea s-a născut în 13 decembrie 1900 în localitatea Ograda din Ialomița. La 29 iulie 1970 moare la New York, după 20 de ani de la instalarea sa ca dirijor la Connecticut Symphony Orchestra.

Casa Memorială
Mihai Codreanu

Locaţie: Iaşi, Judeţul Iaşi

În imobilul devenit muzeu în august 1970 şi supranumit „Vila Sonet" a locuit şi creat maestrul sonetului românesc, Mihai Codreanu (1876 - 1957).

Clădirea este situată foarte aproape de centrul orasului, într-un cartier vechi, în vecinătatea unei străvechi bodegi cu rezonanţe istorice, loc de întâlnire a boemei ieşene şi mai cu seamă a unor personalităţi precum Eminescu, Creangă, Caragiale - „Bolta Rece". **Imediat ce ne apropiem de clădire, aceasta se remarcă prin cele două statui din bronz întruchipând doi câini ce străjuiesc treptele de la intrare.** Locul pe care a fost construită casa a fost primit de scriitor de la Primăria Iaşului, drept recunoştinţă pentru meritele sale literare.

Construită **în anul 1934** în stil românesc-brâncovenesc, după planul unui arhitect format la şcoala „Mincu", Vila Sonet va purta pentru totdeauna amprenta sonetistului dar şi a numeroaselor **întâlniri literare între personalităţi ale scrisului românesc printre care Mihail Sadoveanu, G. Topîrceanu, Al. şi Ionel Teodoreanu, Otilia Cazimir şi alţii.**

Dupa moartea poetului, în 1957, în această casă a continuat să locuiască soţia acestuia, Ecaterina Teodoreanu, şi după moartea acesteia, în 1970, casa devine muzeu memorial.

Muzeul nu cuprinde însă decât parterul casei, aşa cum a fost scris în testamentul Ecaterinei Teodorescu şi a rămas aşa cum a fost în vremea cât aici a locuit poetul, amintind de atmosfera caselor din prima jumătate a secolului XX.

Colecţia muzeului cuprinde circa 700 de obiecte expuse, dintre care unele sunt de patrimoniu. De-a lungul timpului casa a păstrat forma ei originală, nefiind supusă nici unei lucrări de restaurare. Denumirea de „Vila Sonet" sub care mai este cunoscută casa memorială a lui Mihail Codreanu se datorează faptului că poetul a scris nenumărate sonete, considerând că sonetul *„este o poezie de maximă virtuozitate"*.

Mihai Codreanu s-a născut în ziua de 25 iulie 1876, la Iaşi, în casa magistratului Mihail Codreanu. Tatăl sau, judecător şi profesor de latină, a murit când el avea 17 ani. A urmat cursurile liceale la Iaşi, Bacău şi Bucureşti, manifestind de tânăr interes pentru literatură. Pentru a rezista financiar în urma decesului tatălui său, Mihai Codreanu dădea lecţii de limba română şi era corector la ziarul „Evenimentul". Dorinţa sa a fost aceea de a deveni actor, însă, vederea îi slăbeşte după vârsta de 30 de ani şi renunţă la acest vis. În ciuda problemelor de vedere, continuă să scrie sonete, dictându-le prietenilor apropiaţi. A murit în 1957, la vârsta de 81 de ani, în vila sa de pe strada Rece.

Casa Memorială
Mitropolit Dosoftei

Locaţie: Iaşi, Judeţul Iaşi

Este o construcţie din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, în care mitropolitul Dosoftei a instalat, în 1679, a doua tiparniţă din Moldova. Aici a tipărit *Liturghia* (1679), *Psaltirea de-nţeles* (1680), *Viaţa şi petrecerea sfinţilor* (1682 - 1686).

Casa cu trei faţade, cu ferestre arcuite şi dreptunghiulare, cu pridvor deschis, cu coloane înalte şi svelte, cu foişoare ţărăneşti, a fost restaurată între 1966 şi 1969. În august 1970, aici s-a deschis secţia de literatură veche a Muzeului literaturii române.

Mitropolitul Dosoftei a lăsat o urmă adâncă în viaţa religioasă a Moldovei, dându-i acestei vieţi un impuls nou. Prin reînfiinţarea tipografiei, prin tipărirea de cărţi noi, în special de ritualul bisericesc, Dosoftei este continuatorul direct al operei culturale din epoca lui Vasile Lupu.

Principala operă a mitropolitului Dosoftei şi prima lui scriere care a văzut lumina tiparului este Psaltirea în viersuri care apare în anul 1673, într-un orăşel polonez, Uniev. A tradus această carte din slavoneşte. Această traducere a văzut lumina tiparului în anul 1680. În *Molitvelnicul* lui (1681) şi în *Parimiile* apărute în anul 1683, Dosoftei tipăreşte o lungă Cronologie a ţării Moldovei, scrisă în viersuri silabice, compusă din 136 rânduri. Are şi nişte versuri dedicate patriarhului Moscovei, Ioachim. Importanţa Psaltirii în versuri a mitropolitului Dosoftei pentru literatura noastră veche este foarte mare. La sfârşitul *Psaltirii*, Dosoftei tipăreşte şi versurile lui Miron Costin privitoare la originea neamului românesc.

Tot la tipografia din Uniev, mitropolitul Dosoftei publică în anul 1673 un *Acatist* tălmacit de pre limba sla-

vonească pre limba românească prin iubirea de munca şi râvna Preasfinţitului chir Domnului părinte Dositei, mitropolitul Sucevei. Probabil că este o retipărire a unei părţi a *Acatistului Maicii Domnului* din *Precinstitele Acatiste* a lui Petru Movilă, apărută la tipografia din mănăstirea Pecersca în anul 1629.

În 1679 tipăreşte o *Liturghie* tradusă de el din limba grecească, cu numeroase note scrise în limba greacă. Şi *Psaltirea slavo-română* pe care o tipăreşte la Iaşi în anul 1680 este tipărită la tipografia sa. O însemnătate mare pentru literatura noastră veche are monumentala operă cunoscută sub titlul *Viaţa şi petreacerea svinţilor* sau *Proloagele*. Întreaga scriere a lui Dosoftei cuprinde patru volume mari, tipărite între anii 1682-1686. Opera lui Dosoftei, în mare parte, este o compilaţie a lui proprie, alcătuită sau tradusă după mai multe izvoare, cum spune el, *„de pre greceşte şi de pre sîrbeşte"*.

În anul 1683, mitropolitul scoate o a doua ediţie a *Liturghiei*, completată cu rugăciuni noi. În acelaşi an, el tipăreşte o nouă lucrare, intitulată *Parimiile preste an*. Este o colecţie de slujbe şi rugăciuni care se întrebuinţează în biserică la serviciile divine ce se oficiază seara. Deasemenea el traduce şi trimite la Moscova şi Kiev *Epistolele lui Ignatie, arhiepiscopul de Antiohia*.

Casa Memorială
Costache Negruzzi

Locație:	Trifești, Județul Iași

Casa memorială Costache Negruzzi de la Hermeziu este un muzeu memorial înființat în casa în care s-a născut și a trăit scriitorul Costache Negruzzi (1808-1868) în satul Hermeziu din județul Iași.

Conacul familiei Negruzzi datează din perioada anilor 1807-1810, aparținând mai întâi lui Dinu Negruț (tatăl scriitorului Costache Negruzzi) care a primit la căsătoria sa cu Sofia Hermeziu, ca zestre, moșia Trifeștii Vechi (localitate care apoi s-a numit Hermeziu, din 1967 Lunca Prut și din 1996 din nou Hermeziu).

Constantin (Costache) Negruzzi (n. 1808, satul Hermeziu, județul Iași - d. 24 august 1868) a fost un om politic și scriitor român din perioada pașoptistă.

Născut în Trifeștii Vechi (astăzi Hermeziu) din apropierea Prutului, lângă Iași, este fiul lui Dinu Negruzzi, de origine răzășească, ajuns boiernaș în rang de paharnic, și al Sofiei Hermeziu. Și-a început învățătura în greacă cu unul din dascălii greci mai cu renume pe atunci în Iași, iar românește învăță singur dintr-o carte a lui Petru Maior, precum însuși mărturisește într-un articol intitulat *Cum am învățat românește*, foarte interesant pentru detaliile pe care le dă asupra metodelor întrebuințate de profesorii din acea vreme.

Izbucnind revoluția din 1821, a fugit în Basarabia cu tatăl său. La Chișinău face cunoștință cu poetul rus Pușkin, care-i deșteaptă gustul pentru literatură și cu un emigrant francez de la care ia lecții de limba și literatura franceză. Din această perioadă datează primele sale încercări literare: *Zăbavele mele din Basarabia în anii 1821, 1822*.

După moartea tatălui său, intră copist la visterie, începând astfel viața politică, cum făceau toți fiii de boieri pe atunci. În acest timp publică câteva traduceri de poezii (*Mnemon* de Voltaire, *Prostia Elenei* de Marmontel) și câteva nuvele care făcură mult efect. Îndemnat de scrierile patrioților de peste munți, studiază istoria și dă la lumină *Aprodul Purice* ca un fel de protestare indirectă la adresa domnului și boierilor din timpul său.

Ales în 1837 deputat de Iași în *Obșteasca obișnuită adunare* instituită de Regulamentul Organic, apoi ca funcționar superior și ca director al teatrului (alături de Mihail Kogălniceanu și Vasile Alecsandri), se arată pătruns de idei liberale și doritor de progres. În 1840 este ales primar al orașului Iași.

Negruzzi nu ia parte la mișcarea din 1848 și mult timp rămâne retras din afacerile statului, reintrând mai târziu ca judecător, membru în Divanul domnesc (1857) și apoi, sub domnia lui Cuza, ca director al departamentului finanțelor, deputat și epitrop la Sf. Spiridon.

Se stinge din viață la 24 august 1868 și este înmormântat în cimitirul bisericii din Trifeștii Vechi.

Casa Memorială
Mihail Kogălniceanu

Locație: Iași, Județul Iași

Casa memorială „Mihail Kogălniceanu" este situată într-un vechi cartier rezidențial din Iași în care se află muzeul de literatură „Pogor" și casa „Gane". Aceasta este casa în care s-a născut marele naturalist Emil Racoviță, în care a locuit sociologul Petre Andrei, iar apoi Mihail Kogălniceanu.

Construită în anul 1836 în stil neoclasic, este considerată un monument istoric și arhitectonic care în prezent găzduiește obiecte personale, documente, cărți ce au aparținut istoricului și omului politic român **Mihail Kogălniceanu (1817 - 1891)**.

Personalitate fascinantă a epocii moderne, spirit pasionat și comprehensiv, Mihail Kogălniceanu se situează în fruntea celor mai talentați reprezentanți ai generației pașoptiste. Istoric și publicist de renume, om politic și diplomat, el s-a dovedit a fi, mai presus de toate, întâiul apărător al intereselor noastre naționale.

Imobilul a fost martorul primelor frământari revoluționare pașoptiste, a împlinirii idealurilor de unitate și independență în mijlocul cărora s-a situat fascinanta personalitate a lui Mihail Kogălniceanu. În calitate de *„adiotant domnesc"* al domnitorilor Mihail Sturdza și Grigore Alexandru Ghica, proprietarul îi primește aici pe toți plenipotențiarii puterilor străine, pe conducătorii administrației rusești, pe membrii partidei unioniste și, mai târziu, pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza și pe regele Carol I. La cea de-a cincea vizită a sa făcuta la Iași, în aprilie 1869, principele Carol a fost găzduit în casa lui Kogălniceanu, unde *„fu primit de elita societății noastre, având în cap pe Principele Grigorie Mihail Sturdza"*.

Începând cu anul 1971, la inițiativa profesorului Gheorghe Băileanu, în casa în care în vremurile de demult a locuit **Mihail Kogălniceanu** funcționează un muzeu dedicat personalității al cărui nume îl poartă. În anul 1994, dupa 23 de ani de activitate, din cauza umidității în exces, muzeul a fost închis, intrând într-un proces de restaurare și consolidare până la finele anului 1999.

Expoziția actuală a urmărit să reconstituie atmosfera unei case boierești de secol XIX, cu componente ce se leagă în mare masură de numele și familia lui M. Kogălniceanu. Pentru a reda fiecărei încăperi destinația avută inițial, s-au cercetat procesele verbale și inventarul alcătuite de comisia de expertiză condusă de Th. Mavromati în perioada 22-27 noiembrie 1907, după decesul Ecaterinei Kogălniceanu. Astfel s-au reconstituit antretul, salonul, biroul, camera de primire, odăile soției și ale copiilor, dormitorul, sufrageria și holul.

Bojdeuca
Ion Creangă

Locaţie: Iaşi, Judeţul Iaşi

Bojdeuca lui Ion Creangă a fost inaugurată ca muzeu la 15 aprilie 1918, devenind prima casă memorială din România și unul dintre cele 12 obiective ce compun Muzeul Literaturii Române. A fost restaurată în mai multe rânduri: 1918, 1946, 1968, 1984 - 1986, 1989.

Bărbatul ce păcătuise mergând la teatru, tunzându-și coada diaconicească și trăgând cu pușca după ciorile din curtea bisericii Golia din Târgu Cucu și-a trăit aici ultimii ani de viață (1872-1889). În mahalaua Țicău, la bojdeuca de vălătuci se mută scriitorul împreună cu fiul Constantin de 12 ani, după divorțul de Ileana. La vremea sa, Ion Creangă era recunoscut pentru faptul că la căsuța sa din Țicău deținea un grup destul de mare de pisici (aproximativ 30), iar fiecare purta câte un nume asociat unei persoane reale din viața sa. Spre exemplu, întotdeauna a avut o pisică pe nume Marioara ca și mătușa sa zgârcită din satul natal Humulești.

Casa construită înainte de 1850 în Valea Plângerii, mahalaua Țicău, o ulicioară *„plină de noroi când sunt ploi mari și îndelungate, zise și putrede, iar la secetă gemea colbul pe dânsa"* e una tipic țărănească, modestă, cu cerdac, două odăițe și patru ferestre în formă de cruce.

Planul „bojdeucii" amintește de structura tripartită a locuinței tradiționale românești, cuprinzând o tindă la mijloc, cu încăperile situate de o parte și de alta a ei. În cazul de față, cele două încăperi sunt așezate la dreapta și la stânga unei tainice tinde care duce undeva în spatele casei, spre cerdacul unde, uitandu-se *„pe cerul plin de minunății"*, Eminescu îi povestea lui Creangă *„atâtea lucruri frumoase"*. Iubitorul de cultură poate contempla aici exponatele originale care au rămas de la scriitor în cele două camere: cea cu hornul asemănător celui din casa părintească de la Humulești și cea de „curat", unde a fost găzduit Mihai Eminescu în anul 1876.

„Bojdeuca de căsuță", cum o numește însuși marele povestitor Ion Creangă, cu o perspectivă încântătoare spre dealurile Ciric și Sorogari, cu acoperișul lăsat și bătut în dranița adusă de la Neamț, cu prispă și cerdac, înconjurată de flori și arbori, păstrează și astăzi aceeași fermecătoare ambianță, întocmai ca-n vremurile de odinioară, constituind un loc de popas și meditație, de întoarcere la propriul nostru început.

Bojdeuca lui Ion Creangă ne oferă mărturii ale tradițiilor noastre, ne înfățișează elemente caracteristice caselor populare de deal, cu accentul pus pe cerdacul (pridvorul) cu stâlpi de lemn.

Veronica Micle și Mihai Eminescu îi vor trece des pragul bojdeucii în ultimii ani de viață.

Aici s-a cunoscut și împrietenit cu Eminescu la îndemnul căruia a scris întrega sa operă *Povestirile, Poveștile și Amintirile*.

Curtea Bojdeucii e păzită de bustul de granit al povestitorului, realizat de Iftimie Bârleanu în 1968, precum și de o statuie realizată de studenți ai Academiei de Arte plastice.

În 1968 s-a deschis o expoziție documentară privind viața și activitatea scriitorului, iar in 1989 s-a amenajat expozitia documentara intr-o cladire special construita (arh. Virgil Onofrei). Cladirea, construita inainte de 1850, a fost locuinta scriitorului Ion Creanga intre 1872 - 1889. A fost restaurata in anii:

Sunt expuse obiecte memoriale: portretul în ulei real

ÎN ACEASTĂ BOJDEUCĂ DE CĂSUȚĂ
DEVENITĂ MUZEU MEMORIAL LA 15 APRILIE 1918
ION CREANGĂ ȘI-A PETRECUT ULTIMELE DOUĂ DECENII
ALE VIEȚII, SCRIIND LA ÎNDEMNUL
LUI MIHAI EMINESCU, GENIALA SA OPERĂ,
POVEȘTILE ȘI *AMINTIRILE DIN COPILĂRIE*.
ULTIMA RESTAURARE: MARTIE 1984 - IUNIE 1985

ce datează din 1889 (pictat de V. Mușnetanu), nisipernița, tocul și călimara cu care și-a scris opera, ceasul argintant și tabachera de argint cu monograma, colecția de documente originale Gheorghe Eminovici, bucoavna de la începutul secolului al XIX-lea, cartea manuscris Gheorghe Creangă, fotografii originale înfățișându-i pe Ion Creanga, Constantin Creanga, rude, prieteni, colecția revistei „Convorbiri Literare", cărți din biblioteca lui Ion Creangă cu autograf, obiecte care au făcut parte din colecția fostului Muzeu Ion Creangă de la Mănăstirea Golia din Iași.

Cele două icoane din secolul al XVIII-lea, mobilierul de secol XIX, lampa originală, covoarele din lână vopsită în culori naturale, soba cu horn, măsuța rotundă din lemn, linguri, vase de lut din sec XIX, toate sunt mărturii ale tradiției populare și a modestiei țăranului moldovean.

Lângă Bojdeucă, o clădire spațioasă adăpostește o bibliotecă și o expoziție documentară ce ilustrează drumul vieții lui Creanga: școlar, preot, învățator, scriitor, precum și colecția revistei „Convorbiri literare". Anual se organizează patru sărbători: 2 ianuarie - ziua înmormântării, 1 martie - ziua de naștere care se sărbătorește cu manifestarea ce poarta numele de „Mărțisoare la bojdeuca din Țicău", 14-15 aprilie zilele Bojdeucii - inaugurarea primului muzeu memorial literar din România, 31 decembrie-ziua morții, „Colinde la Bojdeucă".

Astăzi, în bojdeucă, turiști de peste tot din lume respiră aerul dulce-amar al „Amintirilor".

Ion Creangă (n. 1 martie 1837, Humulești; d. 31 decembrie 1889, Iași) este unul dintre clasicii literaturii române alături de: Mihai Eminescu, I. Slavici și I.L.Caragiale. Recunoscut datorită măiestriei basmelor, poveștilor și povestirilor sale, Ion Creangă a intrat în istoria literaturii române, în principal, datorită operei autobiografice *Amintiri din copilărie*. În 1875 îl cunoaște pe Mihai Eminescu, atunci revizor școlar la Iași și Vaslui, cu care se împrietenește. Între 1875 și 1883, la îndemnul poetului, scrie cele mai importante opere ale sale. Între 1883 și 1889 a fost bolnav de epilepsie și a suferit foarte mult la aflarea bolii și apoi a decesului lui Eminescu și al Veronicăi Micle. Ion Creangă moare pe data de 31 decembrie 1889 în casa sa din cartierul Țicău.

Casa Memorială
Mihail Sadoveanu

Locaţie:	Iaşi, Judeţul Iaşi

Monument de arhitectură, vila cu „turnişor pătrat" din dealul Copoului, situată în zona Istitutului Agronomic, a fost construită în 1842 de către Mihail Kogălniceanu căruia i-a aparţinut mai multe decenii. În prima parte a secolului XX, în perioada primului război modial, a fost locuită de o altă mare personalitate a culturii române, marele compozitor George Enescu care se stabilise temporar, în urma războiului, la Iaşi. În 1918, **într-un moment în care George Enescu era pe punctul de a se dezlipi de reşedinţa care îi devenise dragă şi în care compusese şi cântase timp de trei ani, întâmplarea a voit ca Mihail Sadoveanu să păşească în casa din Copou.** Vreme de mai multe luni de zile, muza muzicii şi muza scrisului au prezidat amândouă într-o aceeaşi casă. În 1919, Mihail Sadoveanu decide să se stabilească aici cu întreaga sa familie numeroasă. Astfel, în cele din urmă, muza lui Mihail Sadoveanu a rămas să stăpânească singură şi timp de două decenii, până în 1936 când familia Sadoveanu se mută la Bucureşti, a vieţuit nestingherită în acest cadru, inspirandu-l pe cel mai mare prozator al poporului nostru.

În această casă Sadoveanu a scris aproximativ 35 de opere, din care „Strada Lăpuşneanu", „Venea o moară pe Siret", „Hanu-Ancuţei", „Zodia Cancerului", „Baltagul" , primele două părţi din „Fraţii Jderi" etc.

În 1947, Mihail Sadoveanu donează domeniul Institutului de Agronomie din Iaşi. Până în 1980 casa a servit ca sediu al Institutului de Lingvistică, Istorie Literară şi Folclor al Academiei şi Institutului de Antropologie. A fost restaurată între anii 1978 - 1980.

La 6 noiembrie 1980, casa de la Copou cunoaşte momentul sărbătoresc al inaugurării sale ca Muzeu Memorial „Mihail Sadoveanu". Sunt prezenţi la festivitate: fiica scriitorului, Profira Sadoveanu, soţia sa, Valeria Sadoveanu, I.P.S. Teoctist, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, scriitori şi oameni de cultură, oficialităţi din Iaşi, un numeros public. Gazde sunt muzeografii Muzeului Literaturii Române din Iaşi, cei care, cu efort şi stăruinţă, au dat clădirii destinaţia şi înfăţişarea de astăzi. **Ansamblul sculptural (autor Dan Covataru) din grădina muzeului păstrează cu pioşenie urna funerară cu rămăşiţele pământeşti ale Valeriei Sadoveanu.** Dorinţa scriitorului de a-şi afla odihna veşnică în acest loc nu s-a înfăptuit încă. Reamintim cuvintele sale, rostite la 6 februarie 1938, cu

prilejul conferirii de către Universitatea ieșeană a titlului de doctor „honoris causa": *„Oriunde m-ar purta valurile vieții, dumneavoastră știți că mă întorc aici așa cum albina, după ce explorează câmpia și cerul, se întoarce la roiul său fără de care nu poate trăi. Nădăjduiesc ca și popasul meu din urmă, cel definitiv, tot aici va fi. Doresc ca acest popas să fie cât mai întârziat, surprizele existenței și fragilitatea ființei noastre l-ar putea face, însă, și foarte apropiat"*.

În prezent, castelul cu turn valorifică expozițional manuscrise, ediții prime, fotografii originale, unelte de vânătoare și pescuit, mobilier, vestimentație, lucrări de arta plastica (Octav Băncilă, Aurel Băeșu), grup statuar etc. **În prima duminică a lunii mai în care arborii din curte înfloresc, aici se organizează tradiționala „Sărbătoare a liliacului".**

Casa Memorială
Nicolae Gane

Locaţie: Iaşi, Judeţul Iaşi

Clădirea a fost construită în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi este monument de arhitectură cu valoare memorială. Casa a aparţinut prozatorului Nicolae Gane până în anul morţii (1916), apoi a fost vândută de fiul său Direcţiei Regionale Silvice. Dupa 1948 clădirea a trecut în patrimoniul Primăriei Iaşi, fiind atribuită Întreprinderii de Gospodărie Comunală. La 25 decembrie 1992 a fost atribuită Muzeului Literaturii Române care, în prezent, deţine câteva camere, celelalte fiind ocupate încă de Regia Autonomă de Termoficare Iaşi.

Muzeul Memorial Nicolae Gane reconstituie camera de lucru a scriitorului care a avut în propietate această casă. S-au folosit pentru aceasta obiecte autentice de epocă din secolul XIX şi obiecte, corespondenţă orginală, manuscrise, documente, tablouri, fotografii şi picturi originale din secolele XIX-XX, cărţi care au aparţinut omului de cultură, un membru marcant al Societăţii „Junimea". S-a încercat refacerea atmosferei tipice a unei locuinţe aparţinând unui cărturar, scriitor junimist, om politic şi edil al Iaşului de la jumătatea secolului trecut până la jumătatea celui de-al doilea deceniu al secolului nostru.

În casa Nicolae Gane a fost organizat şi muzeul primăriei care evocă personalităţi ce s-au aflat în fruntea administraţiei Iaşului: Vasile Pogor, Costache Negruzzi, Dimitrie Gusti etc. Muzeul încearcă să evidenţieze atât aspecte legate de activitatea în plan cultural, cât mai ales aspecte privind activitatea lor în folosul capitalei Moldovei. S-au pus în evidenţă realizari deosebite în plan arhitectural şi edilitar, în domenii dintre cele mai variate, la loc de cinste aflându-se instituţiile de învăţământ şi cultură. S-au folosit stampe şi fotografii originale, afişe, tablouri, manuscrise, publicaţii ale Primăriei, cărţi cu autograf, obiecte ce au aparţinut personalităţilor evocate. Toate acestea încearcă să sugereze repere ale evoluţiei Iaşului în ultimele două sute de ani.

Cele două nuclee de muzee vor fi extinse în anii următori, pe măsură ce se va dispune de mai mult spaţiu. Se vor adăuga acestora un Muzeu al Instrumentelor Mecanice de Scris pentru care s-a început deja activitatea de documentare şi colectare a materialelor.

Nicolae Gane s-a născut la data de 1 februarie 1838 în orașul Fălticeni, fiind descendent al unei vechi familii boierești. A urmat școala primară la Fălticeni cu părintele Neofit Scriban, apoi se înscrie la pensionul francez al lui Louis Jordan din Iași, după care urmează științele juridice la Paris.

După revenirea în țară, Nicolae Gane a fost angajat secretar-translator al directorului general al închisorilor din Moldova (1857). În același an este numit ca judecător la Tribunalul Suceava, de unde este destituit din cauza manifestărilor prounioniste.

După Unirea țărilor române din anul 1859, revine în magistratură unde îndeplinește mai multe funcții: președinte al Tribunalului Suceava, membru al Curții de Întărituri Iași (1861), prefect al județului Suceava (1863) și ulterior al Dorohoiului, trece în anul 1864 ca judecător la Curtea de Apel din Focșani, de unde se transferă, în anul 1865, la instituția similară din Iași. Nicolae Gane devine membru al societății „Junimea" din Iași, publicând nuvele și poezii lirice în revista „Convorbiri literare".

În anul 1867, Nicolae Gane este numit președinte de secție la Curtea de Apel Focșani, dar demisionează și se stabilește la Iași, unde încearcă să practice avocatura pentru care nu avea însă vocație. În anul 1868, este numit pentru o scurtă perioadă în funcția de procuror general pe lângă Curtea de Apel din Iași.

Intră în activitatea politică, fiind ales în anul 1870 ca deputat din partea grupării „junimiste" și prefect al județului Iași. În perioada 1872 - 1911, este ales de cinci ori primar al orașului Iași, calitate în care s-a remarcat prin următoarele realizări: aducțiunea apei potabile la Iași din sursa Timișești, cel mai important proiect al său, pentru care a fost atacat în presa vremii; încheierea unui contract de asfaltare și întreținere a străzilor și trotuarelor în anii 1872-1873, contract aprobat de regele Carol I; întocmirea unui studiu asupra diverselor sisteme de tracțiune pentru realizarea transportului public urban; inaugurarea, în 1899, a Uzinei Electrice Comunale; începerea, în 1900, a exploatării tramvaielor electrice; inaugurarea, la 1 decembrie 1896, a clădirii Teatrului Național;

Devenit membru al Partidului Național Liberal în anul 1883, a fost ales de mai multe ori deputat și senator din partea acestei formațiuni politice. Pentru o scurtă perioadă (1 - 20 martie 1888) a îndeplinit funcția de ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor în Guvernul Ion C. Brătianu.

Nicolae Gane a scris proză cu tonalități romantice care evocă trecutul, viața patriarhală și aventurile cinegetice. Printre lucrările publicate de Nicolae Gane, menționăm următoarele: *Domnița Ruxandra, Fluierul lui Ștefan, Piatra lui Osman, Comoara de pe Rarău, Privighetoarea Socolei, Vânătoarea, Aliuță, Hatmanul Baltag, Șanta, Astronomul și doftorul, Duduca Bălașa, Petru Rareș, Andrei Florea Curcanul, Cânele bălan, În vacanțe, Sfântul Andrei, Stejarul din Borzești* șamd.

La data de 1 aprilie 1908 a fost ales ca membru titular al Academiei Române. Ulterior a fost și membru în comitetul de lectură al teatrului Național din Iași (1910-1916). Nicolae Gane a trecut în neființă la data de 16 aprilie 1916 în orașul Iași.

Casa Memorială
Otilia Cazimir

Locaţie: Iaşi, Judeţul Iaşi

Construită înainte de 1860, clădirea a fost cumpărată în 1908 de institutorul Gheorghe Gavrilescu, tatăl Alexandrei Gavrilescu, viitoarea poetă Otilia Cazimir(1894 - 1967) - pseudonim însuşit de aceasta în urma colaborarii literare pe care a avut-o cu Mihail Sadoveanu şi Garabet Ibrăileanu.

Aici a locuit poeta între anii 1908 - 1967, primindu-şi cu ospitalitate prietenii: George Topîrceanu, Mihai Codreanu, Petre Comărnescu, George Lesnea, Nicolae Labiş, Florin Mihai Petrescu, Ion Istrati, Ana Maslea. De altfel, pseudonimul Otilia Cazimir se datorează a poetei cu două mari personalităţi ale vremii sale, Mihail Sadoveanu

Începând cu 10 iunie 1972, casa devine muzeu memorial, **clădirea fiind restaurată atât între anii 1970 - 1972, cât şi în 1977, după cutremur.** La 13 octombrie 1994, la centenarul naşterii poetei, strada devine „Otilia Cazimir", iar în curtea casei cu liliac s-a asezat un bust realizat de sculptorul Dan Covătaru.

Aici sunt expuse 300 de obiecte personale şi manuscrise, fotografii, picturi, toate acestea fiind direct conectate cu activitatea Otiliei Cazimir. Sunt expuse icoane din secolul al XVIII-lea cu ferecături de argint, picturi de Victor Mihăilescu Craiu şi Nicolae Constantin, fotografii inedite, cărţi cu autograf, manuscrise, scoarţe moldoveneşti, mobilier şi obiecte personale ale poetei. Obiectele sunt expuse în două camere şi un hol, redând mediul în care a trait şi a creat cunoscuta scriitoare. Toate sunt aşezate lo locul lor - obiectele şi fotografiile, manuscrisele, tablourile, covoarele, icoanele cu ştergare de borangic, astfel încât vizitatorul are impresia că Duduia Otilia a plecat într-o vizită sus, la Copou, la Sadoveni, dar că va reveni îndată acasă.

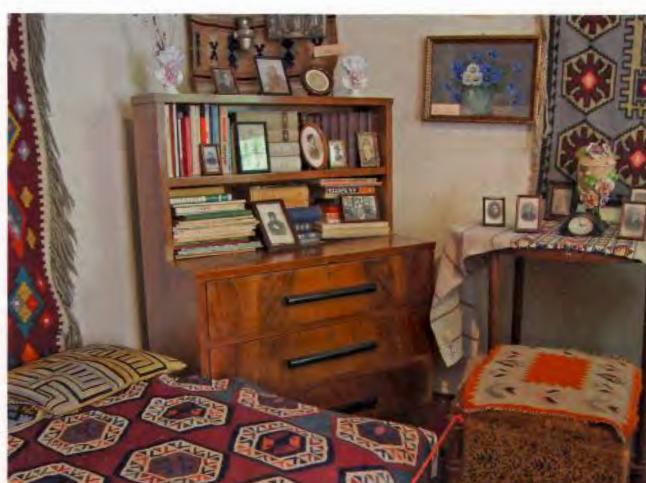

Otilia Cazimir este o poetă recunoscută în special datorită poeziilor sale pentru copii, volumul „Baba iarna intră-n sat". A fost cel de-al cincilea copil al învăţătorului Gheorghe Gavrilescu. Şi-a petrecut copilăria în satul natal şi a început să scrie poezii de când era mică. A urmat cursurile liceale şi universitare la Iaşi, oraş în care şi-a petrecut întreaga viaţă. A debutat în anul 1912 în revistă Viaţa românească, în care îşi va tipări majoritatea scrierilor. Între anii 1937-1947 a îndeplinit funcţia de inspector al teatrelor din Moldova. Părinţii îi spuneau în copilărie „Luchi". Din proza sa autobiografică *„A murit Luchi"* aflăm că numele de „Luchi" dispare odată cu intrarea în şcoală, când fetiţa a crescut şi a devenit elevă. Atunci când

este strigată de învățătoare pe numele ei adevărat, fetița nu răspunde, pentru că pe ea toată lumea o strigă Luchi. O colegă îi explică învățătoarei că acasă i se spune *„Luchi, ca la cățel!"*. Mica poetă se simte rușinată și își spune în sinea ei: *„Mi-e rușine de numele meu, mi-e rușine de mine, mi-e rușine de tot!"*.

În copilărie a simțit lipsa prietenilor de joacă, după cum ea însăși mărturisește: *„Am fost o fetiță tare cuminte. Toți erau mai mari decât mine. Mă jucam singură. Mă sfiam de toți. Uneori cântam. Alteori priveam gâzele, păsările, când se topeau zăpezile"*.

Otilia Cazimir iubea copiii și a început să realizeze creații literare pentru ei: *«Gingășia copiilor m-a cucerit dintotdeauna. M-am apropiat de ei văzând, scriindu-le poezii vesele cu o nuanță ușoară de ironie"... „Am început prin a spune copiilor povești și, abia mai târziu, am început să scriu pentru ei. Totul se datorează pasiunii mele precoce pentru astronomie. Când eram o „mătușică" abia ieșită din școala primară, le povesteam nepoților mei de care nu mă despărțeau decât câțiva ani, despre stele»*. La revista Viața românească l-a cunoscut pe George Topârceanu. Între ei s-a legat o strânsă prietenie și o adevărată poveste de dragoste.

Câștigă premii oferite de Academia Română și alte instituții de profil, colaborează cu majoritatea revistelor literare și face traduceri din Cehov și Tolstoi. Otilia moare în anul 1957, lăsând pe noptierele mămicilor cărți pe care mulți copii le iubesc.

Casa Memorială
Vasile Pogor

Locaţie:	Iaşi, Judeţul Iaşi

Cladirea are nouă incaperi, la parter si etaj, plus doua holuri, in care sunt prezentate principalele etape si curente literare din ultimele doua secole: perioada scriitorilor Costache Conachi, Vasile Alecsandri, Alexandru Donici, Salonul „Daciei Literare", scriitorii pasoptisti si unionisti, momentul fondarii Societatii „Junimea" si scriitorii junimisti (Titu Maiorescu, Vasile Pogor, P.P. Carp, Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Ion Slavici si altii), literatura de la „Contemporanul" si „Viata Romaneasca", perioada Garabet Ibraileanu, sala „Masa Umbrelor", sala scriitorilor Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Alexei Mateevici, Calistrat Hogas, perioada interbelica (George Bacovia, Magda Isanos, Eusebiu Camilar), Nicolae Labis.

A fost restaurata în 1968, in vederea amenajarii muzeului, si reparata dupa cutremurul din 1977.

Casa memorială „Vasile Pogor" este sediul muzeului ce are ca obiect literatura română modernă şi contemporană, dar cu precădere perioada marilor clasici, a societăţii literare „Junimea".

Clădirea a fost construită în 1850 de către vornicul Vasile Pogor, împreună cu soţia sa Zoe. Aceasta dată este atestată printr-o piatră hexagonală găsită după săpăturile efectuate în vederea restaurării, pe care se află inscripţia cu caractere chirilice: „V.Pogor 1850 şi soţia sa Zoe".

Imobilul are un bogat şi lung istoric legat de viaţa culturală a Iaşului, fiind loc de întâlnire pentru intelectualitatea oraşului, sediul Societăţii Literare Junimea (1863) şi al Revistei „Convorbiri literare" (1867). Dintre numele de răsunet care au frecventat cercul junimist amintim mai întâi pe cei cinci întemeietori: Titu Maiorescu, Vasile Pogor, P.P. Carp, Th. Rosetti, Iacob Negruzzi, apoi Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Ion Slavici, Vasile Alecsandri, Vasile Conta, A.D.Xenopol, N. Gane s.a.

Vasile Pogor vinde imobilul şi parcul înconjurător Mariei Moruzzi Cuza, mama viitorului istoric Gh.I. Brătianu (fiul primului ministru I.I.C. Brătianu, înfăptuitorul Marii Uniri a Statelor Române după primul război mondial) şi discipol al lui N. Iorga. În perioada de dupa 1906 casa suferă unele modificări. După al doilea război mondial imobilul a fost folosit drept sediu pentru diverse institutii, trecând apoi printr-o nouă restaurare în vederea amenajării Muzeului de Literatură.

Muzeul este inaugurat în 26 decembrie 1972. Clădirea destinată spaţiului muzeal este compusă din douăsprezece încăperi ale expoziţiei permanente şi

o clădire anexă, inaugurată în 1994, care protejează intrarea în catacombele Casei „Pogor", restaurate în perioada 1993-1994 şi care cuprind culoare cu pe două niveluri (datând din secolele XVIII şi XIX).

La parterul casei se află biblioteca muzeului. Sunt expuse obiecte cu valoare memorială, tapiserii, tablouri din secolul al XIX-lea, manuscrise (Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, George Topîrceanu, Otilia Cazimir, Mihai Codreanu), fotografii originale, ediţii prime ale operelor scriitorilor pe parcursul a 150 de ani. Printre cele mai reprezentative exponate se numără ceasul de aur al lui Eminescu, cu monograma, inelul de aur cu piatra de rubin, o piesa de mobilier de la Mihail Kogălniceanu, un set de călătorie şi corespondenţă al lui Costache Negri, tabloul „Cap de dac" al lui G. Asachi şi pianul lui Duiliu Zamfirescu. Printre exponatele cele mai valoroase ale muzeului se mai numără şi o „Gramatica"de I. Văcărescu, „Critice" de T. Maiorescu, precum şi un „Almanah de învăţătură şi petrecere" de M. Kogălniceanu.

Aici funcţionează aşa numitul Club Cultural „Junimea", locul ce găzduieşte multiple activităţi organizate de Muzeul Literaturii Române, Iaşi: conferinţe în cadrul serilor revistei „Dacia literară" (reeditată de Muzeul Literaturii Române, Iaşi), Cenaclul Literar „Junimea", simpozioane, aniversări, comemorări ale personalităţilor culturale româneşti, întâlniri cu scriitori români sau străini, prezentări şi lansări de cărţi şi reviste literare, recitaluri de muzică, vernisaje de expoziţii de artă.

Casa Memorială
Vasile Alecsandri

Locaţie:	Mirceşti, Judeţul Iaşi

Conacul familiei Alecsandri a fost construit între anii 1861-1867 după propriile planuri ale poetului Vasile Alecsandri şi sub atenta supraveghere a Paulinei Alecsandri (1840-1921), soţia poetului, în satul Mirceşti, aflat la o distanţă de 4 km de Drumul European Iaşi - Roman. Iniţial au fost construite două camere şi un hol, ulterior poetul extinzând casa pentru a o face mai încăpătoare.

Casa se afla într-un parc cu stejari şi nuci seculari, plantaţi de poet, precum şi lilieci. La o distanţă de câteva sute de metri, Alecsandri a vrut să construiască iniţial o şcoală de fete.

În această casă modestă, a locuit poetul între anii 1866-1890, compunând o parte a operei sale literare. Aici au fost găzduiţi prietenii poetului aflaţi în vizită la Mirceşti: mari personalităţi politice ori literare ca Ion Ghica, Costache Negri, Titu Maiorescu, A.D. Xenopol sau Eudoxiu Hurmuzachi, compozitorul maghiar Franz Liszt - care a concertat la Mirceşti, în drum spre Rusia sau rapsodul Barbu Lăutaru.

Prin testamentul său din 21 septembrie 1886, poetul Vasile Alecsandri a lăsat soţiei sale, Paulina, casa şi moşia sa din comuna Mirceşti. În anul 1914, văduva poetului şi-a lăsat întreaga avere nepoatelor sale, Elena şi Margareta Catargi, printr-un act de vânzare-cumpărare autentificat de Judecătoria Ocolului Rural Mirceşti, acestora revenindu-le obligaţia ca în termen de două luni să doneze averea liberă de orice sarcini Academiei Române.

În anul 1914, Academia Româna a intrat în posesia casei şi a numit un custode pentru tot inventarul. Casa s-a aflat în custodia Academiei până în anul 1944, fiind

permis accesul publicului vizitator. Ca urmare a luptelor purtate în apropiere în cel de-al doilea război mondial, conacul și exponatele au suferit o serie de daune care au determinat necesitatea efectuării unor lucrări de restaurare.

După război, casa și moșia lui Alecsandri au fost preluate abuziv de către statul român, trecând în administrarea Ministerului Artelor și Informațiilor. Odata încheiate reparațiile, conacul a fost deschis ca muzeu memorial la data de 9 iunie 1957. Exponatele au fost reorganizate în anul 1987, apoi, în perioada 1991-1993, s-au efectuat lucrari de restaurare. La finalizarea acestora, casa memoriala a fost redeschisa publicului vizitator la 19 septembrie 1993.

Odată cu înlăturarea regimului comunist de la conducerea României, Casa memorială Vasile Alecsandri de la Mircești a trecut în patrimoniul public al Consiliului Județean Iași. În anul 2005, Academia Română, a introdus o acțiune în justiție împotriva Consiliului Județean Iași, cerând restituirea în natură a moșiei din comuna Mircești, care a aparținut poetului Vasile Alecsandri. Printr-o hotărâre a Secției Civile a Tribunalului Iași, Academia Română a reintrat în posesia casei memoriale, a moșiei și a mausoleului de la Mircești.

Exponatele aflate în casa memorială de la Mircești au menirea de a reconstitui, cronologic, etape din viața scriitorului Vasile Alecsandri (perioada studiilor la Iași și Paris, debutul literar, activitatea de culegător de folclor și de dramaturg, participarea la Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor Române, activitatea diplomatică a scriitorului și de membru al Societății Junimea), precum și momente legate de activitatea sa literară. Sunt expuse aici obiecte de mobilier originale (birou, pianină, oglindă, dulap, paturi), tablouri în ulei și fotografii de familie (portretele părinților și ale familiei), stampe, fotocopii după manuscrise, scrisori, ediții de opere, documente originale, aspecte privind creația dramatică și transpunerea ei scenică, diferite obiecte cu valoare memorială.

În curtea conacului, a fost construit între anii 1925-1927, din inițiativa Academiei Române și cu sprijinul Ministerului Artelor, un mausoleu asemănător ctitoriilor voievodale moldovenești, în care au fost strămutate la 19 mai 1928 osemintele poetului, înhumate inițial într-o criptă dintrun colț al grădinii. De asemenea, au mai fost înmormântate aici și rămășițele părinților poetului, aduse prin grija soției lui Alecsandri de la Biserica „Sf. Spiridon" din Iași și așezate la dreapta poetului, precum și ale soției sale, Paulina Alecsandri (1840-1921), amplasate la stânga poetului.

Mausoleul a fost inaugurat festiv la data de 3 iunie 1928, în prezența mai multor membri ai Academiei Române și a personalităților politice și culturale cum ar fi Simion Mehedinți, I.Gh. Duca - ministrul instrucțiunii publice și cultelor, Alexandru Lapedatu - ministrul cultelor și artelor, episcopul Lucian Triteanu, D.C. Istrati, George G. Mârzescu, I. Onciul, colonelul Anghelescu - adjutant regal, printre cei care au luat cuvântul numărându-se și scriitorul Mihail Sadoveanu, după cum relatează ziarul „Adevărul" din 5 iunie 1928, sub titlul Pelerinajul Academiei la Mircești .

Casa Muzeul Memorial
Al.I. Cuza

Locaţie:	Ruginoasa, Judeţul Iaşi

Inclus pe Lista monumentelor istorice din judeţul Iaşi din anul 2004, Palatul domnitorului **Alexandru Ioan Cuza** de la Ruginoasa este un palat construit în stil neogotic în anul 1804, care a aparţinut iniţial familiei Sturdza, actualmente fiind muzeu memorial dedicat Domnului Unirii.

La sfârşitul secolului al XVII-lea, familia boierească Sturdza a cumpărat moşia de la Ruginoasa de la Duca Vodă, stăpânind-o timp de aproape 200 de ani. În 1804, logofătul şi marele vistiernic Săndulache Sturdza l-a angajat pe arhitectul vienez Johann Freiwald pentru a construi o reşedinţă luxoasă pe locul vechii case boiereşti a strămoşilor săi. De asemenea, grădinarul german Mehler avea scopul de a amenaja în jurul palatului un parc cu alei străjuite de statui, bănci ascunse în labirinturi de verdeaţă şi chiar un iaz înconjurat de sălcii. Palatul de la Ruginoasa a fost construit de către Freiwald în stil neogotic, propriu arhitecturii civile din Moldova acelor vremuri. În anul 1811, Săndulache Sturdza a ridicat în spatele palatului o biserică de conac, pe locul unde a fost anterior o biserică de lemn.

Palatul a fost moştenit de către logofătul Costache Sturdza, fiul lui Săndulache şi văr al domnitorului Mihail Sturdza (1834-1849). În perioada 1847-1855, logofătul l-a adus aici pe arhitectul Johann Brandel care a refăcut palatul în stil neogotic, stil păstrat şi astăzi. Logofătul nu a apucat să locuiască prea mult aici, el mutându-se la Iaşi, capitala Moldovei, unde avea în proprietate mai multe case, precum şi unele moşii din împrejurimea oraşului. În urma unei conjuncturi nefavorabile, palatul ajunge să fie ipotecat în 1857 către Banca Moldovei, ulterior scos la licitaţie.

În anul 1862, domnitorul Alexandru Ioan Cuza al Principatelor Unite a cumpărat la licitaţie palatul de la Banca Moldovei, dorind să-l transforme în reşedinţă de vară. Prima grijă a domnitorului a fost să renoveze integral palatul.

Deşi domnitorul a petrecut puţin timp la palat, aici a locuit soţia sa, Doamna Elena Cuza (1825-1909), care s-a ocupat de mobilarea şi decorarea lui, de grădină şi de acareturi. Ea a angajat meşteri pentru repararea clădirii şi grădinari germani pentru refacerea parcului din jurul castelului.

Scara centrală a fost construită din marmură, pereţii au fost tapetaţi cu mătase de la Paris, au fost construite şeminee şi s-au adus policandre scumpe. Mobilierul a fost comandat în anul 1863 la Paris, actul de comandă păstrându-se astăzi la Biblioteca Academiei Române.

Palatul de la Ruginoasa a fost inaugurat oficial de către domnitorul Cuza cu prilejul sărbătorilor de Paşti din aprilie 1864, când acesta a sosit aici împreună cu Al.I. Cantacuzino, Nicolae Pisoski şi Baligot de Beyne. În septembrie 1864, după promulgarea Legii rurale din 14/26 august 1864 (prin care au fost împroprietărite cu teren agricol peste 400.000 de familii de ţărani, iar aproape alţi 60.000 de săteni au primit locuri de casă şi de grădină), domnitorul s-a reîntors la palat. A fost aşteptat de 6.000 ţărani care au venit să-i mulţumească. Timp de o lună, domnitorul a continuat activitatea la palat, făcând numiri de prefecţi şi luând măsuri pentru muncile agricole de toamnă.

Plecat în exil în anul 1866 după ce fusese obligat să abdice, domnitorul a continuat să se îngrijească de moşia de la Ruginoasa. El a arendat moşia în anul 1866

cu 5.000 galbeni pe an, pentru a face rost de bani cu care să se întreţină în exil. În acelaşi timp, el a refuzat să preia un capital de 500.000 de franci, depuşi la Banca Rotschild de noua conducere din Principate.

Fostul domnitor a murit la 3/15 mai 1873 în oraşul Heidelberg (Germania), iar rămăşiţele sale pământeşti au fost aduse la Ruginoasa. Strămutate ulterior de mai multe ori, au fost depuse într-un final (1946) în Biserica Trei Ierarhi din Iaşi, unde s-a amenajat o criptă.

Alexandru Cuza a lăsat moşia de la Ruginoasa soţiei sale, Maria Moruzzi, după moartea căreia în anul 1921, palatul a fost donat prin testament Spitalului de copii „Caritatea". O parte din mobilier a fost donat Muzeului Militar. În anii următori, a început degradarea edificiului, care a fost accentuată de cel de-al doilea război mondial.

Palatul a fost grav avariat de luptele purtate în apropiere în al doilea război mondial, din el rămânând doar câteva ziduri de incintă şi bucăţi ruinate de pereţi. El a fost reconstituit în perioada 1968-1978, fiind refăcut palatul propriu-zis, o parte din zidul de incintă şi doar un bastion în partea de nord-vest. S-a reuşit integrarea în ansamblul muzeistic a doar 13 ha din cele 27 ha pe care le avea iniţial domeniul.

În anul 1979 s-a încercat amenajarea aici a unui muzeu de istorie, dar abia în 1982 s-a inaugurat oficial Muzeul Memorial Al.I. Cuza cu o secţie de istorie şi una de etnografie.

Parterul palatului conţine exponate care reconstituie viaţa şi activitatea domnitorului Al.I. Cuza. Muzeografii au încercat să amenajeze etajul palatului pentru a-l aduce la înfăţişarea din vremea lui Cuza. Au fost aduse mobilier de epocă, cărţi de epocă, tacâmuri de argint. În cabinetul de lucru s-au adus câteva din piesele de mobilier din lemn de stejar, pe care Elena Cuza le-a comandat renumitei firme pariziene P.P. Mazaroz Ribaillier. Întreprinderea de Stat Decorativa din Bucureşti a refăcut o comodă circulară după original. Au fost reconstituite: biblioteca (cu cărţi aduse de la Paris), un cabinet de lucru al domnitorului, o sufragerie în stil gotic, un salon de primire a oaspeţilor (cu mobilă stil Ludovic al XV-lea), salonul Elenei Cuza (cu mobilă stil Louis Philippe), camera copiilor, dormitorul Elenei Cuza (cu piese de mobilier stil Renaştere) şi dormitorul domnitorului.

Construit în stilul neogotic, inspirat de romantismul german, Palatul de la Ruginoasa este asemănător cu Palatul Sturdza de la Miclăuşeni. Palatul este o clădire de formă pătrată cu un etaj, având cele patru faţade aproape simetrice, cu peroane largi şi drepte şi balcoane pe toate laturile sprijinite pe lespezi de piatră. Odinioară el avea şi patru turnuleţe, care nu s-au mai păstrat în zilele noastre. Scara centrală este construită în prezent din lemn.

Casa Memorială
George Topârceanu

Locație: Iași, Județul Iași

Situată în Copou, pe strada Ralet (în apropiere de Spitalul de urgențe, între străzile Lascăr Catargi și Sărărie), Casa Memorială „George Topîrceanu" din Iași a aparținut scriitorului Demostene Botez, prieten cu George Topîrceanu.

A fost construită la sfârșitul secolului XIX, începutul secolului XX. După ce în 1919 a fost sediul redacției revistei „Însemnări literare" tipărită sub direcția lui Mihail Sadoveanu și George Topîrceanu (din colectivul de redacție mai făcând parte și Garabet Ibrăileanu și Demostene Botez), în anul 1932 imobilul este pus la dispoziția lui George Topîrceanu. Acesta va locui aici până la 7 mai 1937, când, răpus de boala necruțătoare va trece în neființă la numai 51 de ani și va fi înmormântat la cimitirul „Eternitatea" din Iași.

Donată în anul 1983 de proprietarii Teodor Neagu și Adrian Vulpe Complexului Muzeal Iași, această căsuță modestă pe care se află placa de marmură cu basorelieful poetului și cuvintele emblematice ale lui Tudor Arghezi: *„Inteligent ca puțini oameni ai condeiului și manuscrisului, Topîrceanu, din nobilă și discretă ținută, nu și-a împărtășit sensibilitatea decât filtrată și bătând într-o nuanță voită și a dat amărăciunii și deziluziei ironie și sarcasm"* a fost renovată, apoi inaugurata ca muzeu la 22 iunie 1985, cu un an înainte de sărbătorirea de către UNESCO a 100 de ani de la nașterea poetului.

Încăperea în care a locuit și scris, de unde în primăvara anului 1937 a luat calea Eternitatii, este astăzi dominată de biroul de lucru cu obiectele de scris, manuscrise și cărți cu dedicație, toate aranjate de parcă nimic nu s-a schimbat.

Oprit o clipă în prag, aștepți să prindă viață întreaga lume a creatorului. Astfel îl vedem în redacția „Vieții Românești", apoi în compania lui M. Sadoveanu și a Otiliei Cazimir la Casa cu turn de la Copou sau la Casa din strada Bucșinescu, plimbându-se în pas săltat, cu bastonul și aparatul de fotografiat, la vânătoare sau pescuit, în excursiile de la Neamț și Văratec, dar mai cu seama la acest birou, trudind asupra manuscriselor sale.

Descrierea colecțiilor: *Revista Fundațiilor nr. 3, martie 1934* - cu corecturi efectuate de George Topîrceanu; carte: *George Topîrceanu* - traducere în maghiară de Bozor Andor, cu dedicație pentru Otilia Cazimir; plăci negativ pe sticlă pentru fotografii efectuate de George Topîrceanu; tablou - *Caricatura lui George Topîrceanu* - de Ion Sava - director de scenă la Teatrul Național din Iași; scrisoare George Topîrceanu către Cezar Petrescu, 25.02.1929; manuscris Mihail Sadoveanu - „George Topîrceanu"; tablou guașă Victor Mihăilescu Craiu - *„Casa lui George Topîrceanu din Iași"*; fotografia lui George Topîrceanu cu dedicația savantului Ștefan Procopiu; scrisoarea fiului lui George Topîrceanu către Otilia Cazimir; manuscris *„Panică"* - versuri de Demostene Botez.

Casa Memorială
Stan Ioan Pătraş

Locaţie:	Săpânța, Județul Maramureș

Casa memorială este situată la cca 200 m de Cimitirul Vesel, pe o străduță laterală și este formată dintr-o casă cu două camere și curte în care este atelierul de sculptură și pictură al meșterului. Aici sunt expuse și cruci realizate de acesta.

Stan Ioan Pătraş s-a născut în anul 1908, în comuna Săpânța din județul Maramureș, într-o familie obișnuită cu prelucrarea artistică a lemnului. Pătraș a fost atras încă din tinerețe de sculptura în lemn, de pictură și de poezie făurite după canoanele creației populare. A început să sculpteze cruci din stejar de la vârsta de 14 ani.

Arrivedere-på återseende

În anul 1935, Stan Ioan Pătraș, pe atunci un anonim sculptor în lemn, a început să așeze pe cruci și niște înscrisuri sub forma unor scurte poeme compuse la persoana întâi: epitafuri ironice, naive, de multe ori cu greșeli gramaticale și foarte apropiate de graiul arhaic. La început, sculpta în jur de 10 cruci pe an, materialul folosit fiind lemnul de stejar. În anul 1936, el și-a perfecționat stilul. Crucile au devenit mai înguste și au apărut figurile sculptate în relief, în culori vii, obținute din pigmenți naturali.

Stan Ioan Pătraș a fost un meșter popular complex, realizând o serie de obiecte lucrate artistic: cuiere,

colțare, scaune, dulapuri, blidare, lingurare și lucrări monumentale, cum ar fi troițe și porți. El și-a împodobit și propria casă cu sculpturi în lemn, viu colorate. A încetat din viață în anul 1977.

Cimitirul vesel din Săpânța este un fel de arhivă care păstrează încrustate în lemn poveștile vieții săpânțenilor. Acest cimitir este unic datorită faptului că Stan Ioan Patras a adăugat lemnului culorile vieții și a transformat un loc de regulă trist într-un loc vesel.

Casa Memorială
Elie Wiesel

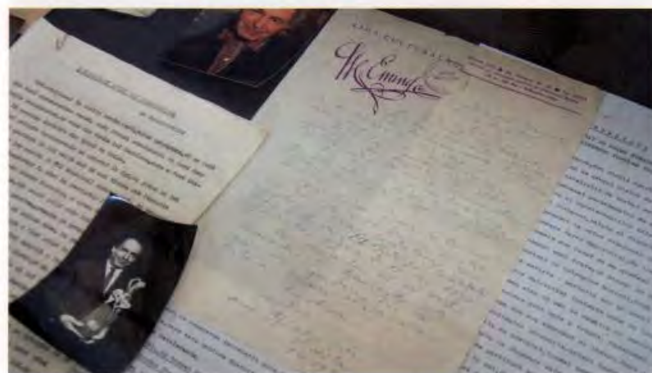

Locație: Sighetu Marmației, Județul Maramureș

În această casă și-a trăit primii 15 ani din viață laureatul premiului Nobel pentru Pace, cunoscutul **Elie Wiesel** (n. 30 septembrie 1928, Sighetu Marmației) - romancier, dramaturg, eseist și filosof umanist, memorialist, scriitor și ziarist în limbile franceză, engleză, idiș și ebraică, activist în domeniul drepturilor omului. Deportat în anul 1944 împreună cu familia și cu alți 38000 de evrei maramureșeni de către regimul hortyst și nazist în lagărele de concentrare de la Auschwitz, Birkenau, Buchewald și altele, Elie Wiesel supraviețuiește Holocaustului, devenind evreu american.

În anul 1986 a fost distins cu Premiul Nobel pentru Pace. În anul 1996 a fost numit membru al Academiei Americane de Artă și Literatură și din anul 2001 este membru de onoare al Academiei Române. Este autorul a 57 de cărți - cea mai celebră este „Noaptea", o descriere autobiografică despre viața în lagărele de exterminare naziste.

Casa memorilă Elie Wiesel a fost inaugurată la data de 29 Iulie 2002, în zona centrului istoric din Sighetul Marmației. În august 2002, porțile acestei case memoriale sunt deschise de însuși Ellie Wisel, însoțit de președintele României de la acea dată și numeroși oficiali locali și naționali. Aici veți putea găsi o impresionantă colecție de fotografii, obiecte de cult, mobilier și altele exponate, toate provenind de la comunitatea evreiescă din Maramureș.

De Elie Wiesel ne aduc aminte primele încăperi din casa sa părintească în care s-a recreat atmosfera unei locuințe tipice evreiești în care au fost presărate imagini cu cele mai importante evenimente din viața scriitorului și citate din cele mai importante lucrări ale sale.

În celelalte încăperi s-au amenjat expoziții care să informeze publicul vizitator despre viața evreilor maramureșeni, înainte și de după Holocaust. Astfel sălile muzeului ne prezintă numărul de evrei prezenți în localitățile din Maramureș în principalele recensăminte din anul 1910 pana în 1992; deportarea evreilor din perioada aprilie-mai 1944 de către autoritățile Hortyste; reîntoarcerea evreilor care au supraviețuit lagărelor de exterminare; viața cotidiană și viața religioasă a comunității evreiești, ilustrate în poze, documente și obiecte de cult sau laice.

Numele lui **Elie Wiesel** a fost gravat în anul 1986 pe Statuia Libertății, alături de alți 11 emigranți din SUA, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la amplasarea statuii la New York.

Casa
Dunca (Pâțu)

Locație:	Sighetu Marmației, Județul Maramureș

Parte integrantă a Muzeului Maramureșului, Casa Dunca reprezintă unul dintre punctele muzeale conservate *in situ* (menținute în locația originală). Este situată în localitatea Ieud, pe partea stânga a drumului de țară care duce la Biserica din Ses, aproape de aceasta.

Casa a fost donată muzeului de către familia Dunca pentru a fi restaurată și amenajată ca muzeu local care, pe lângă obiecte etnografice, are o încăpere ce prezintă istoria locală, cu accent pe lupta de rezistență împotriva ocupantului sovietic, a socializării cu toate efectele ei.

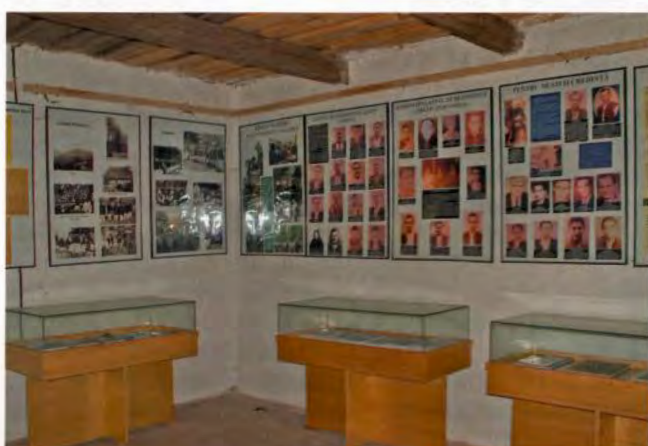

Construcția este de la începutul secolului. Este în întregime din lemn de rășinoase. Planul casei cuprinde două încăperi mari despărțite de o tindă și o prispă pe partea din față și lateral stânga. Are pivnița cu pereții din piatră acoperita cu bârne din lemn. Acoperișul este în patru ape, pe față fiind prevăzut cu lucarne. La intrarea în curtea casei, prin grija AFDPR (Asociația Foștilor Deținuți Politici din România), s-a instalat o cruce monument sculptata în lemn în memoria eroilor.

Familia nobilă Dunca își are originea în Sieu, fiind una din cele mai vechi, cu atestare documentară din anul 1349.

Casa Memorială
Ioan Mihályi de Apşa

Locaţie: Sighetu Marmaţiei, Judeţul Maramureş

Casa Muzeu „Dr. Ioan Mihályi de Apşa" este adăpostită în clădirea în care a locuit acest ilustru om politic şi de cultură maramureşean. Muzeul este compus: la parter dintr-o galerie de artă cu lucrări ale pictorului Traian Biltiu Dancus, ale sculptorului Ioan Bledea şi alte lucrări provenite din colecţii particulare donate.

Expoziţia de la etaj începe cu un salon unde putem vedea mobilier tip Ludovic al VI-lea, rococo, poze şi tablouri ale familiei Mihályi. Următoarea încăpere este camera de lucru a academicianului, păstrată în întregime - cu biblioteca, tablouri de epocă, documente în original, etc. Tot aici se pot observa biroul de lucru şi blazonul familiei nobiliare. Următoarea încăpere este dedicată Sofiei Mihályi. În toate aceste încăperi, fiind păstrate intacte interioarele, în orice moment te aştepţi să intre pe uşă un membru al familiei. Tot la etaj mai există şi o expoziţie a istoriei culturii locale axată în special pe mişcarea de emancipare a românilor, culminând cu Marea Unire a Maramureşului cu Ţara Mamă.

De numele acestei familii se leagă confecţionarea şi arborarea primului drapel tricolor românesc la 26 noiembrie 1918.

Ioan Mihályi de Apşa (n. 25 ianuarie 1844, Apşa de Mijloc, Maramureş, azi Sredne Vodiane, Ucraina - d. 14 octombrie 1914, Gherla) a fost un istoric român, membru corespondent al Academiei Române(1901).

Este cunoscut mai ales pentru lucrarea sa de referinţă „Diplome maramureşene din secolul al XIV-lea şi al XV-lea" (editată la Sighetul Marmaţiei în anul 1900), lucrare de referinţă pentru istoriografia românească. Ilustrează în acest sens curentul istoriografic de la sfârşitul veacului al XIX-lea, mai exact din ultimele trei decenii

ale acestuia: ca preocupare tematică, prin aceeaşi metodă şi mijloace de realizare, se aliniază aceloraşi domenii de referinţă critică şi, la nivelul de erudiţie al unor contemporani iluştri, îl susţine solidar ca finalitate ştiinţifică şi, îndeosebi, ca finalitate în planul conştiinţei naţionale. În istoria istoriografiei noastre numele autorului Diplomelor maramureşene, pe nedrept uitat în unele din exegezele disciplinei, se înscrie concordant atât prin calităţile cât şi prin limitele lucrărilor marilor istorici ai epocii ca: Eudoxiu Hurmuzaki, Nicolae Densusianu, Ioan Puşcariu, Bogdan Petriceicu Hasdeu şamd.

Familia istoricului a purtat iniţial numele Mihai, dar grafia numelui a fost modificată, Mihályi, odată cu înnobilarea familiei în timpul regatului ungar, fenomen des întâlnit în istoria Maramureşului şi descris tocmai în lucrarea menţionată.

A fost fratele mai mic al mitropolitului unit Victor Mihályi de Apşa.

Casa Memorială
Vasile Kazar

Locaţie: Vadul Izei, Judeţul Maramureş

Casa memorială „Vasile Kazar" face parte din colecţia muzeală de la Vişeu de Sus a Muzeului Maramureşului, fiind situată pe uliţa bisericii, într-o mică gradină.

Este o casa tradiţională de secolul al XVIII-lea pe care graficianul Vasile Kazar a achiziţionat-o în vederea folosirii ei pentru creaţie. În timp, a mai achiziţionat o casă mai mare (de început de secol), iar vechea casă a donat-o muzeului împreună cu colecţia etnografică. A fost restaurată şi amenajată muzeal.

Construită din bârne rotunde de stejar, are planul clasic: cameră, tindă, cămară rece şi prispă cu stâlpi şi arcade pe faţă. Acoperişul este în două ape, confecţionat din draniţe şi prevăzut cu două lucarne. Grădina şi curtea cu cele două case, sunt un loc agreabil de popas de primăvara până toamna târziu.

Vasile Kazar (1913 - 1998) este autorul unei opere de o suverană coerenţă, unde cartografiază un teritoriu imaginar ce-i aparţine în exclusivitate. Această lume se recompune din frânturi ale unei memorii figurative fabuloase, în care se amalgamează amintiri din Maramureşul natal, restituit într-o cheie proprie, precum şi secvenţe vizionare, din istoria tragică a secolului XX. Desenul său traversează mai multe etape, de la asimilarea linearităţii decorative a stampelor japoneze şi humorul breughelian în evocarea personajelor - trăsături caracteristice începuturilor sale, până la autonomizarea desenului ca limbaj atotcuprinzător, din ultimii ani de creaţie.

A făcut studii libere de pictură. A lucrat în industria lemnului. A fost muzeograf, şef de secţii, la Bucureşti la Muzeul de Artă. În 1950 este numit profesor la Institutul de Arte Plastice. Participă la expoziţii de grafică. A expus la Paris (1938), Budapesta, Bucureşti, Cluj - Napoca.

Publică desene - gravuri în reviste şi broşuri cele mai multe favorabile ideologiei comuniste. Organizează mai multe expoziţii personale. Este recompensat cu Premiul de stat şi numit Artist al poporului. Majoritatea desenelor sale sunt inspirate din viaţa socială şi obiceiuri ca şi peisajul din Maramureş. În artă evoluează spre sinteză, păstrând un desen activ, virulent, în parte constructiv şi adesea obţinând o atmosferă de suprarealism, de fabulos mitologic.

Victimă a holocaustului, a trăit direct infernul lagărelor naziste, scăpând ca prin minune - singurul, de altfel, din familia sa. Socotind această întîmplare drept miracolul celei de-a doua naşteri, s-a convertit la creştinism şi a îmbrăţişat confesiunea catolică. A crezut în pseudomesianismul comunismului incipient pentru ca, nu după multă vreme, dezamăgit şi revoltat, să se retragă în atelier, în singura sa lume adevărată.

Între timp a făcut şcoală, a desăvîrşit demnitatea graficii româneşti ca artă autonomă şi ca limbaj de sine stătător, lăsând în urmă multe generaţii de graficieni. Şi aproape că nu este un nume important din grafica noastră de astăzi care să nu se revendice, întrun fel sau altul, de la şcoala lui Vasile Kazar, de la gîndirea lui plastică ori de la universul său artistic în care forţa, rafinamentul şi un umanism profund, oricît ar părea de prăfuită această sintagmă, fuzionează inconfundabil.

Casa Memorială
Ion Șiugariu

Locație: Tăuţii Măgherăuş, Judeţul Maramureș

Deschisă publicului vizitator în anul 1983, casa în care s-a născut poetul Ion Șiugariu (1916 - 1945) adăpostește manuscrise, fotografii, corespondență de familie, piese de mobilier și obiecte specifice zonei miniere.

Ion Șiugariu a fost un reprezentant important al generației de intelectuali din preajma războiului, poet și gazetar de mare talent. Primul născut între cei șase copii ai familiei Ion și Floarea Sugar, Ion Șiugariu s-a născut la data de 6 iunie 1914, în localitatea Băița, sat situat în apropiere de Baia Mare. El urmează cursurile școlii primare din Băița, iar după terminarea clasei a IV-a, este admis ca elev la Școala Normală din Oradea. În iunie 1932 trece în cursul superior al Liceului „Emanuil Gojdu" Oradea. Efervescența artistică începută în Transilvania prin 1933 corespunde anilor de liceu ai lui Ion Șiugariu. Această efervescență a fost susținuă de publicații ale momentului cum ar fi revista Abecedar. Într-un asemenea mediu, calitățile excepționale ale elevului Ion Șiugariu nu întârzie să se arate, remarcându-se prin puterea de receptare, analiză și înțelegere a noului fenomen liric.

În mai - iunie 1934 debutează în cadrul revistei „Observatorul", publicație a liceului din Beiuș, cu poezia „Imn tinereții". Ion Șiugariu se înroleaza în anul 1936 la Școala de Ofițeri de Rezervă din Ploiești, iar în septembrie 1937, acesta se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie, specialitatea filologie modernă, urmând o perioadă în care trăiește numai pentru poezie și prin poezie. Alături de scriitorii generației tinere cu care și colaborează la o seamă de publicații din Capitală și din provincie, poetul leagă numeroase cunoștințe și prietenii literare.

În calitate de președinte al Asociației Studenților Refugiați, ales în noiembrie, își desfășoară o rodnică activitate publicistică și organizatorică. Ion Șiugariu a fost concentrat ca ofițer de rezervă la o școală de instrucție din Ploiești, apoi repartizat la un Regiment de infanterie la Bacău, în ianuarie 1943. În iulie 1943 se căsătorește la Râmnicu - Vâlcea cu Lucia Stroescu, studentă la farmacie. Acesta trece pe front la 30 km de Băița și, în continuare, prin Pusta ungară, pe pământul Cehoslovaciei până în Tatra, în mai 1944.

Grație jurnalului pe care îl ține, ne oferă posibilitatea de a cunoaște etapele pe care le parcurge în război, starea de spirit a ostașului, fiind mai mult un jurnal al stărilor sufletești decât al faptelor de război. În bătălia pentru orașul Brezno (Cehoslovacia), secerat de explozia unui proiectil inamic, cel care credea cu toată convingerea în epoca de refaceri care va urma războiului, visând să contribuie cu spiritul său tânăr la înflorirea noii literaturi, avea să se stingă la 1 februarie 1945.

Casa Muzeu
Ilie Lazăr

Locație:	Giulești, Județul Maramureș

Monument de arhitectură tradițională, Casa Lazăr din Giulești a aparținut inițial protopopului greco-catolic Vasile Mihalyi și a fost edificată în anul 1826, așa cum atestă inscripția în limba latină. Pe spatele meștergrinzii se află săpată în lemn o altă inscripție: „urmaș Lazăr", cele două familii fiind înrudite.

În aceasta casă, la 28 noiembrie 1918, Dr. Ilie Lazar a convocat delegații maramureșeni pentru a pleca la Alba Iulia unde, la 1 Decembrie 1918, se va semna pentru vecie unirea Maramureșului cu Țara-Mamă. Casa este conservată și restaurată *in situ*.

Monumentul se înscrie în specificul arhitecturii tradiționale maramureșene. Tălpile masive sunt din stejar, iar pereții din bârne rotunde de molid încheiate la colțuri în „cheutoare românească" și asezate în sistemul „blockbau". Acoperișul este din draniță, în patru ape, foarte înalt, prevăzut cu lucarne.

Casa are un plan evoluat pentru acea vreme: șase încăperi, iar în față și lateral „satra" (prispă) cu stâlpi și arcade. Din tindă se intră în două încăperi laterale foarte spațioase, fiecare având acces printr-o ușă la încăperile corespondente din spatele casei. Accesul în pod se face prin camera mică din fundul tinzii.

Jurist, doctor în drept, politician, fruntaș al Partidului Național Țărănesc, **Ilie Lazăr** s-a născut într-o familie nobilă maramureșeană. Bunicul său, Vasile Lazăr, teolog licențiat în drept, descendent a 7 generații de preoți, era protopopul Sighetului.

La izbucnirea Primului Război Mondial a fost înrolat în armata austro-ungară. El a dezertat împreună cu soldații săi și a ajutat la eliberarea orașului Cernăuți, fiind primul care a pus drapelul românesc pe clădirea primăriei. După aceasta, a participat la eliberarea Maramureșului, conducând armatele de moldoveni care au eliberat Sighetu Marmației.

La sfârșitul războiului se afla în Maramureș unde, împreună cu alți fruntași români, au organizat administrația românească în Comitatul Maramureș. Implicat direct în Unire, el a ajutat la organizarea Gărzii Naționale și a reprezentat cercul electoral Ocna Șugatag la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. După reorganizarea pe județe, el s-a ocupat cu organizarea administrației românești în județul Satu Mare.

Parlamentar în mai multe legislaturi, deputat de Maramureș, el s-a impus drept unul dintre membrii marcanți ai Partidului Național Țărănesc. A luptat atât împotriva fascismului cât și a comunismului. S-a implicat în organizarea gărzilor țărănești „Iuliu Maniu" și a fost șef al organizațiilor muncitorești centrale.

Statura sa politică și consecvența cu care a urmat crezul său politic i-a adus numeroase persecuții, începând mai întâi cu regimul carlist, care l-a internat în lagărul de la Turnu, apoi regimul antonescian, care l-a mutat la Târgu Jiu și în fine de către regimul comunist. Înaintea alegerilor din 1946, la 27 mai, Ilie Lazăr a fost arestat, judecat și condamnat la 7 luni închisoare corecțională pentru „omisiunea denunțării complotului" în procesul „Mișcării Naționale de Rezistență".

După eliberare a trăit la Cluj-Napoca, într-un bloc din cartierul Grigorescu, fiind permanent urmărit de Securitate. Cu toate că s-au făcut presiuni asupra lui pentru a-și renega crezul politic, Ilie Lazăr nu a renunțat niciodată la apartenența sa la partidul țărănist.

Colecția
Tótfalusi Kis Miklós

Locație: Tăuții Măgherăuș, Județul Maramureș

Este situată peste drum de Biserica reformată, în casa parohială veche - o clădire construită în sec. XVIII-lea și considerată monument istoric.

Deschis în anul 1991, muzeul este dedicat cărturarului și tipografului maghiar născut aici, care a trăit între anii 1650-1702. Muzeul prezintă originale și fotocopii ale tipăriturilor acestuia. Capodopera sa, ediția a patra a Bibliei în limba maghiară, apărută cu literele turnate de el și pe propria lui cheltuială în 1685, a primit, după aspectul copertei, denumirea de Biblia Aurită. Activitate admirabilă din punct de vedere vizual și spiritual, reprezintă un capitol strălucitor în domeniul istoriei Bibliei, al literaturii și al istoriei culturii.

Tótfalusi Kis Miklós (1650 - 1702) s-a născut în 1650 în Tăuții Măgherăuș, pe atunci Tăuții de Jos, într-o familie de oameni simpli. Aici s-a inițiat în tainele scriscititului. Între zidurile școlii lui Bethlen Gábor, în Colegiul de la Aiud, între 1670 - 77, în anii petrecuți aici i s-au conturat personalitatea, concepția despre lume, voința puternică în a trece peste greutățile vieții, curajul pentru luptă și pentru atingerea scopurilor. Aici a început și prietenia sa cu celebrul medic și lingvist, Pápai Páriz Ferenc, prietenie ce va dura până la moarte.

Din 1677 este rectorul școlii din Făgăraș. Între 1680 - 89 la Amsterdam (Olanda), în centrul tipografic de atunci, a însușit tainele meseriei de tipograf, alături de cea de zețar. Prin talent și-a creat o situație materială care i-a permis să înființeze o tipografie proprie. Atelierul său a primit comenzi de litere din Anglia, Suedia, Germania, Armenia, Georgia, din partea Papei și a merului duce de Toscana. Astfel a putut acumula venituri consistente pe care însă nu le-a utilizat în

mod egoist. Întrucât editarea Bibliei pentru Biserica Reformată stagnase, mai ales din cause financiare, Miklós a decis s-o editeze pe cheltuială proprie. Astfel apare, în 1685 la Amsterdam, Biblia Aurită.

În 1960 s-a întors în țară și s-a stabilit la Cluj. A adus aproximativ 1200 cărți, materiale tipografice pentru a reîncepe tipărirea de cărți. În 1649 și-a terminat prima carte. După aceea a mai editat peste o sută de cărți religioase, precum și cu teme juridice, literare și utilitate general, existând printre ele și o carte de bucate. Și-a dedicat întreaga viață intenției sale de a răspândi și ieftini cărțile în țara în care s-a născut. „...*Străduindu-mă ca toată nația să-mi cunoască intenția. Adică aceea ca în această țară să răspândesc și să ieftinesc cărțile...*" („Pledoaria lui Tótfalusi Kis Miklós", 1689, Cluj).

În interiorul Bisericii reformate este o placă de marmură pusă în anul 1950 cu ocazia a 300 de ani de la nașterea lui Tótfalusi Kis Miklós, iar în curtea bisericii o a doua placă a fost montată în anul 1702, la 300 de ani de la moartea tipografului.

Casa
Muzeul Satului „Acasă“

Locaţie: Tăuţii Măgherăuş, Judeţul Maramureş

O gospodărie tradiţională aflată în curtea şcolii din oraşul Tăuţii Magherăuş atrage ca un magnet turiştii care trec prin zonă.

Gospodăria în care funcţionează muzeul - şi care a primit numele „Acasă“, în sensul de „casa părintească“ - i-a aparţinut **lelii Floriţa din Bozinţa Mare**, care obişnuia să afume, în podul casei, cărnurile aduse de consăteni după tăierea porcilor. Dupa ce femeia a murit, gospodăria - care are casă, şură, colniţă şi grajd - i-a rămas fiului acesteia, care avea de gând să o vândă ca lemn de foc. Aflând de acest lucru, porfesorul l-a convins să o doneze localităţii Tăuţii Măgherăuş ca, astfel, toţi cei care vor trece pragul casei să verse o lacrimă în memoria lelii Floriţa, femeie de o rară omenie. Cu ajutorul unui muzeorgaf, Emil Crâncău, a demontat casa şi a ridicat-o pe locul actual, în livada şcolii, după ce a defrişat un rând de pomi. Casa a împlinit 300 de ani.

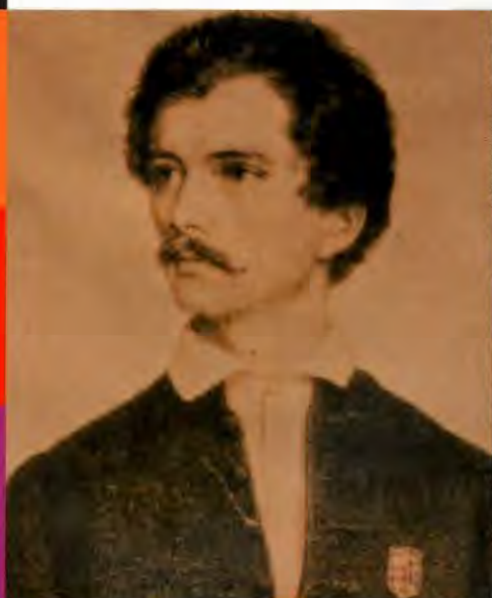

Prima expoziţie amenajată a avut loc la începutul anilor '80 şi a avut ca temă autenticul şi kitschul în creaţia populară. Gospodăria a fost dotată cu lucrurile donate de locuitorii din Tăuţii Măgherăuş şi localităţile aparţinătoare, astfel încât acum are aproape tot ce îi trebuie.

Există şi unele elemente, mai ales de port, prin care Emil Crâncău vrea să demonstreze interferenţele care au existat între diferitele zone etnofolclorice ale Maramureşului şi nu numai.

Casa Memorială
Petőfi Sándor

Locație: Albești, Județul Mureș

Clădirea e construită în stil rustic între anii 1897 - 1898 de contesa Luise Haller. Ea a donat din proprietatea sa terenul pe care se află cel mai mare cimitir comun rămas în urma bătăliei din 31 iulie 1849. Casa memorială cuprinde o expoziție în amintirea marelui poet Petőfi Sándor. Casa are trei camere. Prima cameră expune documente care evocă epoca poetului, a doua cameră cuprinde documente despre viața poetului, iar în ultima cameră sunt expuse macheta bătăliei din Albești din 31 iulie 1849, documente, poze, manuscrise.

În incintă se află un parc cu arbori de tuia, cu un monument-statuie ridicat de frații Bossini, renumiți arhitecți de origine italiană, plachete legate de poet și revoluția din 1848 - 1849. În vârful monumentului este așezat vulturul cu sabie, executat de sculptorul Kollo Miklos. Monumentul în ansamblu e simbol național maghiar și simbolizează lupta pentru libertate. Pe parcursul deceniilor trecute, casa memorială și parcul au fost întreținute de diferite familii care au locuit în curtea parcului.

După anii 1950, ansamblul ajunge în subordinea Muzeului de Istorie Sighișoara care detașează câte un angajat ca gestionar custode. În prezent, complexul memorial aparține de Primăria Comunei Albești. Din anii 1990 se colaborează cu Asociația Culturală *„Petőfi Sándor"* Albești. În fiecare vară, în ultima duminică a lunii iulie, se organizează *„Serbarea Petőfi"* ce comemoreaza bătălia din 1849 și dispariția din viață a poetului Petőfi Sándor .

Sándor Petőfi (n. 1 ianuarie 1823, Kiskőrös, comitatul Pest-Pilis-Solt-Kiskun - d. probabil 31 iulie 1849,

Albești, comitatul Târnava Mare) a fost un poet romantic maghiar, erou al revoluției de la 1848 din Ungaria și Transilvania.

S-a născut într-o familie modestă, tatăl Stevan Petrović meșter măcelar de origine sârbă, iar mama sa Maria Hrúz de origine slovacă.

Avea șapte ani când s-au mutat la Kiskunfélegyháza, pe care mai târziu îl consideră orașul natal. Tatăl lui a încercat să-l dea la cele mai bune școli, dar când poetul împlini vârsta de 15 ani, familia lui și-a pierdut toată averea, ca urmare a inundațiilor din 1838 și a girării unei rude. Petőfi a fost nevoit să părăsească școala și să lucreze ca actor la Pesta, învățător la Ostffyasszonyfa și soldat în Sopron.

După multe călătorii aventuroase ajunge să fie studentul colegiului din orașul transdanubian Pápa,

unde se întâlnește cu scriitorul Mór Jókai, cu care se împrietenește. După un an, în 1842, i-a fost publicată în ziarul Athenaeum o poezie pe care a semnat-o Petrovics Sándor. În același an, la 3 noiembrie, a publicat prima poezie semnată Petőfi.

Însă l-a interesat mai mult actoria și, timp de doi ani, pleacă în turnee. Totuși în 1844 a mers pe jos de la Debrecen până la Pesta, ca să găsească un editor pentru poeziile lui. În poeziile lui, foarte apreciate, folosește elemente populare, tradiționale, deseori cu rime folosite și în cântecele populare. În 1845 a scris cea mai lungă lucrare, epopeea *„János vitéz"*.

În 1846 face o călatorie în Ardeal, la Carei, unde îi cunoaște pe contele opozițiönist Sándor Teleki și pe viitoarea lui soție, Júlia Szendrey. În 1847 la Baia Mare coboară într-o mină, ocazie cu care scrie poezia *„În mină"*. Soții Petőfi locuiesc în Colțău între 8 septembrie 1847 și 20 octombrie 1847. În timpul acesta, Sándor Petőfi a scris cele mai frumoase poezii de dragoste. Crezul său poetic și politic este destăinuit în anul 1847: *„Dacă poporul va fi stăpân în poezie, nu va fi departe să stăpânească și în politică, iată ce ne învață acest secol, iată țelul pe care trebuie să-l urmărim... Sus poporul, în iad aristocrația!"*.

În 1848 participă și el activ la revoluție. La 16 septembrie scrie proclamația de egalitate și se înrolează în armată. Superiorii lui nu sunt mulțumiți de el, întrucât era recalcitrant și ataca fățiș conducerea ineficientă a armatei. Soția sa Júlia dă naștere fiului lor Zoltán la 15 decembrie. Petőfi este nevoit să ceară o permisie, iar adversarii săi din armată îi consideră plecarea în permise drept act de lașitate.

Din cauza acestor atacuri împotriva sa, într-o scrisoare plină de demnitate cere să fie primit în armata lui Bem, în Ardeal. La 19 ianuarie 1849 pleacă prin Mediaș la Slimnic, unde este primit cu deosebită căldură de generalul Bem și participa prima oară la luptă. Este distins cu *„Medalia pentru merite în război"*.

La 30 iulie 1849, în încercuirea făcută de trupele țariste în bătălia de la Albești, poetul Sándor Petőfi este dat dispărut. Unii susțin că și-a aflat moartea, în timpul retragerii, alții că a fost dus prizonier de război în Rusia țaristă.

Poetul național al poporului maghiar, Sándor Petőfi cunoaște o audiență dintre cele mai elocvente pe toate meridianele, transmițând în timp ardoarea unui temperament romantic cu o viziune fundamental umanistă.

Casa Memorială
Bernády György

Locație: Târgu Mureș, Județul Mureș

În casa „György Bernády" din Târgu Mureș putem admira în prima încăpere biroul de lucru al acestuia, iar în cea de-a doua, picturi murale de o valoare deosebită care înfățișează figuri importante maghiare ale vremii.

György Bernády (n. 10 aprilie 1864, Beclean - d. 22 octombrie 1938, Târgu Mureș) a fost primarul Târgu Mureșului între anii 1900-1912, respectiv 1926-1929.

Din inițiativa sa a fost construit un nou sediu pentru primăria orașului (în prezent Palatul Prefecturii din Târgu Mureș), precum și Palatul Culturii, clădiri reprezentative pentru oraș, edificate în stilul secesiunii vieneze.

O piață din Târgu Mureș îi poartă numele. Case memoriale György Bernády se găsesc la Târgu Mureș și Sovata.

Dr. Bernády György e una dintre acele persoane publice care a reușit să schimbe radical imaginea orășelului de început de secol, reprezentând necontenit interesele cetățenilor. Bernády György s-a născut în aprilie 1864 în Beclean, dar copilăria și-a petrecut-o în Tîrgu-Mureș. În 1878, familia Bernády primește dreptul de cumpărare a farmaciei din centrul Tîrgu-Mureșului (azi piața Trandafirilor nr.55) care devine proprietatea familiei. Tânărul Bernády susține examenul de bacalaureat la colegiul din Tîrgu-Mureș, dar își continuă studiile la Pesta, unde devine doctor în farmacie, dar se licențiază și în științe juridice. Conduce doar o scurtă perioadă de timp farmacia familiei, deoarece în 1896 devine deputat, reprezentând Tîrgu-Mureșul în Adunarea Națională.

În 1902 Bernády ajunge primarul Tîrgu-Mureșului. Datorită statorniciei lui, orașul se dezvoltă neîntârziat. Perioada marilor schimbări începe cu demolarea sediului vechii primării, dar peste puțin timp primarul hotărăște modernizarea centrului: dezvoltarea distribuției și furnizării energiei electrice, precum și construirea unui sistem de alimentare cu apă și canalizare. În 1904 se construiește fabrica de cărămidă, se modernizează abatorul, se asfaltează 117 de străzi, se amenajează alei, parcuri și piețe.

În timpul mandatului lui Bernády se construiesc școlile primare de stat de pe strada Jókai (azi strada Eminescu), de pe strada Sándor János (azi strada Gheorghe Doja) și de pe strada Híd. Se înființează casa de copii, Școala Superioară de Comerț (azi Universitatea *„Petru Maior"*), Gimnaziul Romano Catolic (azi Colegiul Național *„Unirea"*), Școala Superioară de Fete (azi Colegiul Național *„Al. Papiu Ilarian"*) și Serviciul de Gospodărie Comunală (azi Universitatea *„Dimitrie Cantemir"*). Primarul Tîrgu-Mureșului ordonă ridicarea unei școli cu profil muzical, a unei galerii de artă și înființarea bibliotecii publice. Bernády György este cel care inițiază construcția clădirilor care *„trebuie să fie în slujba următoarelor secole și să-i servească și urmașilor nepoților noștri!"* În 1908 dăruiește orașului o nouă primărie, proiectată de Komor Marcell și Jakab Dezső. Particularitatea clădirii de trei etaje, construită în stilul secession, este turnul înalt și grațios, noua primărie devenind fără îndoială un obiect valoros în patrimoniul orașului.

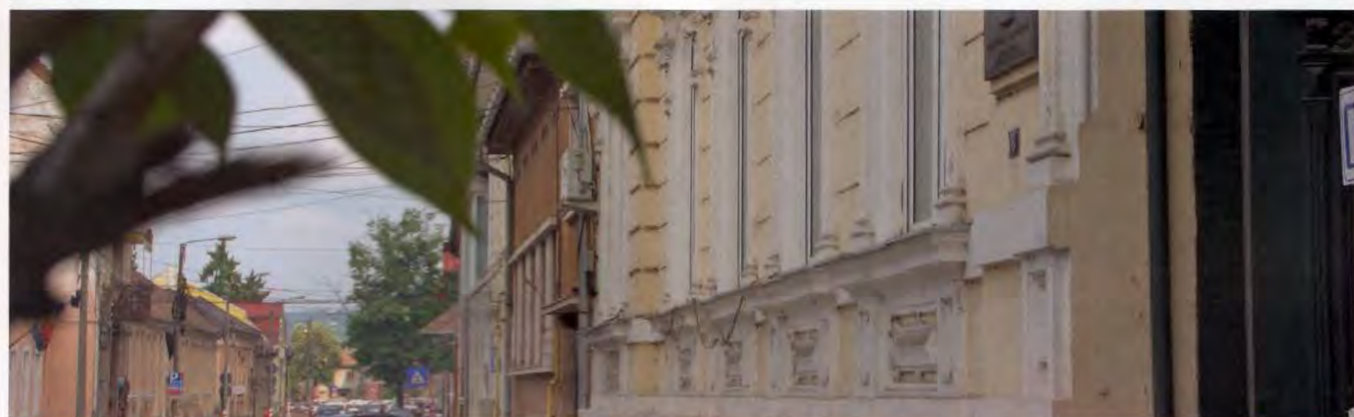
Între 1911 și 1913 Tîrgu Mureșul devine mai bogat cu o clădire. De data aceasta este vorba despre **Palatul Culturii**, o altă operă de artă construită în stil secession. Bernády hotărăște înființarea unui centru cultural

și aduce în „palatul-de-concerte-simfonice"o orgă cu 62 de registre, fabricată de frații Rieger. Căsnicia lui Bernády cu Madarász Erzsi se sfârșește în 1913. Bernády se căsătorește din nou, de data aceasta o ia de nevastă pe văduva primarului din Budapesta. Noua soție însă se adaptează greu la modul de viață al orășelului de provincie, și într-un scurt timp căsnicia se destramă.

În primăvara anului 1915, Ady Endre, renumitul poet maghiar, împreună cu soția lui, Boncza Berta (Csinszka) vizitează Tîrgu-Mureșul. Bernády îi găzduiește cu mândrie pe musafiri, arătându-le biblioteca publică și Palatul Culturii. În 1916 Bernády se căsătorește a patra oară. Noua soție îi dăruiește un fiu, pe György, care din nefericire moare la vârsta de 17 ani. Ca urmare a izbucnirii primului război mondial, și al semnării tratatului de la Trianon, pe 24. iunie 1920, Tîrgu-Mureșul devine un oraș al României, iar planurile lui Bernády sunt sabotate. În 1919, lăsând deoparte naționalismul, îl caută pe Iuliu Maniu, pe directorul Consiliului Dirigent al Transilivaniei, unde reprezintă maghiarii din Transilvania. Din 1922 Bernády își continuă activitatea la Miercurea Nirajului, iar în 1926 e deputat al județului Mureș în Camera Deputaților, și comandant al Armatei Regale Române.

Din 1926 până în 1929 Bernády György e din nou primarul Tîrgu-Mureșului și e ales și parlamentar, reprezentant al județul Mureș-Turda. În 1927 pleacă din Partidul Maghiar și înființează Blocul Democratic al Cetățenilor. Bernády György, primar, prefect, deputat al Adunării Naționale, comandant al Armatei Regale Române, moare în 1938. Înmormântarea a avut loc în Colegiul Reformat, ceremonia desfășurându-se după dorința lui.

Casa Memorială
Ion Creangă

Locație: Târgu Neamț, Județul Neamț

Aflată în Humulești, localitate cunoscută din Amintiri din copilărie a lui Ion Creangă, astăzi cartier al orașului Târgu Neamț, pe strada Ion Creangă nr. 8, dincolo de Ozana cea limpede și frumos curgătoare, Casa memorială Ion Creangă păstreaza vie amintirea scriitorului.

Construită în 1830 de bunicul dinspre tată al marelui povestitor, Petrea Ciubotariul, a fost primită de fiul său Ștefan în 1835, când s-a căsătorit cu Smaranda Creangă, din Pipirig. Construcția a fost restaurată în 1937 prin grija istoricului Nicolae Iorga. În 1944 Sofia Grigoriu, născuta Creangă, donează casa Asociației Învățatorilor din România.

Casa copilăriei lui Creangă a rămas moștenire din generație în generație și a fost locuită până în anul 1959 când a fost declarată printr-un decret patrimoniu național și a fost declarată muzeu. Abia mai târziu, în 1965, Zahei Grigoriu, unul dintre urmașii povestitorului, a cedat-o cu scopul amenajării muzeului.

Sub acoperișul larg de draniță, pereții durați din bârne groase peste care s-a așternut un strat de lutuială delimitează o singură încăpere joasă cu trei ferestruici pe latura de răsărit și o tindă unde abia puteai să te învârți. Intrarea scundă este adăpostită de ploile repezi printr-o prispă lată de câteva palme. În spatele casei un acoperământ de scânduri cu pantă repede protejează mai multe obiecte gospodărești și unelte agricole cu certă valoare etnografică.

În prezent, amenajată ca muzeu, casa adăpostește obiecte care au aparținut odinioară familiei Creangă: laița, de jur împrejurul camerei, acoperită cu lăicere, culmea cu câteva straie, opaițul, furca și roata

de depănat, vârtelnița, masa la care a învățat Ionică buchiile cărții, ceaslovul amintit în memoriile sale.

Pe masa din odaia mare se găsește astăzi un bust al lui Ion Creangă. În tinda casei este amenajată o expoziție cu operele marelui povestitor, cu documente de arhivă, scrisori, cărți poștale cu autograf, manuale școlare *Metoda nouă de scriere și citire*; *Învățământul copiilor*; *Geografia județului Iași*, fotocopii ale manuscriselor și fotografii. În expoziție sunt și 14 lucrări de grafică realizate de plast icianul Eugen Taru, folosite la ilustrarea ediției din 1959 a volumului *Amintiri din copilărie*.

Exponatele prezentate sunt caracterizate de simplitatea, bunul simț și modestia proprie țăranului moldovean, generând un puternic sentiment de pioșenie, nu numai pentru ceea ce reprezintă ele față de amintirea lui Ion Creangă, ci pentru că ele sunt mărturii autentice ale tradiției populare a locuitorilor din această parte a țării.

Devenită unul dintre cele mai vizitate muzee memoriale, Casa Ion Creangă, dincolo de semnificația sa istorico-literară și sentimentală, reprezintă un produs cert al arhitecturii populare specifice perioadei și ariei etno-culturale în care se încadrează.

Exponatele au valoare etnografică, documentară și nostalgică, obiectele expuse păstrând vie imaginea și biografia lui Ion Creangă, stând mărturie a civilizației și tradiției populare caracterizată de simplitate, bun simț și modestie a locuitorilor din aceată parte a țării.

În prezent, Casa memorială Ion Creangă este unul dintre cele mai vizitate muzee din țară, trecându-i pragul anual mai mult de 40.000 de turiști români și străini.

Casa Memorială
Mihail Sadoveanu

Locaţie:	Vânători, Judeţul Neamţ

În comuna Vânători-Neamţ, în imediata vecinătate cu Schitul Vovidenia se găseşte o clădire ce adăposteşte, deopotrivă, Casa memorială Mihail Sadoveanu şi Muzeul Visarion Puiu. Este aşezată la înălţime, loc care o proiectează maiestuos în decorul stereophonic al clopotelor de la Vovidenia şi Neamţ.

Clădirea (ridicată în 1937) este construită în timpul şi la iniţiativa Mitropolitului Visarion Puiu al Bucovinei (1899 - 1964) cu destinaţia de palat arhieresc. Dealtfel mitropolitul a locuit în ea doar câţiva ani, după plecarea sa în exil (1944) casa rămânând în administrarea Mănăstirii Neamţ, devenind ulterior casă de oaspeţi.

În perioada 1948 - 1961 clădirea a găzduit pe marele povestitor Mihail Sadoveanu, familia şi prietenii acestuia, fiind reşedinţa de vară a acestuia. Ultima vizită a lui Sadoveanu la casa de la Vânători a fost în vara anului 1961.

După moartea scriitorului, începând cu 26 iunie 1966, aceasta devine muzeu, fiind amenajat, inaugurat şi administrat de Muzeul Literaturii Române din Bucureşti (director Perpessicius, director adjunct Te-

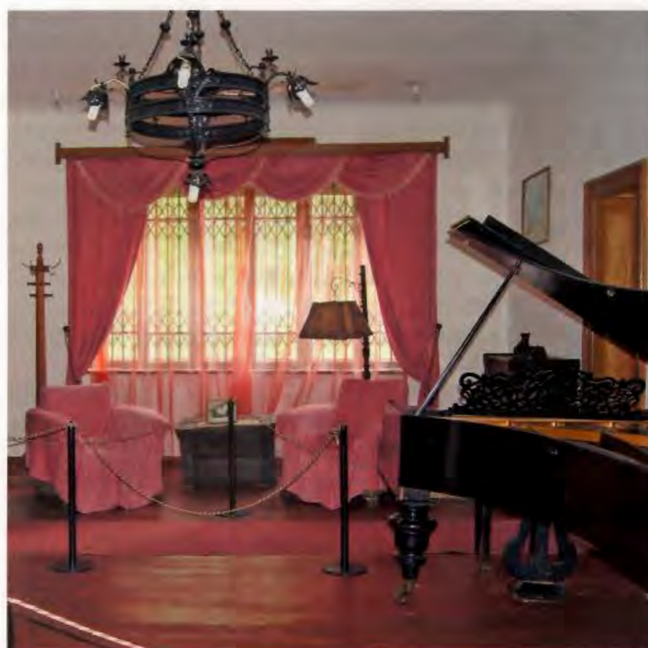

odor Vargolici), cu sprijinul familiei defunctului scriitor (m. - 19 octombrie 1961). La inaugurare a fost prezent și președintele de atunci al României, Nicolae Ceaușescu. Mai apoi, în anul 1970, Muzeul Memorial Mihail Sadoveanu trece în subordinea Muzeului Județean Neamț (la acea vreme), până în 1993 când revine în administrarea Muzeului Literaturii Române.

Clădirea fost retrocedată Mitropoliei (1997), în acest moment fiind administrată de către monahi, care au amenajat în incinta ei și un mic muzeu dedicat Mitropolitului Visarion Puiu.

Casa memorială cuprinde nouă camere din care doar una etalează exponate ce au aparținut înaltului clasic al literaturii. Expoziția permanentă cuprinde obiecte, cărți și tablouri care au aparținut scriitorului. Pe lângă mobilierul cu patina epocii, un interes deosebit trezesc obiectele de vânatoare și pescuit ilustrative atât pentru viața cât și pentru opera scriitorului. Nu lipsite de importanță sunt tablourile care poartă semnături importante: Cornelia (Nelly) Știrbei, Dimitrie Sadoveanu - fiul cel mare al povestitorului, Iulia Hălăucescu, Aurel Baieșu, Jean Steriadi, Ștefan Constantinescu, Ispir cât și sculpturile, opere ale unor adevărați maeștri (Ion Vlasiu, Milita Pătrașcu, Constant Baraschi).

În ceea ce privește mobilierul, doar ochiul atent și iscoditor va repera mobila venețiană din sufragerie sau un scrin, vechi de peste o sută de ani, achiziționat de autor. Sare în ochi însă un impresionant pian vienez la care au cântat George Enescu, Dinu Lipatti, Maria Tănase, Richter, Valentin Gheorghiu și două din fiicele scriitorului: Despina - Lia și Tincuța. Pe lângă acesta,

muzeul păstrează ambianța de epocă și expune obiecte memoriale: portretele părinților, portret și bust ale scriitorului, o icoană din secolul al XVIII-lea, o masă florentină, un șah de fildeș, pianul, sabia de samurai, obiecte de vânătoare și pescuit; carti (*Biblioteca roz* - 75 volume), editii princeps (61); volume de documente istorice de la 1500. Celor 1823 de obiecte care au aparținut scriitorului li se adaugă și 21 de manuscrise.

Casa Memorială
Calistrat Hogaș

Locaţie: Piatra Neamţ, Judeţul Neamţ

Casa Memorială „Calistrat Hogaș" din Piatra-Neamț este unicul muzeu dedicat clasicului literaturii române Calistrat Hogas și funcționează chiar în casa în care a locuit scriitorul cea mai mare parte a vieții.

Construită în anul 1885, casa-muzeu este o parte dintr-o gospodărie mare și frumoasă care mai cuprindea alte două locuințe și o anexă - acestea din urmă constituind zestrea soției, completată cu o livadă foarte bine îngrijită și productivă. Deși multă vreme tânăra familie a scriitorului a locuit în casele vechi, în tovărășia socrului, preotul Costache Gheorghiu s-a preocupat de confortul fiicei sale - Elena - oferindu-i o casă nouă, cu anexă, pe cheltuiala proprie.

Posedând un stil arhitectural reprezentativ, casa este înscrisă pe lista monumentelor de arhitectură din Patrimoniul Cultural Național. Înălțată pe temelie de pământ, cu pereți din combinație de lemn și pământ, cu dușumele din lemn și uși în două canaturi, casa a păstrat și sobele din cărămidă și olane văruite, prevăzute cu elemente decorative neoclasice, specifice epocii și poziției sociale a proprietarilor.

Clădirea a suferit restaurări și consolidări în perioada 1967-1969 și 1992-1994, păstrându-se structura inițială.

După moartea scriitorului, 28 august 1917, în casă a continuat să locuiască familia: soția și două fiice - Cecilia și Sidonia. În anul 1939, la 12 iunie, Sidonia organizează primul muzeu particular într-o singură încăpere, din dorința de a oferi publicului o suită de materiale memoriale pe care le însuflețea prin propria sa prezență. La 19 aprilie 1969 se deschide, în tot spațiul locuibil, instituția muzeală memorială de stat, folosindu-se piesele achiziționate de la familie.

În anul 1994 se amenajează un locaș ce beneficiază de toate mijloacele muzeografice și memorialistice pentru a recompune atmosfera proprie a casei din ultimii cinci ani din viața scriitorului Calistrat Hogaș (1847-1917). Loc de viață și muncă, punct de pornire în drumeții și de repaus creator, casa-muzeu a constituit un întreg univers uman și domestic, despre care Sidonia C. Hogaș, maestră de pian, a lăsat posterității informații autentice și originale, respectate și urmate în actuala organizare muzeografică.

Prima încăpere este dedicată drumețului Calistrat Hogaș, evocat prin piese originale, specifice pasiunii sale și prin opere de artă ce transpun plasticitatea operei literare în viziuni de forme și culori de pictorița Iulia Hălăucescu. Salonul casei Hogașilor oferă o perspectivă

mixtă: documentară și memorială - asupra epocii, mentalității ei și a laturilor personalității lui C. Hogaș. Iatacul Sidoniei C. Hogaș își păstrează aerul auster ca în anii în care „Domnișoara" își depăna amintirile cuprinse în cartea de amintiri *Tataia*. Sufrageria de iarnă cuprinde o diversitate de piese reprezentative pentru ambianța familială. Dormitorul soției - Elena - reprezintă o altă secvență elocventă pentru istoria civilizației și mentalității românești, punctând în memorie surprize-unicat. Camera de lucru a scriitorului prezervă elemente din intimitatea creatoare a acestuia.

Calistrat Hogaș s-a născut la Tecuci, în familia preotului Gheorghe Dimitriu. În perioada 1860-1869 a urmat Academia Mihăileană, în generația lui A.D. Xenopol, Al. Lambrior, Vasile Conta, Gheorghe Panu și alții de care l-au legat prietenii durabile. După absolvirea liceului s-a înscris la Facultatea de filozofie și litere din Iași, „branșa literară". În anul în care a terminat Academia, în urma unui concurs, a fost numit profesor de „partea literară" la gimnaziul comunal din Piatra Neamț și, la foarte scurt timp - director.

A debutat în 1874 cu poezia „Legenda lăcrămioarei" în nr. 5 al ziarului local Corespondenția provincială. La 3 iulie 1882, Calistrat Hogaș a debutat și ca prozator în revista locală Asachi, cu fragmente din ciclul *„Amintiri dintr-o călătorie"*.

În 1907, cunoscându-l pe Garabet Ibrăileanu, Calistrat Hogaș s-a lăsat convins și a început colaborarea la revista Viața Românească, din nr. 2 (*„Floricica"*). În 1912, la editura Viața Românească s-a început tipărirea primei ediții a volumului *„Pe drumuri de munte"* de Calistrat Hogaș. Tentativa nu s-a finalizat din cauza numeroaselor greșeli de tipar care au trecut neobservate corectorului: Calistrat Hogaș însuși.

În 1914 s-a tipărit a doua ediție a cărții *„Pe drumuri de munte"*, la aceeași editură. Stocul de carte pregătit pentru expediție se face scrum în timpul unui incendiu care mistuie tipografia. În 1921 a apărut prima ediție pentru public a cărții *„Pe drumuri de munte"* în două volume; cel de-al doilea, *„În Munții Neamțului"*, a fost prefațat de Mihail Sadoveanu.

În 1922, lui Calistrat Hogaș, căruia în 1915 îi fusese refuzat premiul Academiei de 5000 lei, *„Adamachi"*, i se conferă postum cel dintâi premiu inițiat de Societatea Scriitorilor Români, în baza raportului alcătuit de Liviu Rebreanu.

Casa Memorială
Veronica Micle

Locaţie: Târgu Neamţ, Judeţul Neamţ

Construită în prima jumătate a secolului al XIX-lea din lemn şi cărămidă în cel mai autentic stil românesc, cu tindă şi trei încăperi la stradă, casa a fost lăsată în posesia Veronicăi Micle ca zestre şi moştenire de la părinţii săi.

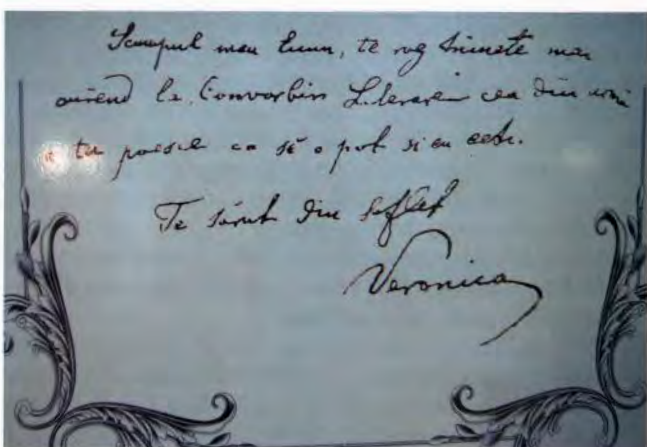
În anul 1886 casa este donată Mănăstirii Văratic, fiind folosită de maicile care primeau îngrijire la Spitalul din Târgu Neamţ.

După ce a trecut prin mâinile mai multor proprietari, imobilul a fost declarat monument istoric, la iniţiativa lui Constantin Matasă, iar din 1982 a intrat în administrarea Complexului Muzeal Judeţean Neamţ. Este refăcută după planul originar şi amenajată ca muzeu memorial, fiind deschisă publicului începând cu anul 1984. În 1998 este amplasat un bust al poetei, realizat din bronz de către sculptorul Popa Damian-Ioan.

Expoziţia permanentă existentă aici prezintă momente din viaţa şi creaţia poetică a Veronicăi Micle (fotocopii, manuscrise, cărţi, obiecte personale care au aparţinut poetei etc.).

La aproximativ 150 m sud-est de biserica mare a Mănăstirii Văratec, pe o culme joasa, se află Biserica „Naşterea Sf. Ioan Botezatorul". Lângă peretele sudic al acestei biserici se află mormântul Veronicăi Micle decedată în 1889, mărturie a vechiului cimitir existent aici şi punct de atracţie pentru vizitatorii mănăstirii.

Veronica Micle, n. Câmpeanu, (n. 22 aprilie 1850, Năsăud; d. 3 august 1889, Văratec) a publicat poezii, nuvele şi traduceri în revistele vremii şi un volum de poezii. E cunoscută publicului larg în special datorită iubirii care a legat-o de Mihai Eminescu. Eminescu a recunoscut de nenumărate ori în scrisorile şi poeziile

Te sărut din suflet

Veronica

Muza și poetul

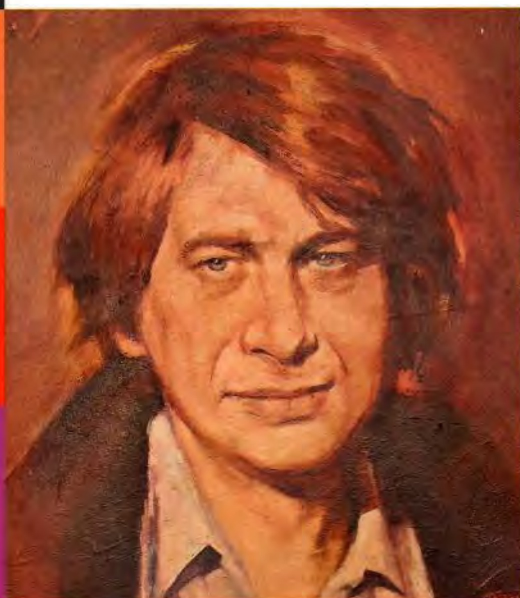

sale influența deosebită pe care Veronica a avut-o asupra sa. De exemplu, în ciorna scrisorii de condoleanțe la moartea lui Ștefan Micle, el scrie: *„viața mea, ciudată și azi și neexplicabilă pentru toți cunoscuții mei, nu are nici un înțeles fără tine"*. Sau în poezia Lumea îmi părea o cifră mărturisește că până când a întâlnit-o *„n-aveam scop în astă lume, nici aveam ce să trăiesc"*, pentru ca după aceea *„începusem s-am în lume ceva ce plătea mai mult decât lumea"*.

O descriere obiectivă a evoluției relației dintre ei se poate obține prin urmărirea cronologică a informațiilor din scrisorile lor și din textele manuscriselor eminesciene.

Casa Memorială
Nichita Stănescu

Locaţie:	Ploieşti, Judeţul Prahova

Dacă ajungi în Ploieşti, un punct de reper pentru toţi iubitorii de literatură, şi nu numai, este şi Casa Memorială Nichita Stănescu, poetul cu care toţi ploieştenii, şi nu doar ei, se mândresc. Clădirea a fost construită între anii 1926-1927 de către Hristea Stănescu (bunicul poetului) şi cei doi fii mai mici Gheorghe şi Nicolae (tatăl poetului). În acest imobil s-au mutat tinerii căsătoriţi Nicolae şi Tatiana în anul 1931. Aici, la 31 martie 1933 s-a născut şi a trăit marele poet Nichita Stănescu.

Piese de mobilier (biroul de lucru al elevului şi studentului Nichita Stănescu, pianul poetului, dormitorul, sufrageria, bucătăria, pendula din casă natală), opera antuma a poetului (cărţi cu dedicaţii autografe, oferite familiei, prietenilor), premiile naţionale (diplome oferite de Uniunea Scriitorilor din România, de Academie, etc.), premiile internaţionale (Premiul pentru cel mai tânăr poet - Struga 1965, Brevetul şi medalia Gottfried von Herder 1976, Marele premiu " Cunună de Aur" a serilor de poezie de la Struga 1982, s. a), manuscrise inedite (Poezia „Quadriga" , prima recunoaştere internaţională a poetului - 1965), documente originale (Extrasul din Registrul Stării Civile pentru născuţii pe anul 1933, legitimaţia de şef de rubrică la „Gazeta Literară" - 1957), fotografii, documente evocatoare ale activităţii de numismat (Diplomă de onoare a Societăţii de numismatică pentru Nichita Stănescu, medalii, etc.), operă postumă a poetului şi obiecte personale (brichete, ceasuri, bibelouri, etc.) sunt expuse aici.

Prezența marelui poet supranumit „îngerul blond" se face resimțită prin tot Ploieștiul, orașul dedicându-i, în afară de casa memorială, un liceu (de prestigiu) ce îi poartă numele, un parc ultracentral în care găsim un bust al poetului, o stradă și un festival anual de poezie.

Nichita Stănescu (n. Nichita Hristea Stănescu, 31 martie 1933, Ploiești, județul Prahova - d. 13 decembrie 1983 în Spitalul Fundeni din București) a fost un poet, scriitor și eseist român, ales post-mortem membru al Academiei Române.

Considerat atât de critica literară cât și de publicul larg drept unul dintre cei mai de seamă scriitori pe care i-a avut limba romană pe care el însuși o denumea „dumnezeiesc de frumoasă", Nichita Stănescu aparține temporal, structural și formal, poeziei moderniste sau neo-modernismului românesc din anii 1960-1970. Nichita Stănescu a fost considerat de unii critici literari precum Alexandru Condeescu și Eugen Simion un poet de o amplitudine, profunzime și intensitate remarcabile, făcând parte din categoria foarte rară a inventatorilor lingvistici și poetici. A fost laureat al Premiului Herder. În 1981 a fost decorat cu ordinul Meritul Cultural, clasa a II-a.

„Nichita Stănescu este cel mai important poet român de după cel de-al doilea război mondial. Odată cu el, prin el, logosul limbii române ia revanșă asupra poeților ei." (Ștefan Augustin Doinaș, 1995).

Casa Memorială
George Enescu

Locaţie: Sinaia, Judeţul Prahova

În destinul strălucit al lui George Enescu, oraşul Sinaia şi vila „Luminiş" au o semnificaţie aparte. Făcându-şi un refugiu din vila de la Sinaia, George Enescu şi-a organizat viaţa în aşa fel încât aici, în perioada dintre concerte, să-şi afle răgazul de a putea compune.

Legătura dintre George Enescu, cel care prin cele două „Rapsodii Române" a reuşit să facă cunoscută noua muzică românească în întreaga lume, şi oraşul Sinaia nu a fost întâmplătoare. El s-a bucurat de sprijinului Reginei Elisabeta, o mare iubitoare de artă, care, recunoscând talentul tânărului Enescu, i-a oferit o cameră într-un colţ liniştit al Castelului Peleş unde să poată studia. Castelul devine astfel pentru Enescu rampa de lansare în lumea muzicală. Au urmat lungi turnee peste hotare, dar dragostea pentru peisajul din Sinaia l-a determinat ca din banii câştigaţi în primul său turneu în America să-şi construiască aici o vilă, pe care a numit-o Vila „Luminiş".

Situată în cartierul Cumpătu, singurul cartier al oraşului Sinaia aşezat pe malul drept al râului Prahova, vila a fost construită între anii 1923 - 1926 de arhitectul Radu Dudescu. Realizată într-un stil autentic românesc şi integrată armonios în ambianţa inspiratoare a munţilor Bucegi, întreaga vilă este mobilată şi aranjată cu rafinament şi imaginaţie, reunindu-se în mod armonios şi original, elementele ornamentale şi de mobilier în stilurile româneşti şi orientale. Vila „Luminiş" avea să fie atât un loc de inspiraţie pentru o parte semnificativă a creaţiei enesciene, cât şi un loc de recreere, maestrul locuind aici timp de 20 de ani, între 1926 şi 1946. În perioadele dintre turneele sale în Europa, America sau Canada, maestrul a revenit de fiecare dată la Sinaia, pentru a găsi liniştea necesară creaţiei sale muzicale.

Complexa personalitate a lui George Enescu a putut să se afirme la Sinaia mai ales în ipostaza de compozitor, deşi a susţinut deseori concerte la Castelul Peleş sau în alte aşezăminte din oraş, cu orchestra Ministerului Instrucţiunii Publice condusă de dirijorul şi prietenul său, Dimitrie Dinicu. Tot la Sinaia a compus o mare parte a creaţiei sale. Din cele 150 de lucrări, începând cu „Ţara Românească" - operă pentru pian şi vioară, compusă la vârsta de 5 ani şi terminând cu „Simfonia de cameră" - Enescu a compus la Sinaia numeroase suite şi sonate, cele două Rapsodii Române", chiar şi muzica pentru versurile reginei Elisabeta „Poemă Română". La Sinaia s-a plămădit şi „Concertul pentru pian, vioară, violă şi vio-

loncel nr. 1 în Re Major, opus 16", dar, înainte de toate trebuie menționată opera sa „Oedip" - compusă în mare parte la vila „Luminiș" unde, în 1927, a fost orchestrat un întreg tablou din actul al doilea. Despre această operă Enescu avea să spună: *„Ceea ce pot afirma cu certitudine este că, dintre toate, îmi este cea mai dragă, în primul rând pentru că m-a costat luni de muncă și ani de neliniște. Apoi pentru că am pus în ea tot ce simțeam, ce gândeam, în așa fel încât mă contopeam cu ecoul meu."* Premiera acestei opere a avut loc la 10 martie 1936. Bustul din marmură al lui George Enescu aflat la intrarea în vilă este realizat de Ion Iriminescu, sculptor moldovean fascinat de personalitatea marelui maestru.

Despărțirea de țară a lui Enescu (septembrie 1946) s-a produs după ce a făcut o ultimă vizită în Moldova, la Liveni, la mormântul mamei sale, după care a mărturisit, împăcat într-un fel cu soarta: *„De aici plec odihnit, din seva pământului meu, și numai asta îmi dă curaj să mă pot dezlipi de țară, pentru un timp mai lung."* Din păcate, întoarcerea sa la Sinaia, la vila „Luminiș" care a constituit o mărturie fericită a vieții marelui muzician român, nu avea să se mai petreacă niciodată.

În 1947, aflat la Paris, Enescu a donat vila statului român, spre a fi folosită ca loc de odihnă și de creație pentru artiști. Din 1995, devine Casa Memoriala „George Enescu", fiind administrată de „Centrul European de Cultură" din Sinaia.

În anul 1990, Vila „Luminiș" intră într-un proiect de renovare, restaurare și conservare a obiectelor. Proiectul a fost susținut de Ministerul Culturii și de Centrul European de Cultură Sinaia și a durat cinci ani. La data de 5 septembrie 1995, cu ocazia marelui festival „George Enescu" și la dorința marelui violonist Yehudi Menuhin, devine casă memorială, intrând în patrimoniul național cultural.

În această casă se păstrează pianul maestrului, realizat la Lausanne, cu care a susținut bogata sa activitate compozistică și concertele oferite apropiaților familiei Enescu. La dispoziția vizitatorilor s-au pus adevărate bijuterii muzicale care pot îmbogăți colecția fiecăruia: CD-uri ce conțin capodoperele creației enesciene, dar și ale titanilor muzicii clasice apreciați în mod special de talentatul compozitor român: Bach, Beethoven, Brahms, Wagner, Mozart, ce au marcat activitatea compozistică a acestuia.

Casa Memorială
Dr. Vasile Lucaciu

Locaţie:	Apa, Judeţul Satu Mare

Casa Memorială Dr. Vasile Lucaciu prezintă documente şi obiecte evocând viaţa şi activitatea memorandistului transilvănean Vasile Lucaciu (1852 - 1922).

Este o casă ţărănească compusă din două camere şi tindă care a fost inaugurată ca muzeu memorial în anul 1968. Cuprinde şase obiective importante:

- Casa parohială în care a locuit preot dr. Vasile Lucaciu cu familia în perioadă 1885 - 1914;
- Biserica Sfintei Uniri a Tuturor Românilor ctitorită de Vasile Lucaciu şi sfinţită în anul 1890;
- Locul de adunare;
- Izvorul Românilor;
- Documente, fotografii de epocă, piese de mobilier originale;
- Biblioteca (15.000 volume) ce oferă informaţii necesare pentru a cunoaşte viaţa, activitatea şi puternica personalitate a „Leului de la Şişeşti", memorandist şi făuritor al României Mari.

Vasile Lucaciu, supranumit „Leul de la Şişeşti", a fost un lider al mişcării de emancipare naţională a românilor din Transilvania şi unul dintre artizanii făuririi României Mari. S-a născut la 22 ianuarie 1852, în comuna Apa, din judeţul Satu Mare, în familia învăţătorului Mihai Lucaciu. Sub îndrumarea tatălui său, Vasile Lucaciu va primi primele noţiuni de citit şi scris. În 1862 este înscris la gimnaziul băimărean unde urmează primele patru clase, până în anul 1866. În toamna anului 1866 frecventează clasa a V -a la Lliceul Rutean din Ungvar, iar clasa a VI -a la liceul din Oradea. În 1868 se prezintă la un concurs pentru obţinerea unei burse la Institutul „Sfântul Atanasie " din Roma, unde şi reuşeşte. Revine acasă în 1870, cu titlul de doc-

tor în teologie și filozofie , având calificativul „Magna cum laudae". Între anii 1871-1874 a frecventat pentru scurt timp și Universitatea din Viena, studiile universitare încheindu-le în anul 1881 la Budapesta. În anul 1874 termină studiile teologice la Gherla și, tot în acest an, se va căsători cu Paulina Serbac, fiica preotului din Potau. 1878 este anul în care Vasile Lucaciu este numit profesor la liceul regesc din Satu Mare, pentru catedra de religie - limba și literatura română.

În anul 1880, prins în vâltoarea evenimentelor politice ale timpului, ține discursuri îndreptate împotriva nedreptăților ce se fac românilor din Transilvania.

La 27 august 1885, în urma persecuțiilor, renunță la funcția de profesor și ajunge paroh la bisericuța de lemn din Șișești. La 27 august 1890 are loc inaugurarea bisericii din Șișești „Pro S. Unione Omnium Romanorum", în prezența unui numeros public. Bisericii i s-a spus „Mănăstirea Maicii Domnului" cu hramul la 15 august a fiecărui an. Cu timpul devine o „mănăstire" la care credincioșii veneau să se închine la Sfânta Maria, în procesiuni cu preoți prapori, într-un pelerinaj plin de pioșenie și reculegere creștinească. De multe ori, întâlnirile de aici, în timpul cât parohia a fost administrată de părintele Lucaciu (deci până în 1914), depășeau cadrul strict eclesiastic.

Vasile Lucaciu s-a afirmat printre cei mai temerari lideri ai luptei de emancipare a românilor din Transilvania în anii mișcării memorandiste care s-a desfășurat din 1877 până în 1895. În 28 noiembrie 1922, la vârsta de 70 de ani, dr. Vasile Lucaciu moare și e înmormântat în Șișești în ziua de 1 decembrie, dupa 4 ani de la unirea Transilvaniei cu România.

Casa Memorială Atelier
Paul Erdős

Locaţie: Satu Mare, Judeţul Satu Mare

Deschis în 1996 ca punct muzeistic, Atelierul Memorial Paul Erdös (1916-1987) este situat în Pasajul Dacia nr. 8, într-un spaţiu de maximă concentrare culturală: Filarmonica Dinu Lipati Satu Mare şi Turnul Pompierilor. Edificiul găzduieşte la etaj atelierul graficianului împreună cu o impresionantă colecţie de bunuri culturale donate de artist muzeului sătmărean. La parter se organizează expoziţii temporare, programul de vizitare adaptându-se programelor culturale găzduite de Filarmonică.

Atelierul este adăpostit într-o clădire construită în stil eclectic la începutul secolului al XX-lea pentru a servi drept sediu Asociaţiei femeilor israelite. De-a lungul timpului clădirea a avut mai multe destinaţii: a funcţionat ca studio foto, după război a fost folosită ca locuinţă, iar în perioada 1968 - 1987 i-a servit ca atelier de creaţie graficianului Paul Erdös.

Deschis publicului în anul 1986, atelierul-galerie a graficianului sătmărean **Paul Erdos** găzduieşte donaţia acestuia. Redând locul de creaţie al graficianului, atelierul cuprinde lucrări de grafică, pictură, sculptură, fotografii, obiecte personale, mobilier.

Născut în comuna Paul Erdos, pe 2 noiembrie 1916, artistul îţi efectuează studiile artistice la Colonia de pictură din Baia Mare (1931), Budapesta, Paris, Veneţia, Roma, (1938). Între 1944-1945, determinat de împrejurări, artistul, împreună cu familia, este deportat din Satu Mare şi dus la Auschwitz, de unde se întoarce singur.

Prezenţa sa în viaţa artistică şi culturală sătmăreană este simţită între anii 1946-1952. Printre funcţiile pe care le-a deţinut se numără şi cele de director din 1952 al Teatrului din Baia Mare şi secretar al Uniunii Artistilor Plastici, Baia Mare. I-au fost decernate în timpul vieţii titluri şi diplome precum: Premiul de stat (1963), Maestru Emerit al Artei (1964), Meritul cultural clasa I (1976), Premiul special al Uniunii Artiştilor Plastici (1982). Expoziţiile sale au putut fi văzute în Oradea, Carei, Timişoara, Cluj, Baia Mare, Tg. Mureş, Braşov, Bucureşti, Sf. Gheorghe etc. A încetat din viaţă în data de 17 noiembrie 1987.

Casa Memorială
Ady Endre

Locaţie: Căuaș, Județul Satu Mare

Muzeul memorial Ady Endre a fost inaugurat pe 26 mai 1955 în fosta Cafenea Muller, loc adesea frecventat de Ady Endre (1877-1919), gazetar și poet - unul din marii poeți maghiari și ai literaturii universale a secolului XX. Clădirea cafenelei a fost construită în 1869, în piața din fața sediului Prefecturii Bihor. Aspectul actual se datorează reconstrucției din 1895. Poziționată într-o zonă centrală și dispunând de terasă, cafeneaua a fost un loc preferat de mulți oameni, inclusiv de Ady Endre care venea aici pentru a se relaxa, dar și pentru a-și redacta articolele și reportajele. Se spune că în sezonul estival Endre stătea la masa din colțul din dreapta al terasei.

Expoziția memorială este organizată în cele două încăperi ale clădirii. Obiectele expuse surprind în mod deosebit viața și activitatea culturală a poetului Ady Endre în perioada sa orădeană, completată cu date despre momente din viața acestuia petrecute în diferite orașe din țară sau străinătate.

Sunt expuse manuscrise, documente de istorie literară, fotografii, corespondență, diferite ediții de versuri, portrete, obiecte personale ale poetului. În cadrul colecției de manuscrise pot fi văzute scrisori, cărți poștale adresate unor personalități apropiate scriitorului, articole și poezii semnate, alte manuscrise provenite de la prietenii apropiați ai poetului. Sunt expuse volume din opera scriitorului (lucrări poetice, publicistice și de proză) publicate în timpul vieții sau post-mortem, între care cele mai valoroase sunt cele în ediție princeps, unele fiind semnate de către autor. Sunt incluse și operele traduse în diverse limbi, apărute de-a lungul timpului. Colecția de documente subliniază importanța și impactul pe care Ady Endre l-a avut asupra societății orădene, incluzând aici manifestări cultural-literare, seri literare, simpozioane, recitări de poezie, spectacole artistice, etc. Tot în această colecție este inclusă o vastă corespondență a membrilor familiei Ady, cât și cea a diferiților cercetători ai operei sale. Pot fi vazute si notele obtinute in catalog de marele poet pe cand frecventa scoala din Mecentiu, asa cum se numea satul la sfarsitul secolului XIX. Expoziția mai include o reprezentativă colecție de periodice formată din revistele literare care au apărut de-a lungul secolului XX („Nyugat" - colecția completă, „Jövendő", „Igaz Szó", „Korunk", „Utunk" și „Familia"). De remarcat și colecția de fotografii în care sunt expuse imagini ale lui Ady Endre la diferite vârste, ale membrilor familiei sale, ale profesorilor, prietenilor și colegilor de redacție. Poate cele mai interesante sunt cele care surprind locuri, clădiri vechi de care se leagă viața și activitatea gazetarului Ady Endre. Fotografiile provin din a doua jumătate a secolului XIX și începutul secolului XX.

În partea opusă a curții se află casa veche părintească a familiei, cu acoperiș din trestie și pământ pe jos în loc de podea, unde s-a născut poetul, aici fiind expuse piese ale mobilei originale.

Casa Memorială
Constantin Noica

Locație: Păltiniș, Județul Sibiu

Casa Memorială Constantin Noica este situată în stațiunea turistică Paltiniș, la 32 de kilometri sud-vest de Sibiu, județul Sibiu. Aici și-a petrecut filosoful român ultimii 12 ani din viață. A sosit aici ca turist în 1975 și a plecat în 1987.

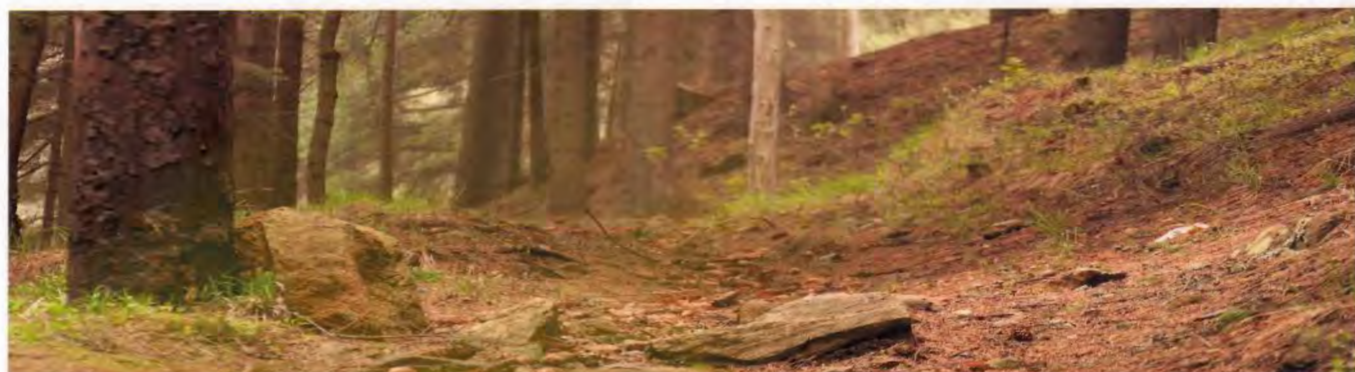
Pe vremuri, casa a aparținut firmei SC Păltiniș. În anul 2000 a fost cedată Fundației *Humanitas Aqua Forte*, patronată de Gabriel Liiceanu. În urma renovării în toamna anului 2008, camera lui Noica a fost conservată, iar restul casei a devenit disponibil doctoranzilor în filosofie.

Langă Casa Memorială Constantin Noica se află și mormântul scriitorului. A încetat din viață la data de 4 decembrie 1987, în acest înalt colț de rai, aflat la 1.442 m altitudine, mai aproape de absolut și de inima culturii românești.

Constantin Noica (1909 - 1987) a fost printre cele mai impunătoare personaje ale filosofiei românești. Poet, scriitor, eseist și publicist, Noica ne-a lăsat o moștenire culturală de neprețuit, valorificată de numeroși scriitori ce i-au urmat. A pus bazele celei mai originale școli de filosofie pe care istoria culturală a țărilor din fostul lagăr comunist a cunoscut-o.

Provenit dintr-o familie cu vechi rădăcini aromâne al cărei nume putea fi găsit în secolul al XIX-lea în numeroase regiuni din sudul Dunării, Constantin Noica, al treilea copil al lui Grigore și Clementa Noica, s-a născut în comuna Vităneşti din județul Teleorman, în 12 iulie 1909. Avea să moară prin edem pulmonar la Spitalul Clinic din Sibiu, în ziua de 4 decembrie 1987.

Grație insistențelor discipolilor săi și prin intervenția mitropolitului Antonie Plămădeală, Noica a fost înmormântat acolo unde își mărturisise dorința să fie înmormântat: în preajma Schitului din Păltiniș, lângă biserica cu hramul „Schimbarea la față".

Casa Memorială
Hermann Oberth

Locaţie: Mediaş, Judeţul Sibiu

Situată pe şoseaua Sibiului nr. 15 în localitatea Medias, muzeul este dedicat omului de ştiinţă Hermann Oberth (1894 - 1980), fizician german originar din România (născut la Sibiu), unul dintre întemeietorii astronauticii moderne.

Inaugurat în 1994, este structurat pe module expoziţionale dedicate lui Conrad Haas - realizatorul primei rachete în trepte cu combustibil solid, savantului Hermann Oberth - părintele navigaţiei spaţiale, precum şi primului cosmonaut român, Dumitru Dorin Prunariu.

Hermann Julius Oberth (n. 25 iunie 1894, Sibiu - d. 28 decembrie 1989, Nürnberg) a fost unul dintre părinţii fondatori ai rachetei şi astronauticii moderne.

Fascinat în copilărie de romanul lui Jules Verne „De la Pământ la Lună", H. Oberth şi-a elaborat lucrarea de diplomă „Racheta în spaţiul planetar", acum o carte recunoscută la nivel mondial, ce prezenta complicatele probleme ale zborului în spaţiu cu 40 de ani înainte ca zborul în Cosmos să fie posibil.

Hermann Oberth s-a căsătorit în jurul vârstei de 35 de ani cu Tilli Oberth (născută Hummel) cu care a avut patru copii, dintre care un băiat a murit pe front în al Doilea Război Mondial, iar o fată a murit curând după aceea, în august 1944, într-un accident de muncă.

Hermann Oberth s-a stins din viaţă la 28 decembrie 1989, la vârsta de 95 de ani, la Feucht.

După moartea sa, s-a deschis la Feucht Muzeul Spaţial Hermann Oberth unde cercetările sale şi rezultatele acestora sunt disponibile publicului. Societatea Hermann Oberth pe de altă parte aduce laolaltă oameni de ştiinţă, cercetători şi astronauţi din toată lumea pentru a-i continua opera.

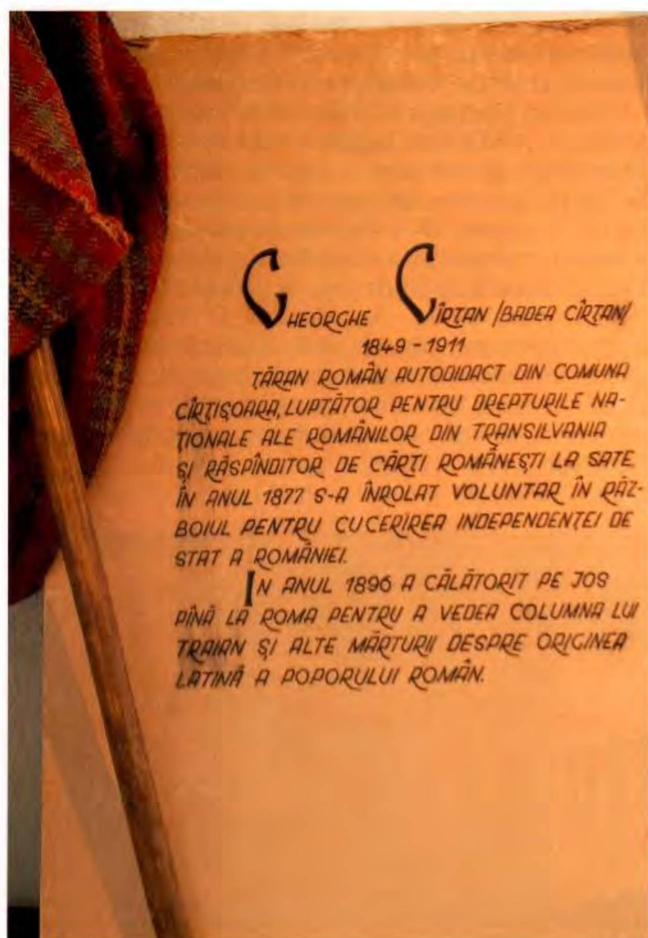

Casa Memorială
Badea Cârțan

George Cârțan la columna lui Traian (anul 1899).

Locație: Cârțișoara, Județul Sibiu

Casa memorială Badea Cârțan din Cârțișoara se află într-o stare surprinzător de bună, comparativ cu cele în care au locuit Constantin Noica, Octavian Goga sau Emil Cioran. Casa celui care a mers pe jos până la Roma ca să vadă Columna lui Traian și pentru a aduna mărturii despre originea latină a poporului român a devenit punct de atracție principal al zonei. Până în anul 1990, muzeul a fost administrat de o rețea de muzee sătești. După dezmembrarea acesteia, casa a trecut în patrimoniul muzeal al Sibiului, iar acum aparține Primăriei Cârțișoara.

Ansamblul Badea Cârțan este compus din casa și șura țărănească de acum 100 de ani care găzduiesc o colecție de icoane pe sticlă, precum și o mare parte dintre cărțile și obiectele care i-au aparținut acestuia.

Primele obiecte pentru muzeu au fost strânse începând din 1960 de către secretarul primăriei și preotul local. Clădirea muzeului a fost donată de doamna Frâncu Silvia, fiica fostului preot Vulcan, cu destinația expresă pentru amenajarea unui muzeu sătesc, care să cuprindă și o cameră destinată lui Badea Cârțan. Muzeul cuprinde o colecție de icoane pe sticlă ale pictorilor populari Matei și Ţimforea, icoane de Nicula, Făgăraș și Țara Bârsei, cărți rămase de la Badea Cârțan, gospodăria țărănească de la mijlocul secolului al XIX-lea, compusă din casă și șură, dotată cu mobilierul specific zonei și perioadei, o colecție de fotografii vechi reprezentând portul popular din secolele al XIX-lea și al XX-lea, lăzi de zestre executate de meșteri locali în secolele al XIX-lea și al XX-lea, ceramica lucrată de meșteri olari din comună.

În anul 2002, cu ajutorul Fundației pentru Parteneriat din Miercurea- Ciuc, primăria a reușit să refacă în mare parte acest muzeu. Sunt expuse toate obiectele găsite în momentul preluării casei.

Deși are un curator, muzeul se deschide doar atunci când sunt vizitatori interesați.

Luptător pentru independența Transilvaniei, **Badea Cârțan** a murit în 1911, la 62 de ani, și a fost înmormântat la Sinaia. Deși era un om extrem de simplu, Badea Cârțan a rămas în memoria românilor ca unul dintre cei mai mari luptători pentru independența Transilvaniei. Despre el se spune că le împărțea oamenilor cărți românești aduse clandestin în țară. Badea Cârțan a luptat cu arma în mână în Războiul de independență din 1877.

Casa Memorială
Eusebiu Camilar

Locaţie:	Udeşti, Judeţul Suceava

Casa memorială Eusebiu Camilar de la Udeşti este un muzeu memorial înfiinţat în casa în care a copilărit prozatorul Eusebiu Camilar (1910-1965) în satul Udeşti din judeţul Suceava. Casa a fost construită din lemn la sfârşitul secolului al XIX-lea.

Este o locuinţă ţărănească care a fost construită de părinţii săi la sfârşitul secolului al XIX-lea şi se află lângă şcoala veche din satul Udeşti. Locuinţa este modestă ca dimensiuni şi aspect, fiind construită din lemn de stejar şi acoperită cu şindrilă. Casa era înconjurată de un gard de stejar şi dispunea de circa 800 de metri pătraţi de teren pe care era amenajată şi o mică grădină de flori.

În această casă s-a născut la 4 octombrie 1910 în familia lui Ion şi Natalia Camilar viitorul prozator **Eusebiu Camilar** (1910-1965). El a urmat şcoala primară în satul natal, după care a studiat la Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava. A început să scrie la vârsta de 14-15 ani, apoi a lucrat ca ziarist la Iaşi.

Camilar s-a căsătorit la 31 martie 1938 cu poeta Magda Isanos. Ei s-au mutat la Bucureşti în anul 1945, unde au trăit până la moarte.

Eusebiu Camilar a moştenit casa de la părinţii săi, a restaurat-o şi a completat-o cu încă o încăpere şi o verandă. Scriitorul a murit la 27 august 1965 de o boală de ficat.

În anul 1980, fiica scriitorului, Elisabeta Goian, a donat casa statului român pentru organizarea aici a unui muzeu memorial. Imobilul valora la acel moment 9.000 de lei, la care se adăugau bunurile mobile evaluate la 6.000 de lei. Muzeul Județean Suceava a înlocuit gardul, a restaurat casa și a inaugurat-o ca muzeu în 1984. Începând din anul 1995, aici este organizat anual Festivalul național de literatură „Eusebiu Camilar - Magda Isanos".

Casa memorială are trei camere spațioase, două holuri, verandă și prispă. În cele trei încăperi ale locuinței au fost organizate o expoziție de bază și spații memorialistice, care conțin un important fond de exponate (mobilier, obiecte personale etc.) cu o impresionantă forță evocatoare, sugestive pentru universul dur al operei de un realism crud, pe care Eusebiu Camilar a lăsat-o posterității în pagini de proză, de poezie și dramaturgie. Aici se află expuse mobilier vechi, inventar gospodăresc țărănesc, fotografii, tablouri, documente familiale, manuscrise, cărți, reviste, ziare etc.

Începând cu 2004, Casa memorială Eusebiu Camilar se află pe Lista Monumentelor Istorice din județul Suceava.

Casa Muzeu
Țăran Leontina

Locaţie: Ciocănești, Județul Suceava

Situat între Obcinile Mestecănișului și Masivul Suhard, pe malul Bistriței Aurii, Ciocăneștiul este un loc înzestrat de Dumnezeu cu nenumărate frumuseți. Cine calcă pe aceste meleaguri revine atras de legendele și strălucirea lor. Aici locuiau vechii artizani de arme din timpul voievozilor Bogdan, Dragoș și Ștefan cel Mare. Legenda spune că săgeata care a marcat locul altarului de la Mănăstirea Putna a fost făcută de ciocănarii de aici și poleită cu aur din Bistrița Aurie

Ceea ce i-a adus reputația de localitate-muzeu și a transformat-o în comună turistică sînt nu doar peisajul deosebit, hărnicia oamenilor și liniștea patriarhală din fiecare colț al localității, ci și alte lucruri ce ține de tradiție. Comuna este renumită prin trei elemente: costumul național bogat ornamentat, ouăle încondeiate pe care se regăsesc aceleași superbe modele populare și casele pictate.

Dacă ouăle încondeiate și costumul popular de Ciocănești sînt vechi de sute de ani, casele care atrag turiști, devenite emblematice pentru localitate, sînt mult mai angrenate în modernitate decît ar crede cineva. Tradiția are abia o jumătate de veac și s-a născut din ideea unei gospodine - **Leontina Țăran.** La 88 de ani, văduvă de mulți ani, femeia încă își vede de treburile gospodărești pe lîngă casă. Și-a transformat însă casa în muzeu. Între zidurile decorate cu motive populare a așezat la loc de cinste covoare, carpete, lăicere si stergare lucrate întro viata de taranca. Micul muzeu cuprinde si costume populare traditionale din zona Bucovinei - cămăși, catrințe lucrate manual și pastrate cu grija de gazda. Pe mesele din cele doua camarute sunt expuse fotografii înramate cu grupurile de straini care au trecut pragul muzeului.

„Eu am cusut tare mult la viața mea. Îmi aduceam modelele de cine știe unde și lucram mereu. Nu simțeam că obosesc niciodată. Mergeam special în sate să adun motive de pe cămăși. Nici nu știu cînd am avut timp să mă ocup și de casă, ca orice gospodină, dar și de toate astea pe care le vedeți și au fost făcute toate de mîna mea. Eram tânără cînd mi-a venit ideea să împodobesc bucătăria de vară din curte cu modelele pe care le coseam pe cămășile naționale. Așa am gîndit eu că ar fi frumos, dar nu știam cum să fac singură asta. M-am sfătuit cu Dumitru Tomoioagă, tatăl actualului primar, care era cel mai bun zugrav din sat și i-a propus atunci să picteze casa. I-am desenat modelele, iar el le-a trecut pe casă. A sculptat în mortar, care trebuie să fie moale, umed, să poți să tragi liniile ușor prin el. Apoi au colorat amîndoi toate șanțurile, după întărirea cimentului. A ieșit ceea ce vedeți. Se uita lumea ca la minune! Pe urmă, s-a extins obiceiul și în Ciocănești, și la Candreni și parcă mai sînt cîteva case și la Poiana Stampei“, spune Leontina Țăran.

Chiar dacă sătenii s-au mirat zile în șir de ornamentele de pe casa femeii, cînd au văzut că turiștii opresc la casa Leontinei au prins curaj și au început să ceară sfaturi despre pictarea caselor cu modele naționale. În cîțiva ani numărul celor care și-au vopsit casele în motive tradiționale a depășit 500.

Casa Muzeul
Ciprian Porumbescu

Locație:	Ciprian Porumbescu, Județul Suceava

Muzeul Ciprian Porumbescu se găsește în localitatea Stupca și a fost deschis spre vizitare la 23 noiembrie 1971, în edificiul fostului conac al boierului Popovici (clădire care aparține secolului al. XVIII lea). Clădirea este impozantă nu numai prin vechime, ci și prin coordonatele neoclasice ale stilului arhitectonic.

Amplasat în ambianța unui impresionant parc cu arbori seculari și cu specii floristice rare, muzeul cuprinde o expoziție memorială care evocă cu ajutorul unor exponate veritabile (pianul, violoncelul, bagheta și husa viorii lui Ciprian Porumbescu, albumul „votiv" oferit de Ciprian iubitei sale Berta Gorgon etc.), fotografii, tipărituri, afișe, piese numismatice sau filatelice, momentele semnificative din viața și activitatea celui care a dăruit muzicii românești rodul talentului său creator concretizat în atâtea compoziții nemuritoare: *Baladă pentru vioară și pian, Rapsodia Română, Cântecul Tricolorului, Imnul Unirii (Pe-al nostru steag)*, opereta *Crai Nou* și multe alte piese muzicale care se bucură de o largă popularitate în țară și în străinătate.

Cripta Familială cuprinde mormintele lui Ciprian și Iraclie Porumbescu, ale celorlalți membri ai familiei, toate străjuite de ramurile ocrotitoare ale unui tei descins parcă aici din codrul liricii eminesciene.

Casa Memorială
Ciprian Porumbescu

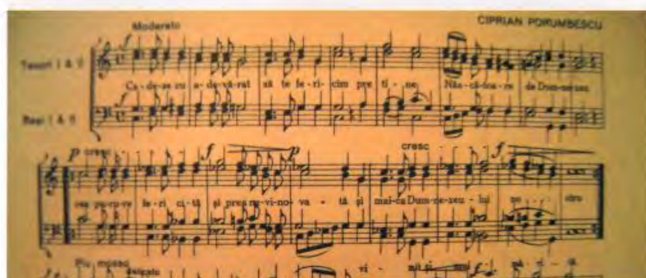

Locaţie: Ciprian Porumbescu, Judeţul Suceava

Casa Memorială „Ciprian Porumbescu", inaugurată în 1953, este adapostită într-o anexă originală - singura care s-a păstrat - a fostei case parohiale din satul Stupca (azi satul Ciprian Porumbescu din județul Suceava). Casa a fost construită din lemn la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Familia preotului, scriitorului și militantului român din Bucovina, Iraclie Porumbescu a locuit în casa parohială din Stupca între anii 1865-1884. În această casă a poposit marele compozitor **Ciprian Porumbescu** (1853-1883) de fiecare dată când a revenit în vizită la părinții săi din Stupca.

Aici se reconstituie prin intermediul unor exponate autentice reprezentând obiecte care au aparținut familiei (ex. pianul Mărioarei Rațiu-Porumbescu - sora compozitorului), o atmosfera de epocă, preponderent rustică, proprie mediului în care a trăit și a creat în acest sat întemeietorul muzicii românești moderne, Ciprian Porumbescu, sugerându-se relațiile acestuia cu universul satului, gama de impresii ce și-au pus amprenta specifică asupra personalității și creației porumbesciene.

Casa lui Ciprian Porumbescu se află pe Lista Monumentelor Istorice din județul Suceava din anul 2004, având codul SV-III-m-B-05679.

Ciprian Porumbescu se naște la 14 octombrie 1853, la Sipotele Sucevei, într-o casă modestă de țară, ca fiu al Emiliei și al preotului Iraclie Golembiovski. Viitorul compozitor va utiliza la început numele de Golembiovski, apoi, pentru o perioadă Golembiovski-Porumbescu și mai apoi, Porumbescu. Din cauza sărăciei nu s-a putut bucura de o formare muzicală continuă și completă. A început studiul muzicii la Suceava și Cernăuți, unde conduce corul Societății Culturale „Arboroasa". În anul 1871, la aniversarea a 400 de ani de la zidirea Mănăstirii Putna, la festivități, alături de Mihai Eminescu, Ioan Slavici, A.D.

Xenopol, Nicolae Teclu și alții, participă și tânărul Ciprian Porumbescu, uimind asistenta cu minunatul său cântec de vioară.

Apoi, cu ocazia unei burse, își continuă studiile la „Konservatorium fur Musik" din Viena, unde dirijează corul Societății Studențești „România Jună". Aici va scoate, în anul 1880, colecția de douăzeci de piese corale și cântece la unison, reunite în „Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români" („Cântecul gintei latine", „Cântecul tricolorului", „Imnul unirii - Pe-al nostru steag"), prima lucrare de acest gen din literatura noastră.

După această perioadă, urmează cea mai frumoasă etapă a vieții sale artistice. La 11 martie 1882 are loc premiera operei sale „Crai nou", piesă în două acte scrisă de Ciprian Porumbescu pe textul poeziei poetului Vasile Alecsandri. Succesul imens impune reluarea spectacolului în 12 și 23 martie, pe aceeași scenă. În același an, opereta este montată și la Oravita.

Ciprian Porumbescu a fost arestat pentru activitatea sa politică, timp în care a scris cele mai bune piese. Printre lucrările sale se numără „Rapsodia română pentru orchestră", „Serenadă", „la malurile Prutului", „Altarul Mănăstirii Putna", „Inimă de român", „Gaudeamus Igitur", „Odă ostașilor români" și altele. Mult prea devreme, la doar 29 de ani, fiind bolnav de tuberculoză, Ciprian Porumbescu, se stinge din viață, în casa de la Stupca, sat numit azi Ciprian Porumbescu în onoarea marelui compozitor, sub ochii tatălui său și ai surorii sale, Marioara, la 6 iulie 1883.

Casa Memorială
Nicolae Labiș

Locație: Mălini, Județul Suceava

Casa memorială Nicolae Labiș de la Mălini este un muzeu memorial înființat în casa în care a trăit poetul Nicolae Labiș (1935-1956) în satul Mălini din județul Suceava.

A fost construită de învățătorii Eugen și Profira Labiș în anul 1954 și se află în centrul satului Mălini. Casa este compusă din cinci încăperi și hol. În această casă, tânărul poet a trăit un timp din scurta și fulgerătoarea sa viață, zămislind aici poate cea mai semnificativă parte a creației sale poetice.

Casa a fost restaurată înainte de organizarea ei ca muzeu, în 1973. În anul 1975, în această casă a fost amenajat o casă memorială, sub administrarea Complexului Muzeal Bucovina din Suceava. În anul 2001 au fost executate o serie de reparații curente (interioare și exterioare) ale locuinței.

În cele cinci încăperi ale locuinței au fost reconstituite, grație exponatelor autentice, încărcate cu o multitudine de conotații evocatoare (cărți, caiete, rechizite școlare, piese vestimentare, un clopoțel cu "sunet argintiu", o galenă cu care poetul păstra contactul cu zvonurile lumii, documente, fotografii, afișe etc.), climatul de viață și creație al poetului de la Mălini, sugerându-se coordonatele esențiale ale operei sale și aportul acesteia la evoluția liricii românești contemporane.

Anual aici sunt decernate premiile câștigătorilor în cadrul concursul de poezie "Nicolae Labiș" de la Suceava.

Casa memorială Nicolae Labiș se află pe Lista Monumentelor Istorice din județul Suceava din anul 2004, având codul SV-III-m-B-05685.

Nicolae Labiș (1935-1956), poet „incandescent" dar, in acelasi timp, incredibil de matur pentru tineretea sa, a fost supranumit de critical Eugen Simion „buzduganul" generației șaizeciste.

Fiu de învățători, Nicolae Labiș învață să citească pe la 5 ani, de la elevii mamei sale. Între primele lecturi ale sale se numără Capra cu trei iezi a lui Ion Creangă. De asemenea, începe să și deseneze.

Școala primară o începe în satul natal (în clasa mamei sale); apoi, din cauza celui de-al Doilea Război Mondial, o continuă în refugiu, în comuna Mihăești, satul Văcarea (lângă Câmpulung-Muscel), unde va urma clasa a III-a, obținând numai note de 9 și 10. Colegii de atunci își amintesc că scria poezii și scenete și îi plăcea să apară în public ca recitator. În mai 1945, familia se întoarce acasă și se stabilește la Mălini. Compunea poezii și povești încă din copilărie, iar debutul publicistic are loc la nici 15 ani, în ziarul Zori noi - Suceava (1950) și Viața Românească (1951). A urmat Liceul „Nicu Gane" din Fălticeni (1947 - 1951).

La 13 ani a apărut în Îmblânzirea scorpiei pe o scena improvizată în satul natal. În noiembrie 1949 a început să scrie un roman, Cărări spre Victoriei, pe un caiet de școală, descoperit trei decenii mai târziu. În noiembrie 1950 a fost cel mai tânăr participant la o reuniune a tinerilor scriitori din Moldova. Fiind salutat ca o „minune locală", a recitat un poem al lui acolo. În mai 1951 a primit premiul de top în limba română la o Olimpiada de nivel național ce a avut loc în București. Luna următoare a debutat în Viața Românească la București. El a început să atragă atenția personajelor literare, inclusiv Mihail Sadoveanu și Tudor Arghezi. În următorii trei ani o sumă extinsă a poeziei lirice sale a fost publicată în reviste, dar nu sub formă de cărți până după moartea sa.

În ianuarie 1952, Labiș a fost transferat la Liceul „Mihail Sadoveanu" din Iași, unde a condus în cadrul școlii discuții literare. În vara anului 1952 a întrerupt cursurile liceale, reluându-le anul următor. Obține nota maximă la limba română la examenul de absolvire în Fălticeni, în august 1954.

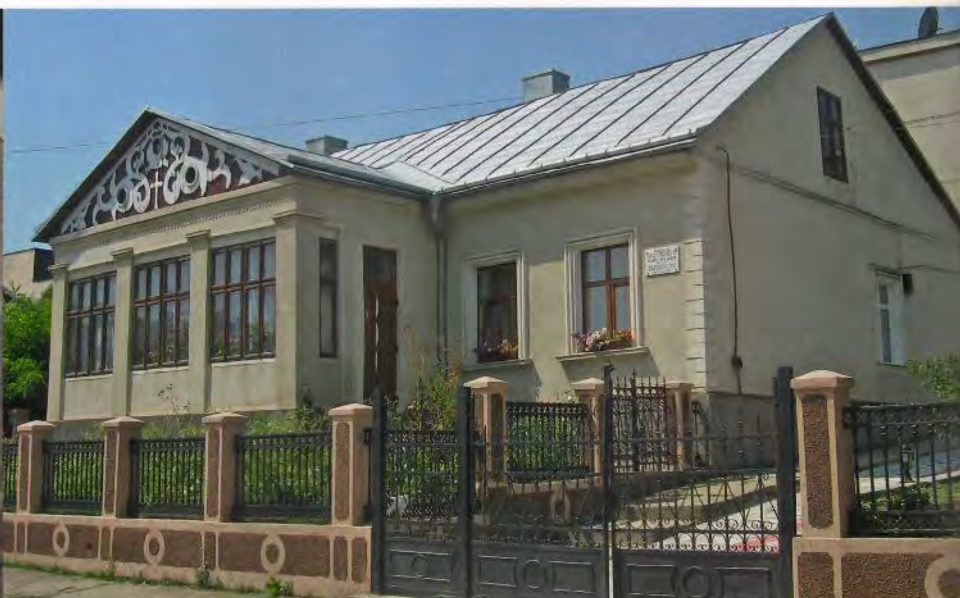
La data de 15 septembrie 1952, Labiș a intrat la Școala de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu" din București. A urmat o perioadă în care a citit, a cheltuit toți banii pe cărți noi și folosite, dar a și editat secțiunea de poezie din revista școlii. Printre profesorii lui au fost Mihail Sadoveanu, Tudor Vianu și Camil Petrescu. Îmbrățișând ideile regimului comunist de guvernământ și cântându-i laude într-un număr de poezii, în timpul celui de al doilea an de școală devine lider de opinie și o stea în cadrul partidului. Având în vedere spiritul său liber și o demnitate incoruptibilă, este făcut activist al Partidului Comunist Român. În februarie 1953, departamentul său a purtat discuții cu privire la el pentru presupusele lui „abateri de la moralitatea școlii și disciplină". În primăvara anului 1954, în cadrul Uniunei de Lucru a Tineretului (UTM) au avut loc de asemenea discuții despre el și, cu un vot împotrivă, a decis să-l expulzeze din rândurile organizației. Cu toate acestea, pedeapsa nu a fost confirmată de organele superioare. În această perioadă el l-a vizitat frecvent pe Sadoveanu. El a recitat o poezie de a lui în iunie 1954, la absolvire și a fost angajat de către revista Contemporanul, apoi de Gazeta literară. Începând din toamna lui 1958 urmează cursurile Facultății de Filologie a Universității din București, însă renunță după doar un semestru. Poemul său cel mai celebru, Moartea Căprioarei, apare în Viața Românească în acest an.

În 1955-1956, Labiș a scris opere lirice. Multe dintre ele, deși publicate în reviste, nu a făcut parte din primul său volum, Primele iubiri care a apărut cu întârziere în toamna anului 1956. (La scurt timp înainte de aceasta, el a publicat o lucrare pentru copii, Puiul de Cerb). Unele dintre aceste poezii au rămas în manuscris, fiind, în cele din urmă, publicate postum după 1962. În martie 1956, el a ținut un discurs la conferința națională a scriitorilor tineri și ca pe tot parcursul anului, a fost „uimitor de productiv", a continuat să scrie poezii și să publice în afară de cele din Primele iubiri și se pregătea activ pentru volumul său viitor.

Accidentală, sinucidere sau asasinat pus la cale de securitate, moartea poetului la doar 21 de ani a însemnat o mare pierdere și durere.

Casa Memorială
Simion Florea Marian

Locaţie: Suceava, Judeţul Suceava

Muzeul memorial **Simion Florea Marian** (1847 - 1907), folclorist și etnograf de renume internațional, membru al Academiei Române, este organizat în casa care a fost cumpărată și restaurată de el însuși.

Situată în centrul municipiului Suceava, clădirea este una dintre cele mai vechi clădiri ale orașului, datând din secolul al XVIII-lea. A aparținut inițial baronului Kapri, de la urmașii căruia Simion Florea Marian a cumpărat-o în 1884. După cum scrie și pe o placă memorială, casa a fost „câștigată cu condeiul" de către marele etnograf si folclorist, fiind cumpărată cu banii proveniți din premiul care i-a fost acordat de către Academia Română pentru lucrarea „Ornitologia Poporană Română" (în anul 1883).

Casa memorială adăpostește o zestre memorialistică și documentară impunătoare, dispusă în șase încaperi, începând cu expoziția memorială, continuând cu spațiile rezervate etalării unei ample colecții de obiecte memorialistice, de epocă, și sfârșind cu cele destinate studiului pentru cercetători și specialiști în domeniu (carte veche românească și străină, periodice-ziare și reviste începând cu sec. XIX, manuscrise, corespondență, fotografii, documente personale, culturale, istorice, hărți, partituri muzicale etc.), însumând aproximativ 20 000 de numere. Sunt reconstituite, cu ajutorul exponatelor un interior vechi, autentic românesc.

Casa Memorială a fost inaugurată ca instituție muzeistică în iunie 1974 și oferă vizitatorilor ambianța de epocă în care a trăit și a creat academicianul.

Simion Florea Marian (1847-1907) a locuit aici din anul 1884 și până la sfârșitul vieții (1907), în perioada cea mai fertilă a activității sale.

Casa
Muzeul Solca

Locație:	Solca, Județul Suceava

Casa muzeu Solca, situată pe drumul de acces spre mănăstirile Arbore și Humor, este un monument reprezentativ în ce privește arhitectura tradițională și cultura și civilizația populară bucovineană.

Casa muzeu datează din secolul al XVII-lea și este monument de arhitectură populară, reprezentativă pentru zona etnografică Rădăuți. A fost deschisă publicului în 1971, expunând obiecte originale specifice unei locuințe țărănești, dispuse în mod firesc, autentic.

Casa este de tip cameră-tindă-cameră cu foișor și prispă lutuită. Bucătăria are un cuptor tradițional cu vatră și plită, reconstituit după tipologia mijloacelor de încălzit din zonă. Camera cea mare este organizată după specificul tradițional cu patul de zestre, culmea pentru haine, laițe de-a lungul pereților și sobă de încălzit. Este amenajată în interior cu cuptor tradițional, piese de port, textile, mobilier tradițional de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Casa Memorială
Zaharia Stancu

Locaţie: Salcia, Județul Teleorman

Casa memorială se află chiar în centrul comunei, lângă primărie. Aceasta a aparținut, de fapt, surorii scriitorului, Lisaveta. Clădirea a fost transformată în casă memorială în 1994, expunând obiecte, documente si fotografii privind viata si activitatea poetului și romancierului Zaharia Stancu (1902 - 1974), iar acum găzduiește și biblioteca comunală.

În prima încăpere a casei, primul lucru care îți atrage atenția este o caricatură a scriitorului, realizată de I. Ross. Chiar pe peretele de lângă sunt poze în care Zaharia Stancu a fost imortalizat stând de vorbă cu femeile din Salcia sau ținându-l în brațe pe nepotul său Tudor.

În a doua și ultima cameră care îl comemorează pe autor este reconstituit biroului acestuia. Pe acesta se află un suport de călimară din bronz, un cuțit pentru ascuțit creioane, o plachetă tot din bronz cu portretul lui și o mapă. *„Cuțitul este primit de la scriitorul rus Leonid Leonov, iar suportul de călimară și mapa au ambele însemnele bufniței. Se spune că bufnița îi purta noroc lui Zaharia Stancu"*, explică Cornelia Olteanu, bibliotecara comunei. Aceasta invită toți vizitatorii să semneze în cartea de oaspeți a casei memoriale și, astfel, ai ocazia să iei loc chiar pe scaunul de pe care Zaharia Stancu a scris, poate, una dintre marile sale opere.

Zaharia Stancu (n. 5 octombrie 1902, Salcia, județul Teleorman - d. 5 decembrie 1974, București) a fost un scriitor român, autor, director de teatru, jurnalist, poet proletcultist și publicist.

După ce a abandonat școala la vârsta de 13 ani, a lucrat în diverse meserii până în 1919, când și-a continuat studiile de literatură și filosofie la Universitatea din București. După absolvire, a devenit jurnalist. În 1932 a publicat revista *Azi* și, în 1937, ziarul democratic *Lumea românească*. Ambele publicații au fost interzise de regimul fascist. Ca atare, lui Stancu i s-a interzis să mai publice. În calitatea lui de jurnalist a fost închis înainte de cel de-al Doilea Război Mondial.

În 1946 a devenit directorul Teatrului Național din București, post pe care l-a ocupat pentru mai bine de 20 de ani.

A fost membru al Academiei Române și Președinte al Uniunii Scriitorilor din România.

A câștigat *Premiul de Stat pentru literatură*, iar în 1971, a primit premiul *Gotfried von Herder* din partea guvernului austriac.

Romanul său *Desculț*, care *„a parcurs globul cu sandale de aur"*, așa după cum îi plăcea autorului să spună, este cel mai tradus roman românesc din toate timpurile, fiind tradus în 24 de limbi până în 1988, printre altele, existând o traducere și în limba japoneză.

Casa Muzeul Memorial
Mihai Rădoi

Locaţie: Bogdana, Județul Teleorman

Expune obiecte, documente și fotografii privind viața și activitatea scriitorului-erou **Mihail Rădoi** (1893 - 1917), căzut în primul război mondial, dar și obiecte privind istoria și etnografia locală.

Casa memorială, devenită ulterior Muzeu Memorial, a fost înființată în 1980, sub egida societății culturale Deșteptarea, de către ing. Rădoi Dumitru, în memoria eroului poet și a celorlalți eroi morți în cele trei mari conflagrații europene și mondiale.

Se află în partea de sud-est a comunei, lângă Lacul Ratund, la 250 m din șoseaua principală, pe strada ce poartă numele eroului.

Clădirea a fost construită în 1973-1978 și a suferit avarii la seismul din 1977 și 1987. La parter, are trei săli cu 300 exponate, dintre care: o sală cu tehnică militară muzeistică, obiecte care au aparținut eroului, o sală cu numismatică, arheologie, literatură și inventică, medalii și tabele cu eroii din comună și județ. Muzeul deține în inventarul său și o filmotecă cu fotografii din timpul revoluției, a mineriadelor și a diferitelor manifestări naționale de la Cluj-Napoca, Alba-Iulia, Badacin și altele, o fonotecă cu înregistrări ale nonagenarei Vasilica Rădoi (n. Culcea), precum și diapozitive color. De asemenea, cărți vechi cu fotocopii după acestea, precum și copii după documente și cărți din Biblioteca Academiei Române, multe în legătură cu istoria milenară a satului Bogdana, istoria Bisericii și istoricul școlii acestuia.

Muzeul colaborează cu Muzeul Militar Central București, Muzeul de Istorie din Alba-Iulia, Muzeul de Istorie al Județului Teleorman, Muzeul de Arheologie din Comuna Drăgusani și altele.

La 13 octombrie 1993, în incinta muzeului, a avut loc comemorarea a 100 de ani de la nașterea eroului poet și cercetaș, sergent de artilerie Mihail Rădoi, mort în primul război mondial la vârsta de 24 de ani.

Casa Memorială
Dositei Obradovici

Locație: Ciacova, Județul Timiș

În localitatea Ciacova, pe strada care astăzi îi poartă numele, se află casa memorială Dositei Obradovici. Plăcile comemorative și chipul în bronz al scriitorului sunt instalate pe fațada casei în care s-a născut.

Dositej Dimitrije Obradović (n. 17 februarie 1742, Ciacova - d. 1811, Belgrad) a fost un călugăr, scriitor și traducător sârb, un mare iluminist care a influențat puternic cultura sârbă prin scrierile sale, născut în Banat în localitatea Ciacova, dintr-o familie de sârbi. De mic a învățat atât limba sârbă cât și limba română.

După moartea părinților, rămâne în grija unchiului care vrea să-l facă preot. Tânărul visează însă să ajungă monah și așa ajunge să fugă cu un călugăr călător spre Turcia. Este însă prins și întors acasă, iar mai apoi trimis la Timișoara. După numai un an fuge din nou și ajunge, în august 1757, la mănăstirea Novo Hopovo. Aici devine diacon și ia numele de Dositej (Dositei).

Rămâne la mănăstire până în 2 noiembrie 1760, când pornește spre Zagreb. Era doar începutul unui periplu de mai bine de 45 de ani prin întreaga Europa. A călătorit prin Albania, Dalmația, Corfu, Grecia, Ungaria, Turcia, Franța, Rusia, Anglia, Italia. Se reîntoarce și în România și, pentru o perioadă de timp, devine profesor la Iași. Pleacă apoi spre Germania, Polonia, Austria.

Pe lângă limbile sârbă și română cu care a crescut, Obradovici mai învață o sumedenie de limbi și dialecte pe care le și predă. Învață greaca veche și modernă, latina, germana, engleza, franceza, albaneza, italiana.

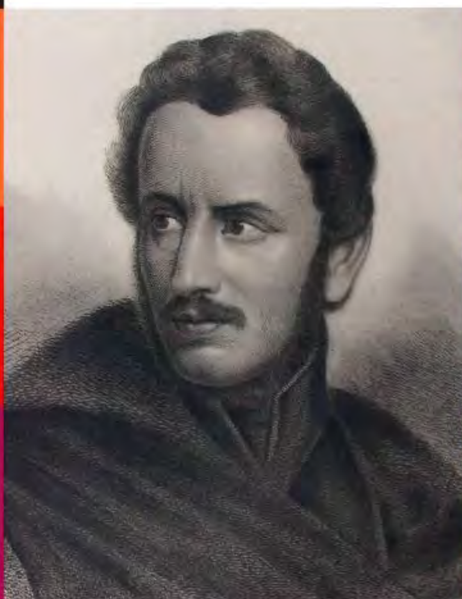
În 1806 se mută în Serbia, iar doi ani mai târziu înființează „Marea Școală“ din Belgrad care va deveni apoi Universitate.

Obradovici a murit în 1811 la Belgrad, după aproape 5 decenii de peregrinări prin lume

Casa Memorială
Nikolaus Lenau

Locație: Lenauheim, Județul Timiș

Casa Memorială Nikolaus Lenau a fost înființată în anul 1932. Clădirea care găzduiește muzeul a fost construită în anul 1775, azi fiind declarată monument istoric. Este casa unde în anul 1802 s-a născut poetul Nikolaus Lenau.

Sunt expuse aici, în 8 camere, manuscrise, cărți, decupaje din presa vremii, fotografii, tablouri, busturi, copii xerox etc., toate amintind de viața și activitatea lui Nikolaus Lenau.

Nikolaus Lenau, născut Nikolaus Franz Niembsch von Strehlenau, (n. 25 august 1802 în Csatád,comitatul Timiș, azi Lenauheim, județul Timiș - d. 22 august 1850

la Oberdöbling bei Wien, Austria), a fost un important poet romantic austriac.

După ce și-a petrecut tinerețea în Ungaria (Pesta, Tokaj și la Pojon), a plecat la Viena unde a studiat între 1822 și 1832 jurisprudența, filozofia, agronomia și medicina, dar nu și-a dat doctoratul.

A trăit dintr-o moștenire consistentă, ca scriitor liber profesionist. Din 1832 până la 1844 a dus o viață tihnită, împărțită între Viena și Schwaben. A rupt mai multe logodne. Ultimii șase ani de viață i-a petrecut într-un ospiciu.

Operele sale au fost publicate post mortem în 1855.

Casa

Muzeul Dr. Karl Diel

Locaţie: Jimbolia, Judeţul Timiş

Casa memorială Dr. Karl Diel a fost inaugurată la data de 11 august 2000 cu ocazia celei de-a treia ediţii a sărbătorii „Zilele Jimboliene“ prin efortul comun al Prof. Dr. Pia Branzeu (stranepoata lui dr. Karl Diel) şi a Primăriei oraşului Jimbolia.

Personalitate marcantă a Jimboliei alături de pictorul Ştefan Jager, **Dr. Karl Diel** (1855 - 1930) a fost medic chirurg, director al Spitalului din Jimbolia. A efectuat peste 50.000 de intervenţii şi operaţii. Începând cu 1896, când ia fiinţă Spitalul orăşenesc din Jimbolia, conduce secţia de chirurgie. Între 1920 - 1928 este director al spitalului, dar conduce şi un sanatoriu privat.

În 1940, *Colegiul Medicilor din Banat* şi populaţia Jimboliei au ridicat o statuie în memoria lui.

După o statistică din Arhivele Institutului de Medicină Timişoara rezultă că până în anul 1911 la secţia de chirurgie a Spitalului orăşenesc Jimbolia s-au efectuat: 999 operaţii craniene, 1429 operaţii abdominal, 774 operaţii la membre, 557 operaţii lombosciatice.

În toamna anului 1919, la evacuarea parţială a Spitalului Militar din Timişoara, cazurile chirurgicale au fost transferate spitalului din Jimbolia şi încredinţate medicului chirurg Karl Diel.

Pentru activitatea sa medicală şi cetăţenească este decorat de regele Ferdinand cu *Steaua României în grad de comandor*. O statuie a acestei personalităţi se află în faţa Primăriei, iar un bust se află în incinta spitalului orăşenesc, care îi poartă numele.

Casa Memorială
Béla Bartók

Locație: Sânnicolau Mare, Județul Timiș

Casa Memoriala Béla Bartók - în maghiară Bartók Béla Emlékház - este un mic muzeu ce adăpostește artefacte ce au aparținut compozitorului. Casa a fost redecorată pentru a reflecta epoca și atmosfera în care a trăit compozitorul. Prezintă publicului vizitator panouri și vitrine cu fotografii și documente originale privind viața și activitatea compozitorului Béla Bartók (1881 - 1945), născut în acest oraș.

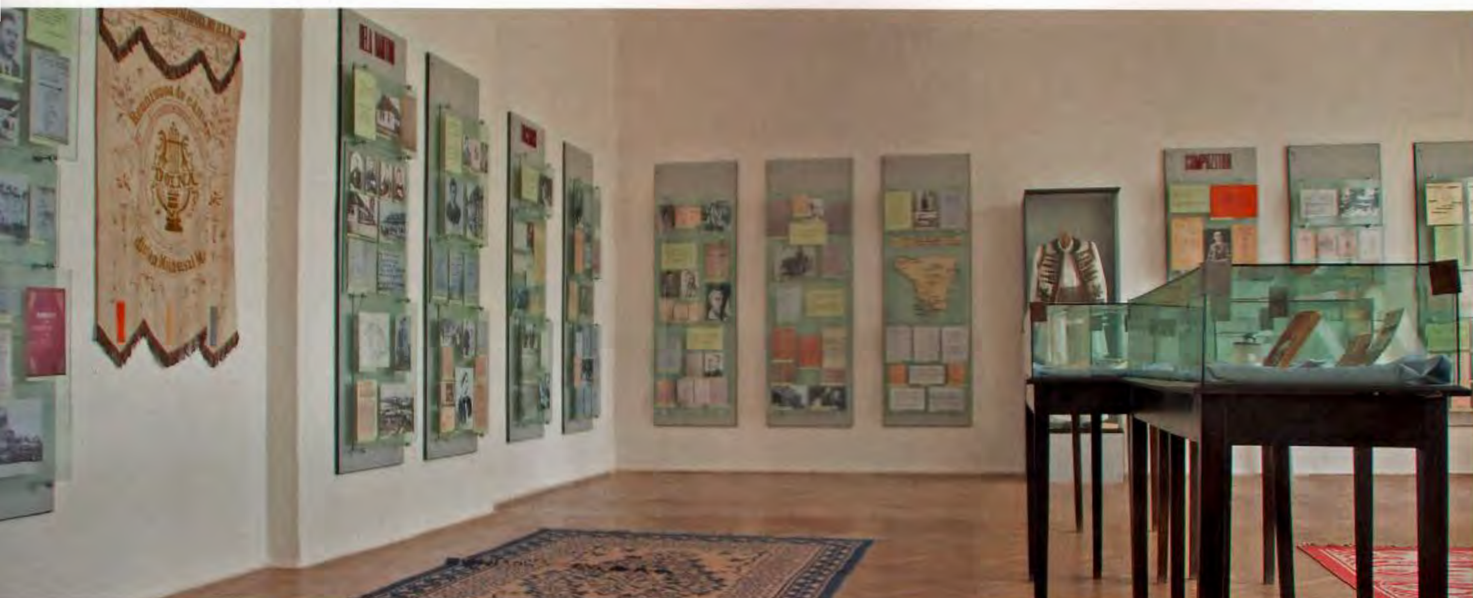
Pianist și compozitor de renume mondial care a dus numele României pe toate meridianele lumii, ilustru încă necunoscut în țara de baștină, **Béla Bartók** a văzut lumina zilei la 25 martie 1881, la Sânnicolau Mare. Încă de mic, a manifestat înclinații spre muzică, iar la vârsta de nouă ani compune prima sa operă, „Valurile Dunării". Școala o face la Sânnicolau Mare, Oradea, Bistrița, Bratislava și Budapesta. În 1903 și-a finalizat studiile și a susținut primul său concert în orașul natal. Ca o recunoaștere în domeniul muzicii, în 1907 a devenit profesor la Academia de Muzică din Budapesta.

De-a lungul vieții, Béla Bartók a manifestat un interes deosebit pentru folclorul românesc. Astfel, începând din 1909, se va ocupa intens de culegerea cântecelor populare românești și ale altor naționalități. Pasiunea pentru folclor a făcut ca Béla Bartók să se aplece foarte mult spre acest domeniu, reușind să culeagă, transcrie și clasifice peste 10.000 de melodii populare, mai mult de o treime dintre ele fiind românești. Rodul muncii lui sunt colecțiile „Cântece populare românești din Comitatul Bihor", în 1913, „Cântece populare din Maramureș", în 1923, „Melodien der Rumenischen Colinde", în 1935, „Dialectul muzical al românilor din Hunedoara". Unele dintre aceste colecții au fost traduse și în limba engleză, dar au fost folosite și ca material pentru opera sa simfonică.

Pe lângă compozițiile sale, Béla Bartók a devenit celebru și ca virtuoz al pianului. Numai între anii 1922-1936 a susținut peste 40 de concerte în orașe din Transilvania, Banat și București, din programul său făcând parte și piese inspirate din muzica populară românească.

În 1940, Béla Bartók emigrează în America. Și peste Ocean, el își continuă cariera de compozitor și pianist. În 26 septembrie 1945 moare, o boală nemiloasă curmându-i firul vieții. A fost înmormântat la New York.

În ciuda celebrității sale internaționale, puțini sunt românii care au auzit de Béla Bartók. Și mai puțini sunt cei care știu că s-a născut la Sânnicolau Mare. Concetățenii săi nu l-au uitat însă. În momentul de față, într-una din sălile Castelului Nako funcționează un muzeu dedicat personalității Béla Bartók. Manuscrise și însemnări ale marelui compozitor sunt expuse la loc de cinste. Nu lipsesc nici fotografii cu Béla Bartók din diferite momente ale vieții. Este felul localnicilor de a-i aduce un omagiu unuia dintre cei mai mari muzicieni din lume. Semnăturile lăsate acolo demonstrează că valorile României sunt în continuare apreciate mai mult în afara țării. Din America, Asia, Orient, studenți sau profesori la diferite institute de muzică au venit pe urmele lui Béla Bartók, din Sânnicolau și până în New York, acolo unde și-a trăit ultimii ani din viață.

Casa Memorială
Ștefan Jäger

Locație: Jimbolia, Județul Timiș

Muzeul este dedicat vieții și activitatii pictorului Ștefan Jäger (1877 - 1962). Este construit pe locul fostei Case Memoriale, cu sprijin financiar al Ministerului Culturii din Landul Bavaria - Germania.

Deschiderea oficială a Muzeului Ștefan Jäger (noua constructie) s-a realizat la data de 4 aprilie 1996. Clădirea are 5 încăperi structurate astfel: o secție de etnografie, o secție de arheologie, o cameră cu fotografii ale personalităților jimboliene, o sală de ședințe, o cameră șvabească și un coridor luminor destinat expozițiilor care au loc cu diferite ocazii în Jimbolia. Atelierul pictorului a rămas neschimbat și cuprinde, pe lânga obiecte ce au aparținut pictorului, 11 lucrări în ulei, acuarele și schițe.

Condițiile moderne oferite de muzeu îl fac un loc predilect de organizare a unor expoziții diverse, lansări de carte, simpozioane etc.

Ștefan Jäger (germană Stefan Jäger) (n. 31 mai 1877, Cenei - d. 16 martie 1962, Jimbolia) a fost un pictor român de etnie germană din Banat, supranumit și „pictorul șvab", cunoscut pentru picturile sale care descriu istoria, viața, tradițiile și obiceiurile șvabilor bănățeni.

La vârsta de 12 ani, în 1889, a fost dat la școala privată pentru băieți „Franz Wieszners" din Timișoara. 4 ani mai târziu a mers la liceu in Seghedin (1893-1895) unde și-a descoperit pasiunea pentru pictură.

La vârsta de 18 ani merge la o școală de artă din Budapesta, unde studiază și este influențat de pictori faimoși precum profesorul Ede Balló, Greguss sau Bertalan Székely. În aceeași perioadă tatăl lui Ștefan se îmbolnăvește foarte tare și nu mai poate să-l susțină financiar pe acesta. Pentru a-și putea continua studiile, Ștefan găsește o slujbă de tutor la o familie bogată din Budapesta.

Primele picturi i-au fost cerute de galerii privată „Almasy" din Budapesta, unde motivele religioase, natura statică și peisajele lui Jäger se dovedesc foarte căutate. Mai departe primește diferite comenzi pentru icoane și altare din orașele Arad, Jazowa, etc.

La începutul secolului 20, Jäger era deja bine cunoscut. În 1906 picteaza prima sa mare lucrare, „Colonizarea șvabilor" (*Die Einwanderung der Schwaben*). Lucrarea a fost comandată de satul bănățean Cărpiniș (atunci Gertjanosch). Șvabii de aici au strâns bani într-o chetă pentru plata lui. Succesul acestei lucrări îi aduce lui Jäger o a doua comandă de la Cărpiniș. Pentru această lucrare însă, intreprinde o călătorie în Germania unde vizitează numeroase localități, mai ales Ulm, Stuttgart si Nürnberg, pentru a observa obiceiurile și costumele populare ale strămoșilor șvabilor bănățeni.

Odată cu terminarea studiilor în arte, Jäger întreprinde și alte călătorii, în Germania, Austria și Italia. Totuși, în 1910 decide să se stabilească definitiv în Banat, la Jimbolia, localitate mare și importantă a șvabilor bănățeni (atunci numită Hatzfeld). Va petrece restul vieții aici. Între 1914-1918 merge la război și luptă pe frontul din Dalmația. După război se întoarce la Jimbolia.

Cu timpul devine faimos în Banat, unde i se duce numele de „pictorul șvab". Ștefan Jäger se stinge din viață pe data de 16 martie 1962 și este înmormântat la Jimbolia, lângă mama sa Magdalena, decedată în 1927. Jäger nu a fost niciodată căsătorit și nu a avut urmași.

Cula
Măldărescu (I.G. Duca)

Locație: Măldărești, Județul Vâlcea

Impunătoare prin masivitatea zidurilor, cula a fost construită în anul 1812 de către Gheorghiță Măldărescu, chiar dacă din inscripția de pe peretele etajului se poate descifra 1827, acesta fiind anul executării stucaturilor.

Construcția de formă dreptunghiulara, cu un ieșind în partea de vest, este alcătuită din parter și două etaje. Parterul prezintă caracteristicile culei, fiind prevăzut cu o ușă de acces din lemn de gorun masiv, comună beciului și părții locuite a culei și cinci ferestruici înguste ce par niște metereze. Aici se văd stâlpii enormi din lemn care susțin grinzile masive. Remarcată pentru decorul deosebit de autentic, această încăpere a fost folosită foarte des în producțiile cinematografice, aici turnându-se filme de referință ca: „Neînfricații", „Drumul Oaselor", „Iancu Jianu - Haiducul".

Etajul I cuprinde o încăpere mare, iatac și o sală, iar la etajul al II-lea două odăi, o încăpere mai mică și un vast cerdac al cărui tavan este împărțit în trei registre, având fiecare la mijloc câte un motiv decorativ.

Se poate observa varietatea și frumusețea sobelor cu gura de încărcare într-o cameră și soba în alta, cu modele diferite de la o încăpere la alta și care sunt mărturii vii ale artei unui meșteșug de mult apus.

În 1910 I.G. Duca, îndrăgostit de pitorescul locului, încă de pe vremea când fusese numit judecător la ocolul Horezu, aflând că cele două construcții sunt nelocuite, cumpără și hotărăște să-și construiască în apropiere o modestă casă de vacanță. Tot el este și cel care, prin pasiunea lui pentru tradiție și autentic, încearcă să amenajeze interiorul culei Măldărescu într-un mod cât mai original. Astfel, aflăm că la 1912

„pe tavanuri sunt spânzurate tot felul de candele de argint și căldăruși de aramă din care atârnă flori; pe pereți sunt înșirate farfurii lucrate de țărani, icoane vechi adunate de pe la bătrânii satelor, prosoape, cruci, sfeșnice cumpărate de prin bâlciuri îndepărtate; pe jos și pe scaune sunt întinse într-o neregulă plăcută tot felul de scoarțe, läicere și covoare vechi".

Astăzi, întrucât majoritatea acestor obiecte au dispărut, se încearcă organizarea unei expoziții permanente care să păstreze în linii mari aceeași tendință de la începutul secolului.

Casa Memorială
I.G. Duca

Locație: Măldărești, Județul Vâlcea

După cumpărarea în 1910 a culei Măldărescu, I.G. Duca îi adaugă în 1912 casa de alături pentru a fi folosită drept casă de vacanță - astăzi muzeu memorial, iar mai târziu, în 1930, o clădire mai mică în capătul parcului - astăzi cuprinde birouri, atelier de restaurare.

Proiectul este făcut de arhitectul Alexandru Ștefănescu, fiind proiectată în formă de „L" cu parter. Între anii 1974-1975, tencuielile și acoperișul sunt restaurate, iar instalația electrică reparată. În 1994 se intervine din nou asupra acoperișului, fiind acoperit cu tablă, salvând astfel clădirea de la distrugerea din cauza precipitațiilor și a fenomenului de îngheț-dezgheț. În aceeași perioadă se restaurează și amenajează parcul atât din curtea culei, cât și din spatele casei Duca.

Actuala construcție reflectă, prin dimensiuni și amenajare, bunul gust și modestia unui om care, deși ajuns prim ministru, a reușit să păstreze în tot ce a făcut simțul măsurii.

I.G. Duca, om politic de o remarcabilă valoare, teoretician al liberalismului și susținător al ideii de progres, avea să cunoască una dintre cele mai spectaculoase și meritate cariere politice: deputat în parlament la 26 de ani, ministru la 38 de ani și prim ministru la 54 de ani.

Născut la 20 decembrie 1879 la București, a urmat clasele primare și primele două clase de liceu în particular, după care a urmat Colegiul Clasic „Cantemir Vodă". Cursul superior îl continuă la Liceul „Sfântul Sava", menținându-se între fruntași. În iunie 1897 își ia bacalaureatul, iar în toamna aceluiași an pleacă la Paris pentru studii universitare, înscriindu-se la Facultatea de Drept. Teza de doctorat, pe care studentul I. G. Duca a prezentat-o la Paris comisiei, „Societățile Cooperatiste din România", a impus prin noutate, cât și prin maniera de abordare.

Întors în țară, la recomandarea lui Ion I. C. Brătianu este numit ajutor de judecător la Ocolul Vâlcea, Plasa Horezu, la 20 decembrie 1902, exact în ziua în care împlinea 23 de ani. Au urmat patru ani de activitate la Casa Centrală a Cooperației din București în calitate de subdirector.

Anul 1907 coincide cu momentul intrării sale în viața politică în rândul Partidului Național Liberal, pe listele căruia candidează pentru prima oară și este și ales ca deputat în Parlamentul României.

Izbucnirea primului război mondial a marcat punctul de cotitură pentru activitatea politică a lui I. G. Duca, care devine Ministru al Instrucțiunii Publice și Culte, calitate care i-a permis să ia parte la negocierile privind Tratatul de Alianță ce avea să fie semnat cu Antanta.

După ce, la sfârșitul războiului, timp de un an a fost Ministru al Agriculturii, în 1922 Partidul Național Liberal i-a încredințat Ministerul Afacerilor Externe. În același an a fost convocată, la Lausanne, la 20 noiembrie, o conferință de pace cu Turcia, unde se punea din nou problema Strâmtorilor.

Cea mai importantă prevedere a acestui tratat, la care I. G. Duca și-a adus o contribuție remarcabilă, a fost recunoașterea frontierelor consacrată prin tratatele din 1919-1920.

După Instrucțiunile Publice și Culte, Agricultură - Domenii, Externe, a devenit în 1927 titularul Ministerului de Interne, însă pentru scurt timp. Moartea lui Ionel

M. S. CAROL II-lea REGELE CONSOLIDĂRII

Un vechiu colaborator „UNIVERSUL"

ADEVĂR ȘI NAȚIONALITATE

Brătianu, la puțin timp după regele Ferdinand, a făcut ca Partidul Național Liberal să-i încredințeze președinția lui Vintilă Brătianu într-un moment dificil, când liberalii își începeau o lungă și grea perioadă de opoziție.

Revenirea lui Carol al II-lea părea să distrugă tot capitalul politic al liberalilor, cu atât mai mult cu cât președintele partidului luase atitudine fermă, iar I. G. Duca se solidarizează cu acesta, rostind celebra frază *„să mi se usuce dreapta de i-o voi întinde aventurierului."*

Figură proeminentă a vieții noastre publice, de o cinste exemplară, cu o înaltă conștiință a răspunderii, o respingere organică a tot ceea ce însemna trafic al intereselor statului, I. G. Duca este numit, după moartea lui Vintilă Brătianu, la 14 noiembrie 1933, de către rege, șef al guvernului, care sub o aparență împăciuitoare ascundea ideea răzbunării.

Prilejul nu a întârziat să apară. La 7 decembrie 1933, în ședința de Cabinet, majoritatea guvernanților, chemați să-și dea votul pentru dizolvarea Mișcării Legionare, s-a opus. Procedura firească ar fi fost ca regele să semneze un decret regal de dizolvare, însă el a refuzat trecând această sarcină în competența lui I. G. Duca, în calitate de prim ministru. Prin acest răspuns negativ, regele a deviat furia Legiunii asupra lui Duca, care-l făcea răspunzător pentru toate hotărârile guvernului.

Consecințele nu au întârziat să apară. În seara zilei de 29 decembrie 1933, pe când se întorcea de la Peleș, după o audiență la rege, la ieșirea din gara Sinaia, I. G. Duca a fost asasinat de trei legionari. Respectându-i-se dorința testamentară și, așa cum reiese din registrul de la Cimitirul Belu, la 6 mai 1934, rămășițele pământești au fost aduse în județul Vâlcea, aproape de Măldărești, la biserica de la Urșani, unde se odihnesc și azi.

Vâlcenii au încercat să-i perpetueze amintirea ridicându-i, un an mai târziu, o statuie chiar în centrul orașului, pe locul unde se află azi statuia lui Mircea cel Bătrân din parcul cu același nume, iar bulevardul Calea lui Traian s-a numit într-o vreme chiar bulevardul I. G. Duca. Se pare însă că timpul a fost necruțător: în perioada venirii legionarilor la putere statuia a fost demolată, iar bulevardul și-a recăpătat vechea denumire.

Doar măldăreștenii mai păstrează, plini de nostalgie, amintirea celui pe care un mare istoric spaniol Francisco Veiga avea să-l caracterizeze ca fiind *„ultimul zoon politikon al românilor"*.

Casa Memorială
Anton Pann

Locaţie: Râmnicu Vâlcea, Județul Vâlcea

Casa care adăpostește expoziția memorială Anton Pann este un monument de arhitectură urbană, construit la jumătatea secolului al XVIII-lea, având foișor și pivniță.

Expoziția a încercat să puncteze peregrinările pe meleagurile Vâlcii, datând din anii 1826-1828, 1836-1840, ale celui ce a rămas în conștiința urmașilor drept „fiul Pepelei cel isteț ca un proverb" și care a fost „dascăl de musichie" la școala organizată pe lângă Episcopia Râmnicului.

Casa-muzeu a fost translată pe o distanța de 37 metri, de pe amplasamentul ei inițial, odată cu modernizarea și reamenajarea teritorială.

Expoziția a fost amenajată pentru a ilustra interiorul unei modeste locuințe de târg de la mijlocul secolului al XIX-lea, aici fiind prezentate piese de mobilier (divan, bibliotecă, masă, scaune), obiecte decorative din cositor, alamă, alpaca și portrete ale unor personalități din epocă: printre care cel al maicii Meletina, stareța mănăstirii Dintr-un Lemn și tipograful Ion Popovici, care au avut legături cu viața și opera scriitorului.

În a doua încăpere a expoziției este prezentat un interior în care se află mobilier pictat, specific zonei transilvănene, evidențiind legătura pe care Anton Pann a avut-o cu acest colț de țară.

În ultima încăpere a muzeului sunt prezentate lucrări muzicale, culegeri de folclor, poezii și povestiri ale lui Anton Pann. (*Noul Erotocrit,* Sibiu, 1837, *Fabule și istorioare,* București, 1841, *Povestea Vorbei,* București, 1847, *Nastratin Hogea,* București, 1853 etc.), scoțând în valoare activitatea sa tipografică și literară.

Anton Pann (1794, Sliven Bulgaria - 1854, București) s-a refugiat în 1812 în București, iar în 1827 a fost numit profesor de muzică bisericească la Seminarul din Rm. Vâlcea. Îndrăgostit de nepoata stareței de la mănăstirea Dintr-un Lemn a fugit la Brașov, unde cei doi tineri s-au căsătorit la biserica din Șchei. În acest timp a avut loc și schimbarea numelui inițial, care a devenit *Antonie Pantoleon* și mai apoi, mai scurt, *Anton Pann* după cum este redat în tipăriturile vremii. Din 1828, revenit la București a desfășurat o activitate de profesor de muzică și de tipograf având atelierul său propriu, unde au fost editate toate lucrările sale literare și muzicale.

După victoria revoluției în Țara Românească, la 29 iulie 1848 în Parcul Zăvoi din orașul Rm. Vâlcea, Anton Pann a participat alături de oficialitățile orașului, la ceremonia organizat cu prilejul *„sfințirii stindardelor libertății naționale după noua constituție"*, când s-a cântat pentru prima oară marșul revoluționar „Deșteaptă-te române", pe versuri de Andrei Mureșanu, a cărui muzică o compusese, adaptând melodia cântecului „Din sânul maicii mele". Acest moment a reprezentat prima intonare a viitorului Imn de Stat al României, petrecut în grădina Zăvoi a orașului Râmnic.

Cula
Greceanu

Locaţie:	Măldăreşti, Judeţul Vâlcea

Cula Greceanu a păstrat acest nume întrucât în timp a trecut prin zestre de la familia Măldărescu la familia Greceanu.

Trecând peste legenda care atribuie construirea acestui edificiu unuia dintre căpitanii lui Mihai Viteazul - Tudor Maldar - argumentele istorice datează construcţia către sfârşitul secolului al XVIII-lea, când ar fi fost fie reclădită, fie ridicată din temelii de *„jupân Gheorghe Măldărescu şi jupâniţa ego Eva"*.

Sunt prezente câteva indicii ale stilului brâncovenesc: ferestrele pivniţei lucrate în piatră traforată, cele două cerdace cu arcade şi bolţile de penetrare din încăperea de la etajul I care întăresc aceste afirmaţii. Accesul pentru vizitator se face pe o uşă din stejar ferecată şi continuă cu o scară din lemn până la primul etaj. Zidul exterior al casei scării este străpuns de două guri de tragere pentru apărarea intrării.

La etajul I, din pridvorul larg deschis spre miazăzi, se intră într-o încăpere de dimensiuni reduse de unde, cu ajutorul unei scări mobile, se putea ajunge în locul cel mai sigur în caz de primejdie, adevărată ascunzătoare a clădirii, de foarte mici dimensiuni şi prevăzută doar cu o mică ferestruică. Tot la etajul I se mai află o încăpere, fostă cameră de primire, din care se trece într-o altă cameră susţinută de bolţi, unde pictoriţa Olga Greceanu a imortalizat în frescă imagini din trecut, oferind posterităţii portretele celor din familia Măldărescu, luând ca model tabloul votiv al bisericii din apropiere.

La etajul al II-lea se află un frumos cerdac deschis prin arcade trilobate, iar în partea de nord se găsesc două camere amenajate într-o perioadă recentă pe locul unde fusese cândva un pod.

Ca o particularitate a construcţiei care o situează printre cele mai vechi de acest tip din ţară, la Cula Greceanu pivniţa nu comunică cu etajul. Aceasta prezintă avantajul că, în caz de primejdie, restul ansamblului era izolat, dar şi dezavantajul că, fiind uşor adâncită în pământ, ferestrele şi cerdacul de la etaj puteau fi mai uşor accesibile răufăcătorilor.

Începând din 1967, Cula Greceanu, restaurată, a fost deschisă publicului vizitator, iar în prezent expoziţia de bază organizată în interior încearcă să ilustreze, prin intermediul unor piese, atmosfera de la curtea unui boiernaş oltean.

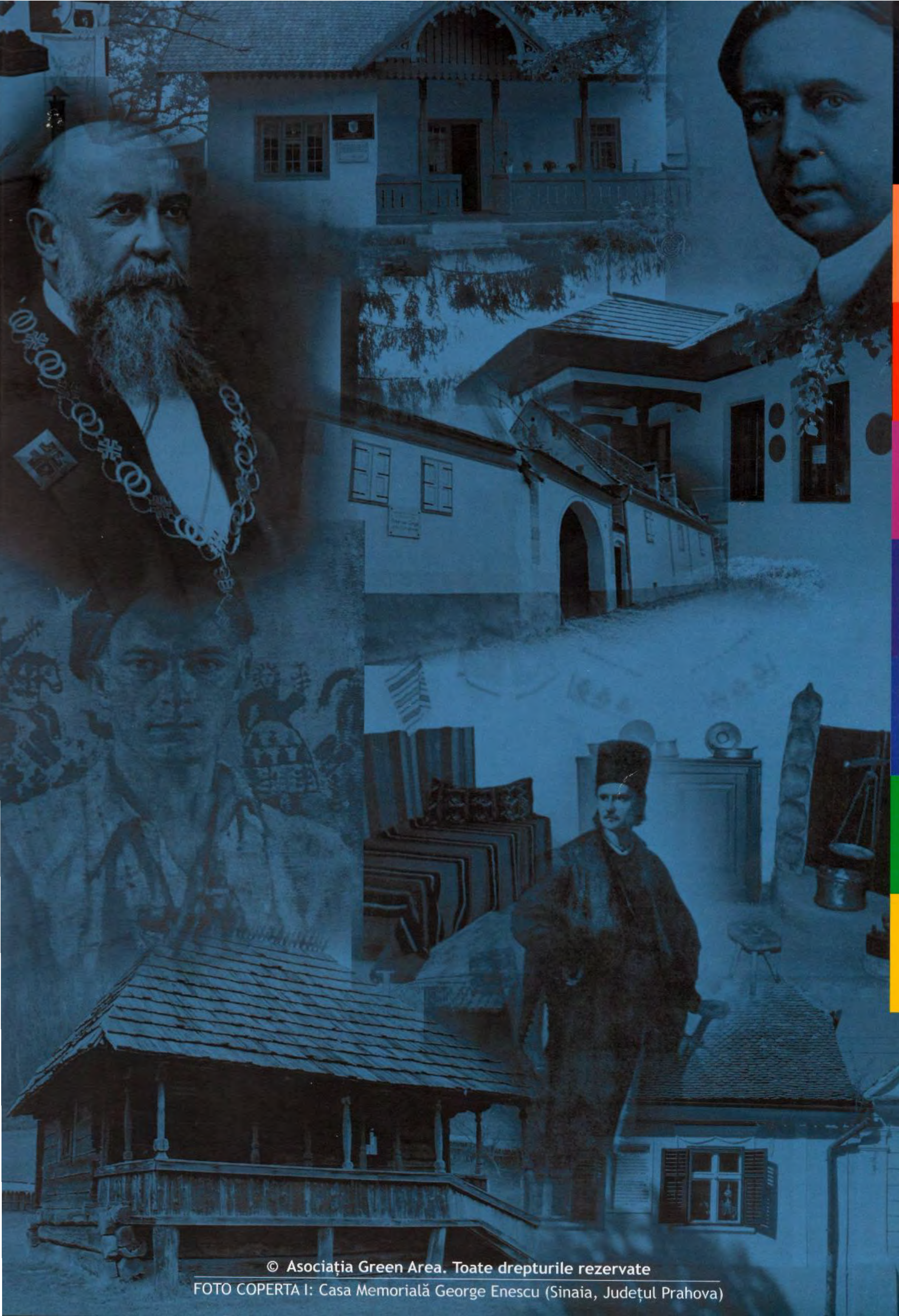

FOTO COPERTA I: Casa Memorială George Enescu (Sinaia, Județul Prahova)

Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului
Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional
Str. Apolodor, nr.17, București, Sector 5
Telefon: 0372.11.40.09
Email.:info@mdrt.ro
www.mdrt.ro

Direcția Gestionare Fonduri Comunitare pentru Turism
Organismul Intermediar pentru Turism
Bdul. Dinicu Golescu, nr.38, București, Sector 1
Tel.: 0372.14.40.00, fax.: 0372.14.40.01

Beneficiar: Asociația Centrul Ecologic Green Area
Comuna Bulbucata, Sat Bulbucata, Jud. Giurgiu
Tel.: 0723.17.21.00 ; Fax. 031.817.52.35

Investim în viitorul tău!
Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Case memoriale în țara noastră
Asociația Centrul Ecologic GREEN AREA
iunie 2011